

Otto Melander

**locorum Atque Seriorum, Tum Novorum, Tum Selectorum, Atque Memorabilium, Centuriae aliquot :
lucundae, Utiles, Lectuque maximopere dignae**

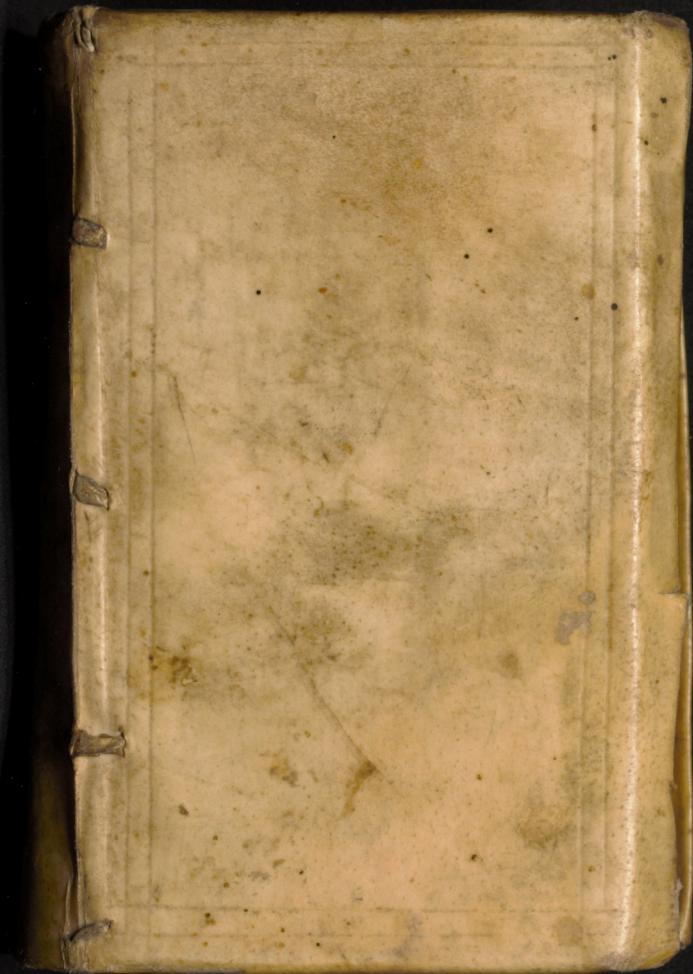
2

Francofurti: [Palthenius], 1605

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn777766531>

Band (Druck) Freier Zugang

g. a. 16.

Cg - 2959^a
~~Ad 3237.~~

IX. XII. 27.

IO

SER

NOVOR

STOR

MEM

IVCND

Enque

ITHON

FRA

N 73

I O C O R V M

ATQVE

SERIORVM, TVM

NOVORVM, TVM SELE-

CTORVM, ATQVE ME-

MEMORABILIVM,

Centuria secunda,

IVCVND A, V T I L I S, L E-

tuque maximopere digna,

Recensente

OTHONE MELANDRO, I. V. D.

FRANCOVRTI,

M. DCV.

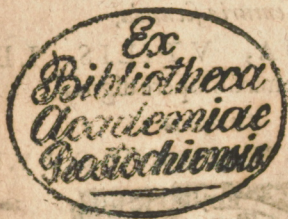
Seehenbach

Sancti

Thomas

Grotius

1639

IOA
MEL
NI N
ra, Ne

Soltem non
Typogr

ri mittere
tamen ipse p
Et etiam se
ceret: no tam
re: Qui enim

IOANNI DRY-
MELDIO, HOMI-
NI NVLLIVS TER-

ræ, Nec Nominis, Nec Famæ,

Salutem non Maximam, sed Minimam.

Typographus huius editionis, P.

M Irabar, Inimice Dry-
meldi, primū ubi locorū
degeres, quod suas ad te
Otho Melander potue-
rit mittere loco superiorū fabulas. Quas
tamen ipse pro suis nūquam agnoscit.
Et etiamsi e penu suo sublatas sibi di-
ceret: nō tamen eorū fatetur se aucto-
rē. Qui enim ipse scriberet de reb. ip

(?) 3

Præfatio,

nondum balbutiente, gestis. Ille itaq;
quod negat in Lituania degens suum
esse, qui homini bona cōscientia face-
res iniūriam, dū hæc pro ipsius medi-
tatis promulgas? Sed vestri, Drymel-
di, hæc res est laboris, qui singulari
nomine non gaudes amplius, sed more
stultorum tibi, Nos, illud Ciceronia,
num applicas. Typographo vestro, ea
res est curæ, qui e sua Officina Calco-
graphica se Dominum proclamat,
cum vix ministri subire possit oera.
Quid ergo, quod vestram Stultitia
vestræ proditricem editionem genui-
nam agnoscitis, cum ipsimet non sitis
genuis

Præfatio.

genuini, sed spurii, adulterini utriq;
I. c est, quorum neuter suum possit si-
stere auctorem? Non Drymeldium:
Non Melandrum, sed homines otio-
sos, nullius pudoris, nec honoris. Boni
quidem, quales vos esse putatis, eo-
rumq; accenseri nomini vultis, huic
studio non incumbūt, ut spurcissimis
quibusq; naniis bonorum, proborum
ingenuorum, aures oppleant: sed pef-
simi hominum quiq;. Boni qui sunt,
eas, scandalo iam dato, & accepto, ex
errore, quod sequantur, non vident.
Approbant enim & boni saepe nu-
mero: sed male, naturæ lapsu quo piam

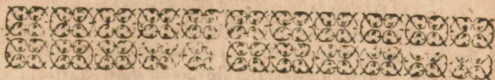
Præfatio,

quod mundus approbat. Mali vero
quod mūdus approbat deliberato ap-
probant animo, quod boni vix faces-
rēt coacto. Hæc si tuo non sapiant pa-
lato, coquito Drymeldi, iterumq; co-
quito, dum gustū Vestra Dominatio-
nis spurcum satis emundent, & Suum
scybatis commaculatum expurgent.
Quantum enim ad vos, Drymeldi,
vident elleboro, tam nigro, quam al-
bo dignissimos. Viderit modo V. Do-
minatio, ne ex catharsi per Hellebo-
rum tentata fiat hypercatharsis, &
vnius e quatuor Vestri Magistri hu-
morib, e corpore stulto in caligas ve-
stras

Præfatio.

stras decidat plumbaceas: maioremq;
posthac Vestro Candido Lectori exci-
tetur risum, quam mereamini Ve-
niam. Echo hac Drymaldi ut vobis
placet? E sylua sane non est petit, nec
ex hyperoo aliquo. E vestro potius est
palato: a quo prima prodiderat vox
spurca. Posthac itaque e Poetarum
fonte Homero discite: Græca Dom.
V. non intelligit, alias fontem citaf-
sem. Sed malo Latina, cum Latinam
saltem adiueritis scholam:

Quale verbum dixeris tale iterum audies.
Verbum tu dixeras spurcum: qui ni-
ergo reglutias. Non vale, sed longissi-
me abr: & posthac alios mores indue.

I.

De D. Iusto Vultei^o, Pædagogiarcha olim & professore Theologia in inchoata scho^a Marpurgensi celeberrimo, & Lamberto N^opsius in pædagogio collega.

AMBERTVS hic in numerum præceptorum pædagogii cooptari olim cū aueret, mirifice apud D. Iustum Vultei^{um} pædagogiarcham, virum in omni disciplinarum genere doctissimum, quem honoris causa nomine gloriatus est, se non modo in Muscis excellere, sed & habere insuper (vtor ipsius verbis) Vo-

em admodum amicabilem. Hæc audiens Vultei^{us}, rifu prope modum corruit, conuersusque ad collegas suos exclamat. *O du armer fallbel.* O te misellum a fellum Non enim tam offendebar thraonica isthac illius miseri hominis ac profugi monachi gloriatione. quam illo isto sermonis genere, quo utebatur. Quod enim Ciceronem Vultei^{us} non solum legendo contriuisset, sed & in suam sanguinem conuertisset & succum, commoueri non nihil solebat, ac interdum etiam subringi, si quando quispiam verbum aliquod a *Max. Tullie* nostro non vsurpatum, ac insolens proferret, aut minus latine pureque loqueretur. Quantum porro ad vocem *Lamberti* istius pertinebat, quam *amicabilem* sibi Dei Opt. Max. munere atque concessu obtigisse isciabat, erat ea (vt accepi) inclinata, subrauea, insuaui, rustica, rancida, agrestis, absfona, & vt paucis omnia complectar, plane asinina, ita quidem, vt rudere potius *inamicabiliter*, quam incunde *sua-*
uiterque canere videretur.

M

D. Peccelium parte 4. Toftill. phil. Mel. pag. 741.

Ἐκ τῆς εὐδαιμονίας αὐτῶν ἔκλυον μύλας. Vnicuilbet suum
stercus dulcius est pomō auro. *Wie eine schöne liebliche Po-
merantzē. Suum cuique pulcrum Einem jeden Narren gesell-
seins Kolbe Wol. Einem jeden Fantasten reuchi sein Dreck besser,
dann eine Pomerantzē. Scitis esse gratissimum odorem & Sa-
porem pomi aurei.*

Suus cuique crepitus bene olet.

Einm jeden gesellē sein Weise Wol,

Drumb ist die Welt der Narren voll.

COLLECTANEA.

De vitanda sui ipsius laudatione,

Solomo prouerb. 27. v. 2.

Laudet te alienus, & non os tuum, extraneus, & non la-
bia tua.

Paulus 1. Corinth. 4. v. 7.

Quid habes quod non acceperis, quod si etiam accepisti,
quid gloriaris, vt qui non acceperis?

Cyprianus.

In nullo gloriandum est, quia nihil est nostrum.

Augustinus in Psalm. 144.

Ecce inuentum est quomodo te laudes, & arrogans non
sis. Deum in te lauda, non te, non quia tu es talis, sed quia
fecit te talem; non quia tu aliquid potes, sed quia potest ille
in te, & per te.

Idem.

Qui sibi placet, Stulto placet.

Cyrillus lib. 11. in Ioannem cap. 38.

Quæ forti & magno animo gesta sunt, non lingua ne-
stra, sed aliorum prædicari debent. Turpissimum enim est
non aliorum voce, sed ore nostro laudari.

Ariste-

Aristoteles.

Semetipsum laudare vani, vtiuperare stulti est.

*Cicero lib. 1. officiorum.*Deforme est de seipso prædicare, falsa præsertim, & cum
irritatione auditorum imitari militem gloriosum.*Plautus in panulo Act. 5. Scen. 4.*

Malim isthuc aliis videatur, quam vti te soror collaudet.

*Cato libr. 2.*Nec te collaudes, nec te culpa ueris ipse,
Hoc faciunt stulti, quos gloria vexat inanis.*Proverbia.*

Propria laus sordet.

Qui se ipse laudat malos habet vicinos.

*Lobe dich selbs die Nachbarn sinds Mudd.*II. De sacrificio quodam, cui itidem vox
fuit Amicabilis.**C**Antabat clamans asinina voce Sacerdos.*Missam, se credens psallere dulce melos.*

Assiuit illacrymans mulier, vocemque sacerdos

Altius atrollit, vociferatque magis.

Namque sua expressas lacrymas erumpere cantu

*Credit deuota & commaduisse genas.**Missam ubi finiuit credit se voce boante,**Angelicum Domino concinuisse melos.**Accedit, quarit, tantum cur fleuerit illa,**Missæ cum caneret verba verenda Deo.**Perditus est, inquit, mihi nuper carus asellus,**Plurima qui misera commoda gratia tulit.**Huius me vocem credebam audire rudentis,**Sic asinus fecit me lacrymare messu.**Sic Asinum magnum probat hic se voce Sacerdos,**Qui putat angelicum se cecinisse melos.*

D. Lucas Lossius in Epigram. pag. 230.

III. De

III. De Casp. Rodolphi profess. olim in inclyta schola Marburg.
Dialectico, & N. N. pastore pagano ut huius quidem in-
scitiam ille carpsit.

Quidam de rure pastor faciendum sibi aliquando puta-
bat, ut ad Casparum Rodolphi commearet, ex eoque per-
cunctaretur, equos filius suus in optimarum artium stu-
diis progressus faceret, ac num ii sumtus, qui in ipsum fie-
rant, bene ponerentur. Ut igitur Marburgum peruenit, Cas-
parum dicta salute sic est allocutus: hochgelarter Herr Magi-
ster, nach dem ihr meinen Sohn nun in das zweitte Jahr in eurer
Instutz und disceiplin habt, hab ichs nicht vnderlassen kennen, und
sollen, euch zubesuchen, und zuziagen, ob er auch fleissig studire.
Lieber Wie helt er sich? Ist auch der vnkost an ihme bevvant. Ver-
haltet mir nichts. Doctissime D. Magister, cum gnatus noster
annum nunc alterum te pceptore vtatur, teneri equi-
dem haud potui, quin ad te profectus explorarem, num di-
ligenter in studiis humanitatis ac literarum versetur. Fru-
gine ergo ille cedo quaso scholastici facit officium? Dic-
mabo te mihi num impensæ, quas in ipsum facio ac cõfero,
præclare collocentur? Caue me quid celes? Postea vero quã
Casparus respondisset, filium ipsius in pietate, & bonis lite-
ris egregie proficere, futurumque, ut mense vno atque al-
tero exacto prima philosophiz laurea redimeretur, Pastor
gaudio exsiliens illico exclamat, Ey das hat ich gern, mein Io-
annes hat ein felicem ingenium. Magna enim uero isthoc tuo
ex sermone voluptatem percipio. Summa semper ingenii
vis in filio nostro Ioanne fait. Casparus igitur isto illius soloc-
cisimo audito, ita mox inquit. Ia euurer Ioannes hat ein felix in-
genium, Ihr aber habt ein infelicem ingenium, simulque par-
tim latine, partim vero germanice, voce quanta potest ma-
xima exclamat. O illiteratum pecus campi, recipe te confe-
stim ad quadratos rusticos, truncosque tuos & apud illos
sude. O du vngelehrter Dorffpaff heb dich dannen zu deinen vier-
schratigen

*Casp. Rodolphi
com. by Rostock*

fehrotigen Bavvren und Ruelzen und gacke daselbsten. Paster ergo pudore confusus, ac Caspari vultriculo. Stentoresq; voce plane exterritus examinatusque. domum se acturum non sine lacrymis refert, neque Cassi u. m. quem antehac non viderat, videre autem mirum in modum gesticulabat, in posterum vaquam visit compellatue. ipse porro in pedes sese coniciens, ac abeuntem Casparus hisce disteriis profertur, So muß man auch Pecora campi mit dem Donato vor den Arßschlagen. Sic sic vos mystra vicani docendi estis Grammaticen Ceterum pastores paganos (vt hoc quoq; addam) contemtim ille appellare solebat, pecora campi. Stiegelhupfen Dorffschutz.

I V. De N. N. Verbi divini pracone in Cattis.

Equidem admodum adhuc puer *Hona* sum olim in bonis literis Magistro vsus N. N. homine & literato, & docendi dexteritate pollente, & industrio, diligenteque, & minime plagioso, & ob id denique ipsum parenti meo multum caro, qui & illum etiam num in oculis fert, ac facit sane plurimi. Is aliquot annis post interiectis factus ecclesiae N. pastor, incredibile est, quantam animo voluptatem ceperit, vt primum cognouit, magisterii me esse insignibus redimitum, vt subsistere iam in patria, propediem inde remeaturum *Marpurgum*. Ne longum faciam. Nisi me hercule sibi prius faciendum duxit, quam vt meum tum patrem, tum huius etiam *Achatem* indiuiduum *D. Eucharium Hugonem* ecclesiae *Nidiuicenhufianae* antistitem vigilantissimum, vtrum plane optimum, ac mihi longe omnium carissimum cum me vero ad se vocaret, ac prandium nobis saliare in modum instructum praerberet. Ad quod quidem vt accessimus, sic est aduentui nostro, magna ille continuo voce, bonisque lateribus gratulatus:

Quis nouus hic nostrum successu finibus hospes.

Ingenio iuuentis summaque laude pius.

6 D. OTHONIS MELANDRI

*Qui mihi discipulus quondam carissimus fuit,
Salus sit aduentus Otho Melander tuus.*

Hoc vnum nimirum deerat ei, homini ceteroqui bene docto, & perbono, & bonis itemque omnibus probato, quod in hoc literaturæ genere minus esset versatus. Vtrum enim vero: non omnia possumus omnes.

Nec cuius homini contingit adire Corinthum. &

Si desint vires, tamen est laudanda voluntas. &

In magnis etiam voluisse sat est. Vide Adagia Erasmi Chil. 3. Cent. 4. prouerb. 84. Pro eleganti Medico, malus poeta.

V. In Mabilium.

Innumerabiles tibi sunt Mabili in carmine menda,

Atque ubi sint quaris? per mare quaris aquam.

Angelus Politianus Tom. 3. pag. 292.

VI. De N. N. Magistello minus erudito.

Magistellus quippiam faciendum sibi omnino olim Mar-
purgi existimauit, vt *M. Balthasarum Susenbethum*, non
ita pridem magisterii insignibus redimitum ligaret, vbi
iam dies *D. Balthasaro* sacer illuxisset. Vt vero hoc ipsum
executus sit, paucis accipito. Ipse quidem ad illum haud
adiit, vt ei coram vincula iniiceret, sed per epistolam, in hæc
verba exarata, effectum id ipsam dedit. *Ecce doctissime Do-
mine Magister, quid sibi vult filius iste aureus? Vale & te expedi,
Tussumus P. D. M.* Hanc ipse epistolam & per pulcre pinxe-
rat, & accurate obsignarat, & maternæ famulæ perferendam
ad ipsum dederat. Qua aperta & lecta, incredibile est, quan-
topere *Susenbethus* riserit: simul ac se tamen collegit, hanc est
in rationem ancillam allocutus. Tu vero puellia dices *D.*
Magistro herili filio, per mihi gratum accidisse hoc ipsius of-
ficii humanitatis, ac benevolentię plenum, ideoq; roga-
re, vt hora pomeridiana secunda me conueniat, tum enim
constitui vini mensuris aliquot me soluere. Hæc igitur do-
minæ reuerfa, multis illi verbis prædicat, quantam ipse gra-
tiam,

tiam isthoc officii genere a *Suspenbeto* iniisset. Quocirca nihil ei longius erat, quam ut hora conuiuio isti celebrando dicta appeteret. Ea appetente alacer mox atque laetus ad *Suspenbethum* se confert, ipse certa fultus futurum ut probeguttur nunc sium preluat. Quae & ipsum ipes minime est frustrata, quod *Suspenbethus* tantum vni adferendum curaret, quantum ille bibere cum ceteris poterat. Laguna porro vini aliqua exhausta, famulus *Suspenbethi* conuersus ad *Magistellum* istius epistolam, ante fenestram de industria collocatam, filum inde aureum eximit, ipsumq; cum *Suspenbeto* ostendit, tum vero dicitur: *Ecce doctissime D. Magister quid tibi vult filus iste aureus?* Qui illius sermo cum risu esset incredibili exceptus, respondit *Suspenbethus*, hoc vero sibi vult filus iste aureus, ut marsupium meum probe exenteret castreque. Hac rametsi non semel atque iterum, sed vel decies bono isti *Magistello* occinerentur, minime tamen odoratus est, notari hoc pacto atq; perstringi suam insignem & prouendam ruditatem, sed ridentibus ceteris ipse quoq; effulseridebar. Ad extremum tamen cum famulus Vno iam confestus, non solum diceret: *ecce doctissime D. Magister, quid tibi vult filus iste aureus?* sed & adderet. *Filia sub tilla mea ne: sub tilla filia, coepit illi subolere, se ipsis oblectamento esse: agnosque errore risum tenuit cachinnantibus ceteris. Accu haetenus admodum sese exhibuisset hilarem, nemo iam erat illo mastior. Tandem tamen ad se rediens, in hac verba prorupit: ego vobis ludibrio nunc sum atq; despectui, propterea quod non nihil offender, mator: neurerim. At vero meminisse vos oportet, me esse *Medic* in quod quidem hominum genus *Priscianum*, vestrum tanquam ex sublimi despicere, & non verbis, sed herbis curare consuevit. Cui famulus, nisi tu quidem *D. Magister* respondet, herbarum cognitionem habueris meliorem, quam verborum habes, nunquam mihi persuaseris, me ut tibi curandum credam.*

VII. | *De eodem.*

ERat eidem soror vnica, exquisitissimæ formæ puella, & quod caput est, cum pudica, tum elegantissimis etiam moribus perpolitata. Hanc adamabat *M. Leonhardus Buchius*, ac ducere etiam in matrimonium gestiebat. Quamobrem verò in matrimonium collocata illi non sit, in causâ fuit venalitiùs quidam prædiues, qui ipsam illi præripuit, vel vt explicatius loquar, quem ipsa huic, licet tum viduum, tum senectute confectum, præferre non dubitauit, ac pecuniæ, ita vt sit, quam viro nubere maluit. Ne non igitur *Buchius* apius suauissimo colloquio oblectare sese posset, adiuncto sibi *M. Petro Kindio*, & meo itemque parente, ipsum *Magistellum* conuenit, cum eoque aliquot vini mensuras bibit. Ingruente verò iam nocte cum domum sese illi recipere vellent, *Magistellus* manibus & pedibus obstabat, vt ne id ipsum facerent, dictitans, *Vos vero hic pernoctabitis, habet enim mater mea multa & bona lecta.* Cui *Kindius*, vna cum ceteris mitos cachinnos edens, inquit, *Parce D. Magister, parce inquam Prisciano nostro, non sunt parenti tua multa lecta, sed lecti complures iique commodi.* Ille vero cachinnationem hanc ipsorum non multum moratus, respondit, *Sæpe vobis ego dixi nos medicos non verbis, sed herbis consueffe mederi.* Proinde vestras istas elegãtias susq; deq; facio, ac ne titiutilitio quidem emerim. *Minutiæ sunt & quisquiliz, valeant.*

*Dat Galenus opes, fuluum dat Bartolus aurum,
Pontificat Moyles cum sacro per ciuitatem.*

COLLECTANEA.

De Grammaticis accurate discendis.

Lactantius lib. 3. de fals Sap. cap. 25.

Grammaticis non parum operæ dandum est, vt rectam loquendi rationem scias.

D. Ro-

D. Rodolphus Goelenius.

Grammaticen bene discite puer, qui negligit illam,
Huic est a tergo virga parata comes.

*D. Philippus Melancthon in praefatione
Linaero praefixa.*

Omnino dáda est opera, vt tamdiu in ipsa arte detinean-
tur adolescentes, donec perfecti Grammatici, donec archi-
tecti sermonis, & absoluti artifices euaserint.

Ringelbergius de ratione studii.

Grammaticae aditum praebet ad alias artes, quo si carea-
mus, caeci per omnes disciplinas oberrabimus, nullam vn-
quam optimarum pulcherrimarumque rerum cognitio-
nem consecuturi.

*Caliste secundus Curio in oratione funebri in Nicolaum Insitiatum
Alexandrinum nobilem Grammaticum Papis
habita.*

Per vnám Grammaticen ad omne disciplinarum genus
gradum fieri necesse est. Nam vt in aedificiis videmus, nisi
solida firmaque constiterint fundamenta, labefactari om-
nia, diuulsaque ruinam trahere, sic in disciplinarum pro-
fectu, nisi quis puri dilucidique sermonis doctrinam solide
substruxerit, frustra ceteris insudabit.

Georgius Hamaxurgus.

Non orator, nec Dialecticus quisquam facile euadet, nisi
Grammaticam probe fideliterque percoperit. Hæc enim ars
est ceterarum omnium veluti fons & origo, cuius funda-
menta (vt *Fabius* inquit) nisi quis fideliter iecerit, quicquid
superstruxerit, corruet.

VIII. De Ioanne Fulgrabio rustico Honefsi.

NOui ego Honæ Hestorum Ioannem quendam Fulgra-
bium hominem, cum diuitem, tum honestum, sed in
quo hoc vnum desiderarem, quod iratus cuipiam, hocce

maledictam in illum vibraret & eiacularetur, *daß dich das Wet er verberse*. Ut autem *Deus* iustus iudex eo nomine in ipso n̄ animaduernerit, paucis amabo te accipe. Ipso die natiuitat̄ *Mariae Dei para* sacro, hora octaua nocturna derrepente tempestas saeva exiit, ita quidem, vt tum horrenda audirentur tonitrua, tum flammæ etiam inter nubes identidem coruscantes conspicerentur. Hęc tempestas cum horam durasset vn̄am, ecce tibi magna vis ignis de cœlo in *Fulgrabii* horreum cuiusque modi frumentis, & sceno, & cordo vsque quaque refertum delabitur, atq; illud cum incendit, tum etiam cum pulu sculo exurit. Eo horrendum in modum ardente, flamma quoq; non solum granarium, verum in bouile etiam corripit incenditq;, atq; hæc quidem ipsa cum omni non modo frumento, sed & armento funditus concremat. Acerbum hoc luctuosumq; incendium, ad breue admodum, exiguumq; tempus durauit. Et si vero in c̄ edibilis scintillarum vis in vicina tecta, eaq; straminea spargebatur, nulla tamen cuiusquam neque domus, neque horreum, neq; stabulum præterea incensum fuit, ita protulit, *Deo* vt deliberatum esse constatet, hunc vn̄um castigare, ac ceteris parcere velle. *Fulgrabius* porro hunc admodum castigatus condolefactusq; cum penitus ab ista se imprecatione deinceps abstinuit, tum alios etiam diras in quempiam effundentes acriter corripuit, atque repressit.

IX. De Martino Textore, agricola Eigerisius.

Quoties *Martino* huic *Textori*, rustico oculo & copioso stomachum quis faceret, toties ei imprecabatur, vt de cœlo tactus, summo cum cruciatu scēdeque periret. Verum, quid sit? tempore messis rus concedit, vt messorib. adsit eoque officium studio se diligenterq; facere cogat. Hic cum vn̄um, & item que tum restitare, tum respectare animaduerneret, stomacho atque iracundia exardescens, has in execrationes erupit: Quid ita restitatis nebulones exantlate

late labores, vt fulmine icti, vita expellamini: wie ſchet ihr faulen Schelmen, ſehet euch umb, vnd lauset den Storchen, Arbeitet daſſ euch der Donner erſchlage? Quid quæris non ita multo poſt ſudo ſereno cœlo cum auditur repente ac præter opinionem omnium tonitru, tum vero *Martinus* fulmine fe-
 zitur, & proſternitur, ita tamen. vt perterreretur magis, quam percelleretur, aut læderetur. Quæ enim & in interu-
 la, & in thorace, & in ſcœmotali, & in tibialibus, & in cal-
 ceamentis denique ipſius erant futuræ, eæ omnes fulmine
 ſoluebantur & diſſiuebantur, non ſecus profeſto, ac ſi ſartor
 quiſpiam diligentia adhibita ſingulari, eas interſciſiſſet ac
 diremiſſet. Itaque miſer iſte ſine omni omnino & veſte, &
 ſenſu, & motu, & voce nudus, ac quidem ſatis turpiter co-
 ram meſſoribus, ipſorumque coniugibus & filiabus iacet
 torpetque, ita quidem, vt plerique omnes arbitrarentur
 fulmine ipſum exſtiſctum, luceq; communi priuatum eſſe.
 Tandem vero vbi ad ſe rediit, famulum domum ablega-
 uit, qui & veſtem ſibi afferret, & curiu itemque domum
 reportaret. Fulgur porro (quod prope præterieram) tum
 petaſum illi, tum omne capillitium. barbamque penitus
 combuſſit, atque demſit, perinde mehercule. ac ſi tonſor a-
 liquis adhibita nouacula ea abraſſiſſet. Quid multa: nihil ne
 fieri quidem poſſe glabrius *Martino* hoc noſtro videbatur.
 Sed & hic ipſe iſthanc imprecationem non uſurpabat poſt-
 ea amplius, ſed penitus ſeſe ab ea per omnem reliquam vi-
 tam abſtinebat.

X. De tribus adoleſcentibus Heluetiis.

IN *Heluetia* fa niſecio aliquando maxime feruente, adole-
 ſcentes tres gramina ad æſtum Solis ſiccabant. Hic iupiter
 ſubito cum & tonaret, & fulguraret, vnus eorum ceteris
 magis pius toto corpore cohorrui, & protectioni ſe mox
 diuinæ commendaui. & huiuſcemodi ad *Deum Opt. Max.*
 ſublatis manibus effudit preces. *O mem lieber Herr Jeſu ſey*

uns gnädig und barmhertzig. O mi Domine Iesu, miserere
quæso nostri. Id exaudiens alter ab omni pietate prorsus a-
lienus atque remotus, increpuit ipsum, his quidem dicturiis
us, Ey du verzagter Dieb, furchst dir ab dem Donner? mir ist nuts
drumb. Weist nit von Wannen er komt? Ich wil dir sagen? S. Pe-
ter hat einen Scheiß gelassen, sa lauffend ihm Christus, und die Mut-
ter Gottes nahin, und Wellend ihnen hublen. Dannenber entstel:
ein semelichs bochslen, prasseln, und knaschplen in Wolcken. Heus
ambellis ignaque nebulò, tunc tonitrua extimescis. Ist-
hæc ego quidem sane prorsus contemno pro nihiloque pu-
eo. An te præterit, eccunde existat iste nubium confictus
& strepitus? Equidem ipsum tibi explanabo. Diuus Petrus,
me nescias, emisit crepitum ventris. Proinde cum D. Iesus,
tum huius etiam mater Maria Nazarethana, ipsum non si-
me stomacho insequuntur animaduersuri in illum ea re
grauiter, ac probe eum, probeque vellicaturi. Hinc nimi-
zum ille strepitus, clamor tonitruum. Ceterum vix aut ne
vix quidem isthæc effatus erat nebulò, ecce tibi fulmine
percutitur, ita quidè, vt protinus corruat concidatq; e nu-
mero viuorum exturbatus. Is porro qui voluptatem ani-
mo non paruam ex hoc scurrili istius & impio sermone ce-
perat, ac miros risus ediderat, ita fulgure cœlestiue igni
amburitur, vt a tertio illo, nulla corporis sui parte violato
aut laeso, semianimus domum deduceretur.

XI. De Doctore quodam Pontificio, blaspheme
in filium DE I.

Hæc ubi cantaret gratante Ecclesia voce,
Cunctorum Domino carmina grata Deo.

Ein feste Burg ist unser Gott.

I*mpius hic Doctor clamatur ibundus in ade,*
Non oculos claudam mortuos ante meos.

Hæc

*Hanc ego quam turrim victrici excidere dextra,
Deque illa victor lata trophaea feram.*

*Impius hic moritur blasphema voce repente,
Phæbus ubi astrifero fulsit ab orbe nouus.*

*Sic pereat Christi quisquis venerabile regnum,
Infestis armis attenuare studet.*

*Pontifici nuper Latii sic pastor in ade,
'Blasphemans gnati dogmata sancta Dei:*

*Hanc soluit pœnam, legere ut quæcunque valeret
Ad sacra sed tantum Biblia cæcus erat.*

*In nunc & damna blasphemam dogmata Christi,
Optas consimile qui peruisse modo.*

D. Lucas Lossius in Epigram. pag. 256.

XII. De Laurentio Muldenero Consule
Cassellani filio.

Qui Stercontii Cattorum magna sui cum laude aliquot
annis consulatum gessit *Henricus Muldenerus*, vit ex-
imia virtute, prudentia, fide, atque integritate præditus, is
quidem filios ita condocesecerat suos, vt quod vni horum
alicui mandarat, id ille continuo effectum daret, neque al-
teri ex fratribus exsequendum delegaret, id quod non pa-
rum quidem sæpe fieri alioqui inter fratres videmus, dum
quæ alter curare iubetur, ea mox a se reicit deuoluitque ad
alterum. Euenit autem vt senatorii quidam homines offi-
cii causa aliquando ad *Muldenerum Consulem* adirent, qui
aduentu ipsorum plurimum lætatus, iubet eos sibi affidere,
posteaque filio suo *Hieronymo* mandat, vt vinum depromat,
Laurentio vero, vt tum mensam sternat, tum panes etiam ca-
seumque apponat. Quod autem *Laurentius* natura a caseo
abhorreret, eoq; minime vesceretur (quo de patri in men-
tem iam nunc haud venerat) batillum mox attripit, eoque
caseum ex penuario depromens, auertis naribus in mensa
collocat, euestigioque pedem referens, diu multumque

cum nauseat, tum vero vomit. Vnde pater quidem suum errorem agnoscit, ceteri vero consulares homines collaudata hac ipsius tam seuera, egregiaque disciplina domestica, istud pueri facinus risu non modico prosequuntur.

M A N T V A N V S

Blanda patrum segnes facit indulgentia natos.

XIII. De Nobili quodam, & rustico eruenta ipsius in prandio capiti vitulino oculos, eosque canibus

obitricente.

ERat nobili cuidam *Villicus*, vir & locuples, & bonus, & innocens, & bonis denique viris semper probatus. Hunc ille census aliquando pendentem, in prandium adhibebat suam. In quo quidem cum ferculo vno atque altero absumto, caput etiam vitulinum apponeretur, rusticus conspicatus oculos ei adhuc inesse, conuersus mox ad illud cum oculum eruit virumque, tum canibus eos deuorandos obicit, tum rira etiam incitatus huiuscemodi verba loquitur: Malam vero pestem tibi insulsiſſime coce, qui quidem nobili tuo opponas caput vitulinum priusquam illi oculos esfoderis. *Daß dich Sav vkoß der Herz zseibel anstosse, tregst du dem Iunckern einen Kab kopff vor, vnd leßest die Augen drin?* Putabat nimirum vir bonus, quod & porcinis, & anserinis, & id genus aliis capitibus eximantur oculi, huic quoque exsculpi eos, exturbarique oportere. Atqui toto errabat caelo, quod hi quidem certe habeantur in deliriis. Id quod & nobilis filiam puerum annorum circiter octo minime fugiebat qui ipsum hanc in rationem increpabat. Male vero tibi sit *ruste* homo omnium quos Sol vnquam viderit imperitissime, qui hisce nos prius cupediis, iisque canes pascas. Nam cum patrens meus, tum mea mater, tum vero ipse ego habere oculos vitulinos in delitiis consueuimus, iisque plurimum sane delectamur. Ac quantum ad me quidem pertinet presulerim eos ego vel vniuerso capiti vitulino, itaque malam

tu a nobis, vt sis sciens, iniisti gratiam *Mopse*, cum cibo tam
delicato nos orbaueris. Rusticus igitur plane, & obstupefa-
ctus, & pudefactus, vt modo placaret puerum, totum in fer-
mento iam nunciacentem, vltro illi atque liberaliter pol-
licetur se postridie vitulum multa loco integrum missu-
rum, ac promissa etiam bona fide exsoluit.

*XI V. De adolescente quodam, qui quidem cum in nuptiis stru-
torum partes inter virgines sibi sumeret, ad-
modum se turpiter dedit.*

Nuper erat iuuenis peregre conuiuia vocatus,
(Nuper at egregio pulchra puella viro)
Induit ergo pedes laxis peronibus, illi
Sordibus immundi (quid nocet illi?) erant.
Apiat idem planta tinctum ferrugine calcat,
Quo citius tardum currere cogat equum.
Et tamen hospitii serus defertur ad ades,
Nam sompes vno poplite claudus erat.
Vt venit, ecce dapes cunctas videt esse paratas,
Conuiuamque sua quemq; sedere loco.
Festinans igitur calcaria demere plantis
Et pedibus pelles, immemor ille fuit.
Cumque suis ocreis ad mensam accurrat, & ecce
Virgo affe ssuro cedit honesta locum.
Ad latus ingenue suo proximus ille puella
Confidet, haud talem dignus habere locum.
Protinus assertur pinguis gallina sedenti,
Quam iuuenis docta dissectet ille manu.
Non bene erat certa versatus in arte secandi,
Nec quid agat certum, nec quid omittat, habet.
Audet, & accepta geminas cum cruribus alas
Desecat, a quadra ne reuolare queat.

Trepofiturus erat truncum tibi candida Virgo,
 Hei mihi, sub mensam trunca cadebat auis.
 Ille rubens ignominia, se incuruat ut illam
 Quarat, & e dura tollere possit humo.
 Tum miser ingentem crepitum perterritus edist:
 Ut nimium toto corpore curuus erat.
 Oraque non paruo confusus honesta pudore.
 Posthabitu epulis aufugiturus erat.
 Ferrea sed mensa prendunt calcaria mappam
 Atque illa secum qua fugit ille trahunt.
 Pocula nonne putas illum euertisse dapesque?
 Quaeque dabant mensa lumina clara faceret
 Mensa etiam iuueni fugienti obstabat ibidem
 Multa tenens vario vitra parata mero.
 Hanc quoque precipiti dum concitus impete fertur,
 Vertit & ad terram pocula fracta cadunt.
 Obuius in mediis foribus tum forte minister,
 Qui feret in mensam sercula grata, venit.
 Vt rui hic cursu furioso, impingit in illum,
 Et facit effundi quas tulit ille dapes.
 Hos auctus claudum conscendit honore caballum,
 Et repetit patria limina nota sua.

D. Frid. Dedek. de morum simpl. li. 3. c. 5.

XV. De VVestphalo quodam literarum studioso,
 pessimo morato.

HAEBAT Andreas Hyperius. Theologus ille magnus, si
 non maximus, in conuictoribus olim Marpurgi suis, a-
 dolescentem quendam VVestphalum, illum quidem literis
 egregie excultum, sed moribus non iuxta. Hic quidem cum
 cibum perquam capiebat indecore, tum huius etiam vim
 bene magnam, seu prandens, seu cœnans, consumebat. Tu-
 lit hanc illius edacitatem præter ceteros grauitè admo-
 dum & moleste Patritium quidam Francofurtensis, disti-
 mit ta-

mit tamen, ne *D. Hyperii* hospitis sui animum offenderet, cui *Tamphagum* hunc in oculis esse, propter singularem eius eruditionem, non erat nescius. Quodam vero tempore, cum minutis vescerentur pisciculis, & *Vestphalus* buccia panis granditotula, non paruum eorum numerum identidem e paropside velleret, & perinde eos in latrantem stomachum præcipiraret, ac si olus aliquod sibi deuorandum esset appositum, dici non potest quam indigne id ipsum *Patrius* tulerit. Noli quærere, & frontem feriebat, & excañdescebat totus, ita quidem, vt parum abesset, quin colaphum illi infringeret. Fregit se tamen ipse atque repressit, & cochleari illi aliquo dato, tacite innuit, inter tantam panis particulam, quantam ipse eximendis e catino piscibus adhiberet, & cochleare aliquod perquam parum interesse, imò vero eo pisciculos tot capi vix aut ne vix quidè posse, quot ille portiuncula istiusmodi panis identidem ex patina exhauriret, in implacabilemque stomachum impudenter satis ingereret. Quod vero *Vestphalus* teñtam illius hanc inuolutamque correptionem, tum susque deque faceret, tum suo etiam more dentes exerceret strenue, ac pudore plane omni exhausto tuburcinari impigre pergeret, *Patrius* ira magis magisque accenditur atque exarsuat. Proinde cum bolum iam eum bene magnum in os inferendum conspicaretur, arrepto mox illius dextero brachio, exclamat, hem bone vir, hic quidam *Plato* iubet quiescere, cum dictoque bolum de cultello ipsius excurit, ita quidem, vt pisciculi in mensam cadentes, numerari nullo negotio possent. Quos quidem cum numerando inspectantibus ceteris percensuisset se xdecim esse reperit. Itaque in hanc erumpit vocem ohe *Vestphale* nefasne est atque pialulum bolo pisciculos vno tot ligurire? Malam vero pestem tibi gulose nebulo, libitinarium te esse oportuit. Nam disto citius tu quidem certe tumulum erueris atque excitaueris:

conuersusque ad conuictos ceteros inquit, quid vobis videtur? anne impune hoc ipsum auferet? Minime genitum vero. Quod si me audieris, aureo ipsum malctabimus. Huius in sententiam vbi pedibus esset a reliquis omnib. facta discessio, numerare aureum, in vinumq; impedere ex tempore cogitur. Ecquis vero hic non putasset futurum utique, ut in posteram cibum tum parcius, tum modestius caperet?

At vero hanc quoque animaduersionem vili *vessphalia* pendit, pro nihiloque putauit, ac fidem isti vetustate conuicti proverbio fecit, *pedes lotianem semper vincit.*

Nam cum non ita multo post captiones esset exquisitissimos ex sententiaque nactus *Hyperisus*, eosque scite admodum perbellesq; mitigatos curasset apponendos, ecce tibi, ille oua eorum mox deuorat vnus omnia, iisque in inexplebilem stomachum suum coniecit, ad ipsos continuo pisces conuertitur, eorumq; festiuam sane copiam deuorat.

Quapropter *Patricius* stomacho exardescens atque iracundia, hanc in rationem cum ipso expostulat.

Te quidem non *Paulum*, sed *Pamphagum* nominari oportuit, quippe qui cibi non paululum, sed plurimum sane in ventriculum istum tuum pertusum, fundoq; carentem, atque adeo insaturabilem inferre consueueris.

Deuorasti enim tu vnus, omnia carpiorum istorum nunc oua, ac nihil de his quaequam, neque *D. Doctori*, neque huius coniugi, neque nostrum denique cuiquam decerpisti, aut reueruisti. Quae (malum) ista haec est impudentia atque voracitas? Quid? ubi ne scombiorum aut helicularum oua esse visa sunt ista?

Quantum praeterea piscium numerum comederis, ista mehercule & spinæ, & branchia, & squamæ circa quadram tuam sparsæ, satis clamitant superque & est id ipsum expositum omnium nostrum oculis. Verus est verbum, quod tu non ignoras *Paule, Piscatorius Sapi.* Ad vero id in te quidem.

dem minime omnium animaduerti potest aut perspicui.

Etenim quantumuis non ita pridem aureo te emunxerimus, tu tamen hanc multam flocci faciens, nihilo es factus aut cautiior, aut temperantior, sed antiquum obtinēs, te nunc quoque consueta ista illaudataque edacitate tua perquam sane dedisti rursus piter. Quam obrem iterum tu nobis aureum vino consumendam (rumparis licet) nunc numerabis. Quia quidem *Patritius* sententia a ceteris omnibus vna voce & vna mente comprobata, cogitur ille multam distam pendere. Quando autem *Wesphalus* incultos hosce mores nec emendabat, peccex suebat, sed subinde ad ingenium a redibat, ad eundemque impingebat lapidem, nec spes emendationis ipsius ostendebatur vlla, non solum *Patritius* ille, sed & ceteri conuictores *Hyperio* auctores sunt, vt ipsum de mensa remoueat, iubeatque facessere, futurum alioqui vt ipsi alium hospitem querant, ad quod quidem perinuiti sint descensuri. *Hyperius* ergo ipsis auscultans, moremque gerens, postero mox die *Wesphalum* abdicat atque repudiat.

XVI. De viro quodam minus ciuili, ac faminae
prorsus inurbana.

Contigit hinc alio quoque tempore, vt hospes amicus,
Symposium caris forte celebre daret.

Hic quoque conuiuii digestis oratio, sedit.

Nobis urbano faminae tunc a viro.

Ille caput piscis, *Carpam* dixere *Cupedes*,

Matrona digna cum grauiate dedit.

Illa datam retinet quasi sit dignissima partem,

Et decerpta, ab ea que placuere, vorat.

Scrutari totum caput & discerpere frustis.

Negligit, id forsā non ita docta fuit.

Et nimius labor est ex arte resolueret cuncta,

Et pretium tanti vile laboris habet.

Ergo sub mensam totum caput abiecit illa
 Ut rapidi carpant interiora canes.

Ille sua tantam vicina simplicitatem.

Conspiciens agno pectore ferre nequit.

Sed caput abiectum de terra tollit. & inde

Ad dominam verbis acerbis usus ait:

Non pudet o mulier facinus committere tantum

Non ita simplicibus moribus esse pudet?

Hoc caput appositum magni tibi nomine honoris,

Non ut sub mensam proticeretur, erat.

Si tibi non libuit frustum discernere, nobis

Reddendum nostra pro pietate fuit.

Reddidit illa nihil tantum confusa pudore.

Condidit in tacito lumen virumque suo.

Dic uter urbanus fuerit magis, eque duobus

Virum laude vehas, vituperesue, refer.

Frider. Dedek. lib. 3. de simp. morum cap. 5.

XVII. De sordido quodam atque impuro viri
 nobilis cocco.

Culinarium quidam cum fama accepisset atque auditione, nobili cuidam suo cum cocco non optime convenire, adit ad eum, & cum operam illi suam defert, tum designi etiam sua in arte magica scientia multis verbis & perquam thraconice gloriatur. Quod igitur Nobilis & huius verbis haberet fidem, & ab altero isto animo plane aversissimo esset, hunc continuo missum facit, scilicet rei culinariae praeficit, conceptisque verbis mandat, ut omnem spurcitiem sordescque deuitans, munditiae in paucis cibis omni ratione studeat. Dat ille fidem imperato se facturum. Verum quid sit? Diem vix unum & itemque alterum in gradibus nobilis confecerat, ecce tibi catella matronae nobilis in culinam se insinuat, patinasque nondum repurgatas aut reterfas lambit. Id conspicatus cocco, arrepto mex cochleari quo

ri quo despumabat carnes, catelli istius caput sic ferit, ut illu-
 lu si plane comminuens, canem simul interimat. Eo occiso
 exclamatur, *Ich will meine Küchenreyn halten*. Ego vero coqui-
 nam meam ab omnibus sordibus fartam et stam conseua-
 bo nec mora cochleare mox istud, quo quidem canem vi-
 ta expulerat, quodque non modo pilis catellæ, sed & san-
 guine eius cerebroque conspersum erat atque scædatum, ei
 mox olæ inferit qua quidem carnes ferinæ cum iure nigro
 elixabantur. Quamobrem famula hoc ipsum conspiciens,
 ad heram illico suam se confert, eique rem omnem expo-
 nens, inquit: Vide domina meam Cocum frugi atque
 adeo ex sententia nacti sumus? Quam catella tua catinum
 quendam nondum abs me lotum sorte fortuna lingeret,
 ille cochleari ferreo suo despumatorio ad eam conuersus,
 ipsi non solum cranium percussit, verum necem etiam in-
 teritumque attulit, posteaque ipsum illud cochleare par-
 tim pilis, partim vero cruore cerebroque canino imbutum,
 iuri nigro immisit, atque hoc quidem cochleari iusculum
 etiam atque etiam circum agitauit, inquiens, *Ich will meine
 Küchenreyn halten*. Equidem volo ut omnis immunditia
 squalorque faceat, & procul ab sit ab ista officina meas:
*Heiß das nicht die Küchenreyn gehalten, da er mit dem Schaum-
 leffel an dem noch deßer geschlagenen Hunds Haar, Blut und Hirn
 klebete. in den Pfeffer stückte, und deßselbigen weidlich hiermit her-
 umbührte?* Quid vero est cedo quæso præstare se cocum
 frugi & mundum, hoc quidem si non est? Quid queris? eo ip-
 so ille cochleari ius nigrum aromaticum; huc & illuc ver-
 sãuit, cui occisi canis & pili, & sanguis, & cerebrum adhuc
 adhærebant. His paterfamilias auditis, stomacho atque ira-
 cundia efferuescit, arreptoque mox venabulo, distitat, *Nun
 wolan ich will meine Küchen auch reyn halten*. Dispeream e-
 quidem ni & Ipse meam sim culinam mundaturus & re-
 purgaturus, nec mora, venabulo impurum istum & sordi-

dum nebulonem se canicidam ita diueberat. perparum vt abesset. quin vitam ei emerperet. posteaque probe probeque dedelarum, & lumbos perquam miserabiliter trahentem, non modo coquinam, sed & domum purgare iubet. Olixam nime dignam, qui quidem nobilibus, nobilibus autem? imo vero ne rusticus quidem, sed porcis cibos parat. At vero nihil est tam valde vulgare, quam fordidè coquerè. Et unum omnia fere mutantur, tace mihi numero in mentem venit mirari, qui sit cur hoc vnum non mutetur, atque aboleatur: *Alle Ding verendern sich, au genommen vnfleig Kochen, das Wehret vnd bleibet sur vnd fur.*

XIIX. De aïo quodam eiusdem facie nebulone.

Alius quidam lixa istius nebulonis haud absimilis, cum in castris artem magicam exerceeret, equum suum subveperam a pascuis reductum ad palum vbi popinam suam exereerat alligat. Vbi quidem cum aliquandiu constitisset, ecce tibi in ahenam carnibus repletum cacat. Id coci filius conspicatus exclamat, heu mi pater, hæ quidem carnes perire nobis funditus, has canibus deuorandas obicere cogemur. Eo audito responder pater, minime gentium vero fili, arreptoque mox cochleari quodam, cum excrementa equina commouit, tum vero dicitur: Cras bene mane milites quidam de vino languentes nos accedent, ac postulabunt ad ientaculum carnes petroselino conditas: his equidem venditurus sum eas. Neq; vero dubium mihi est, quin ipsorum sint palato responsura: *Sie werden die Finger darnach Lecken.* Vide quam viride pomis istis equinis effectum sit iusculum. Vel ipse tu (sat scio) si nescires eccunde colorem istum contraxisset, louem iurares lapidem, petroselinum illi inesse. Scilicet graminibus caballus hic noster est pastus atq; hinc quidem venustus hic color existit. Erat & hic nebule fluctuario bene largo dignissimus: nisi fortasse digna

digna dignis euenerit & similes haberint labra lectucas.
*Man nennt die Koche zu Fadingern Sudeker ist das nicht ein Sudeker
 geuwesen, so Weislich nicht Was ein Sudeker, Hudeker, Unfat
 Suppen vuff, Garsthamel und Sauffschelm ist. Enimvero conueniunt
 fatis nomina saepe suis.*

XIX. De honorato quodam opulentoque Ciue, prin-
 cipi suo prandium prabente.

Magnifica illustris quandoque ad prandia Princeps,

Nominis a clari Ciue vocatus erat.

Vadit & excipitur veniens regalibus escis,

Omnia ceu magni Principis aula nitent.

Carnibus appositis, pisces quoque Lixia marinis,

Adiicit, & variis fercula multa cibi.

Hic Domino Ciui gratum facturus, utraque

E parinis piscem corripit ipse manu.

Hunc postiturus erat generosi in Principis orbe,

Sed prius infaustus excidit e digitis.

Excipit e digitu mox crepida nigra cadentem,

Crepida qua ciui texerat alta pedem.

Protinus hinc tollens, in Principis orbe reponit,

Verbaque peccato subicit ista suo:

Sume tamen Princeps, quid enim cecidisse noceret?

Nil mea canose crepida labis habet.

Quid dubitas? famulu purgavit ab omnibus illam

Sordibus, & pedibus subdidit inde meis.

Sic ait, & Dominum verbis instantibus urget,

Letus ut appositas carpat edatque dapes.

Fridericus Dedekindus lib. 1. de simplic. morum cap. 5.

XX. De viro quodam Principe, adhibente suam ad mensam ma-
 gni nominis hominem quendam, & ut hic qui-
 dem is hic sese gesserit.

Forte vir eximia magno cum Principe fama,

Sedit ad instructas hostes in arce dapes.

Huic non exiguum Princeps habiturus honor em,
 Paucula de lauta frustula carne dabat.
 Nec mora porrectam digitis vult prendere carnes,
 Protinus in vino pocula plena cadunt.
 At miser ut raptò parat hinc educere cultro,
 Est manus officio non satù apta suo.
 Sed tremuit, & exalatum plenum iam carne metoquo
 Vertit, ut in mensa vina caroque stuant.
 Purpureoque viri mala rubuere colore,
 Illa verecundi signa pudoris erant.
 Ille quidem superu magu aduersantibus vsus,
 Quam stupida ductu simplicitate fuit.
 Tu tamen hinc morum sumes exempla bonorum,
 Qua referens simplex esse rudisque quis ar.
 Quaque miser fecit fortuna falsus iniqua,
 Hac abs te fieri semper & arte velim.
 Hoc tua maior erit, quam tu arte merebere laudem
 Qua veniunt casu laude vacare solent.

Idem ibidem.

XXI. De Conrado Garsnero Sartore Castellano.

Vtebatur olim Cassilix Dionysius Ma'ander auus meus pa-
 ternus, cum in suis ipsis, tum familia etiam suæ vesti-
 bus efficiendis sartore Conrado Hortulano, quodam homine
 & artificioso, & sedulo, & honesto, & multum denique pio.
 Hic coenam illi aliquando laute opipreque pro re nata in-
 structam dabat. Præterquam enim quod & gallinas elixas
 duas, & carnes veruecinas, & pisces offerret, superaddidit
 his quoque cum anferem, tum vero leporem affatum. Ac
 quantum ad leporem quidem pertinet, excoriat hunc &
 ouiscerarat recte, sed cutem ipsi interiorem haud demul-
 cerat, quæ adimenda illi omnino fuerat. Anleri autem contra
 cutem prope omnem detraxerat, qua nudati ipsum mini-

meo.

me omnium oportuit. His igitur ausus meus animaduersis, hac est in Sartorem istum cauillatione vsus *M. Conrad. m. de gemanet e vter* *Wie Tzass Sommers, der seicht in die Kammer, v. d. Warff das Dopffen zum Fenster hinaus, vnd sagte darnach er W er irr in der Matszi Worden, hette sie Wol ge v vust, dass eines hinausß gebort hette. Also seyt ihr auch in der Materi irr Worden da ihr den Hasen schelen sollen, habt ihr der Gansß einen Syllogisum in Fesapton gemacht, vnd hiermit so Wold die Gansß, als den Hasen verderbet. h. e. Per tu es similis M. Conrade presbyteri istius Sommerii, qui quidem leuaturus aliquando vesicam, in cubiculum minxit, ac matulam foras proiecit, posteaque agnito errore exclamauit: Vah quid ago? memineram equidem, alterutrum foras proiciendum esse: sed erraui circa materiam. Exturbau enim matulam, cum lotium debuerim. Sic & te quidem minime fugit, alterutri cuticulam demendam esse. At vero lapsus es in materia. Auellisti quippe anseri cutem, quæ illi in omnes grat partes relinquenda, Contra vero lepori cuticulam interiorem reliquisti, quam auferre te illi & abstrahere decuit. Atque hac quidem ratione perfecisti, vt cum anser, vt tum lepus etiam conuiuatum tuorum palato minus sit gratus.*

XXII. De immunda quadam serdidaque rusticæ.

Equidem admodum adhuc puer, quotidie fere in vicini cuiuspiam nostri ædes commorabam vt de studiis non nihil languens, cum ipsius me filii, cœuiis & æqualibus meis, & colloquendo, & lusitando reficerem, atque recrearem. Euenit autem quodam tempore, vt forte fortuna ipsius in culinam ingressus, lac coagulatum linteo adicui panno, quo quidem gramina rure domum deportantur, infusum cernerem, ac pannum istum, & atrum admodum, & cœnosum, & excrementis itemque vaccinis vsque qua que coinquinatum esse animaduertterem. Quocirca mihi imperare haud potui, quin pedem mox referens, domi nostræ inspectante

meo patre, tum nauſearem, tum vomerem etiam plurimū. Sciscitanti porro parent: meo nauſeæ iſtius ac vomitionis cauſam, ſem omnem expoſui. Proinde & ipſe meus parens, non paruam illico nauſeæ moleſtiam ſuſcipiens, adduci nullo poſtea pacto potuit, vt vel caſeum, vel butyrum, ab iſta quidem ſcropha conſectum, manducaret. Cetetum quantum ad lac iſtud coagulatum pertinet, ſolet illud panno alicui linteo, puro & mundo indi, & lapide aliquo grauari, omne vt hinc ſerum exprimat. Poſtea illud etiam aquæ etiam deſit, & probe ſubaſtum, aut camino, aut thymo, aut menta criſpa, aut hyſopo aut ſatureia, aut amaraſco, aut libanotide, aut id denique genus aliis odoriferis herbis fruſtillatim minutimque conſciſſis, conditur. Atq; hinc quidem in patria mea caſei haud inſuaues fiunt, ſi quidem recte atque ratione conſiciantur.

X X I I I. *De alia quadam tuſulenta ſuo, ruſſica iſtius ſorore germana.*

ERat eidem Oberhona ſoror iuxta immunda atque ipſa erat. Hæc quidem coſtura aliquando olus, cuiuſque modi herbas minutim cōſcindit, & in ollam conicit, & ad ignem apponit. Euenit autem vt oleri aquam ſuperinfundens ranunculum quoque incuria atque negligentia quadam ſua ſimul affunderet, cum eoque olus percoqueret. Quod quidem cum in prandio eſſet appoſitum, ac magna ſui parte iam comectum, ecce tibi prominet ranunculi cauda non nihil curuata. Iraque maritus ex coniuge quaerit, ecquid hoc rei eſſet? Hæc cultro ſuo diligentius ſcrutans, ranunculum eſſe reperit, quam ex lance mox reiciens inquit: *Was ſolts ſeyn, es iſt ein Kelling der iſt mir wie ich auß dem Brunnen Waſſer gelangt, in dem Bymer gehupft.* Quid ſit ſcire laboras? eſt vero ranunculus, qui mihi haurienti ex puteo aquam, in antliam inſiliit. Eſt vero & maritus, & liberi, & famulus, &

Ius, & ancilla de mensa extemplo surgerent, quippe quæ nulla amplius cibi alicuius capiendi auiditate tenerentur, ipsa tamen reliquum olus omne cum puluiscule deuorat, nulla prorsus inde nausæ cuiuspiam molestia suscepta, quod cum eo esset ranunculus coctus, quem & ipsa suis conspexerat oculis, & suo ipsius cultello ex paropside remouerat. Quid vero tibi de isthac muliere videtur? nonne Regis eam alicuius esse cocum oportuit? Quid quæris? est hominibus nostris in prouerbio: *Wer da Eckell ist, der muß manches guten Bissens entralten*, hoc est, qui nimis est fastidiosus, is quidem multis iisque delicatis cibis abtineat oportet. Huic quidem hercle prouerbio isthac *amie a luto suo* fidem fecit. *Wenn sie Eckell gewesen, heit sie den Kohl nicht volgendis aufgestessen. Sondern heit sich eines solchen guten Bissens enthalten.* Quod si stomachi aliquo laborasset fastidio, istud profecto plus minime omnium fuisset cum ramento deuoratura, sed porcis illud deuorandum obiecisset.

XXIV. De homine quodam male morato.

Vldi alium, cuius culter cum scinderet assam,
 Noluit officium prompti obire suum.
 Protinus ille sua veritus ne parte careret,
 Hac ratione diu præmeditatus, agit.
 Arripit e medio, partem, quæ maxima, disco,
 Quamque putat ventri posse placere suo.
 Subque suo raptam carnem, sine more, lacerto,
 Firmius ut possset continuisse, locat
 Inde manu frustum robusta grande reuellit,
 Et lacerat dignis viscera tosta suis.
 Namque suum culiro non efficiente laborem,
 Mox obit illius dextera prompta fidem.
 Inde tamen reliquam patina non reddere partem
 Negligit, agrestis ne videatur homo.

Imo aliis etiam carnes proponit easdem.

Suauius ut reliquis, qua lacerauit, edant.

Nec tamen hoc temere factum me fingere credas;

Præmia sunt nugis nulla parata meis.

Nec tu posse putes tam barbaras scribere et quenquam,

Quin faciant scriptis facta pudenda fidem.

10 Turpia lurcones inter quia plura geruntur.

11 Quam recitet numeris Pteris vlla suis.

X XV. De insulso quodam famulo.

Cum Domino Seruus mensa residebat eadem,
Hospes in ignota factus vterque domo.

Et simul eximii capiebant fercula Ciues,

Qui caput & Domini totius urbis erant.

Dumque diu mensas attingere quisque moratur,

Et renuit primus carperis quisque dapes.

Quisque suos vultus vicini ad lumina torquent,

Quod reliquis nemo dignior esse velit.

Tamandum stomachus seruum, esurieque lacessunt,

Fercula quo rapida mittat in ipsa manus.

Pas mihi ieiuni ventris placare latratius,

Quos sero iam longo tempore inanis, ait:

Dicit, & opatina que pars est optima tollit,

Inque sua raptam, se locat ante quadra.

Erubuit Dominus peccantis nomine Serui,

Quod rudi, & tanta simplicitate foret.

Signaque dat tacito nequicquam plurima nutu,

Addit & obscuro pauca verba sono.

Scilicet ut disco raptus modo redderet escas,

Atque aliis primum cederet ante locum.

Seruus ubi Domini notantia lumina vidit,

Ambiguus nutu quid velit ille sedet.

Tamque bolum pleno magnum volucba: in ere,

Os simul ingestum vix capiebat onus.

Esopus

Euomis assumtas igitur male territus escas,

Hanc Domini mentem credidit esse sui.

At Domino vultus nutus repente minaci,

Ambiguo sensu prorsus, ut ante, sedet.

Tum reliquas carnes, quas sumserat ante, sub ipsam

Corrumpens mensam desicit illa manu.

Quippe videns Dominum nutu sibi multa loquentem

Et reliquos positos abstinuisse cibis.

Fercula lethalis putat esse infecta Veneno,

Qua fuerint subitam sumta datur a nece.

Dede kindus lib. 3. de Simp. mor. cap. 5.

XXVI. De coco quocumque pestifero.

Rokenfusura probe Ebelebuzi Londouicus quidam Maccetodius anno 1571. nuptias celebrauit. Hic cum cocus praeter fercula consueta cetera, ius quoque nigrum esset appositurus, illud non zingibere, non caryophyllis, non pipere denique, ita ut fieri assoler, sed puluere, quo cuiusque ossi mures extinguuntur, haud quidem consilio, sed casu, fortuitoque arrepto, condiuit. Quotquot igitur ius hocce nigrum & auidius, & vberius comederunt, ii quidem ad vnum paucos intra dies occiderunt, extremumque vitæ spiritum ediderunt. Qui vero parcius illud degustarunt, ii adhibitis statim, ut venenum sibi datum senserunt, theriacis superarunt, ex oticque faucibus emerferunt incolumes. Quid tibi vero amice lector de hoc temerario inconsideratoque coco videtur? annon mecum exclamabis: tantamne rem tuam negligenter ageret anne nebulo dignus erat, qui quidem extremo supplicio afficeretur? Annon verisimile est quosdam ipsorum degustato iure isthoc suavissimo exclamasse cum Elisæi discipulis: mors est in olla? Non cibis, hic cibis est, sed tristis amator & error. Verum enimvero licet & cocis, & impetitis Medicis impune occidere. Et quot sunt hodie co-

B 3

do quæso per Deum immortalem tum Marpurgi, tum Ihenæ, tum Lipsiæ, tum Wittembergæ, tum in aliis denique Germaniæ academiis, seu *Præpositis* seu *Oeconomiis*, qui numerum studiosorum quotannis non bene magnam, ad ortum mittunt præbent hi quidem *principum* suorum liberalitate atq; munificentia scholasticis egentioribus vili cibum pretio, sed hunc ipsum aut magna sui parte adhuc erudum, aut bis coctum, aut immunde sane coctum ac sordide. Mitto iam dicere quod planis istis religio non est, & aciuibus, & rusticis, tum vaccas vetulas, tum vitulos dierum vix decem, tum morbidos boues, tum grandinosos denique porcos vilissimo pretio, atque adeo casta, quod dici solet, nuce emere. Quibus quidem omnibus miseris istis famelicisque literarum studiosi vesca, latrantemque stomachum compefcere coguntur. Quid vero de offis, de leguminibus, de oleribus, ac de pulmentis denique verba facere attinet? Hæc quidem ira parantur, & deuoranda ipsis obliciuntur, vt vel porcus aliquis degustare illa, ac ligurite recuseta respuat. Proinde minime mirandum est complures quotannis in academiis publicis literarum studiosos, cum egredere, tum etiam ex hac vita excedere. Quid multa? non a patum mehercule multi Scholastici ea in *communitatibus* (vti vocant) comedunt, quæ & in patriam secum deferunt, & concoquere digerereque per omnem vitam vix aut ne vix quidem possunt. Itaque cum miserabilem apud suos postea vitam, ad nullam prope functionem idonei viuunt, tum lentis etiam diuturnisque morbis confecti ad extremum animam exhalant. Atque hæc quidem tam sunt vera, quam quæ verissima. Nec minus profecto verum est, idem fieri & in nosocomiis. Vbi præfecti ipsorum suæ fidei concreditos sic accipiunt ac pascunt, vt ipsis sit præpropere e medio abeundum, atque hic Vergilii versus cantandus, *Vtæque cum gemitu fugit indignata sub umbræ.*

10
 In. Eadem
 similes
 que
 fuit. Appe
 terat
 non
 sine
 An
 cum
 Xenochus
 est

Habeat
 suo
 que
 inde
 etiam
 cum
 stione
 magis
 ne
 mites
 ferit
 ita
 hoc
 mæ,
 in
 qua

bras. Enimvero nominare possem quendam, qui quidem similiter atque *lixa iste nuptialis*, iuxta quodam nigro utriusque sexus homines non paucos ogdoade vna e medio sustulit. Appellatur vulgo ecclesiasticum doctores minus literati atque idonei, *Kirchbleerer*, quod ineptis suis concionibus efficiant, ut templa istorum ab omni fere populo sint vacua. Annon & illi merentur appellari *Spirableerer*, cum tantam isthic stragem edant, ac norint optime ut ex Xenodochiis exhaurienda sint *mutua ista terra pondera*. Sed est hæc querela alius loci. Itaque hæc quidem hæc hactenus.

XXVII. De sponsa quadam artis magica perquam gnara atque perita.

HABEBAT sponsa quadam gallinas adhuc aliquot ~~in~~ ~~u-~~ ~~ptiis~~ ~~suis~~ ~~in~~ ~~chorte~~ ~~residuas~~. Quod igitur a sponsa ~~esse~~ ~~et~~ ~~est~~ suo nocte superiore prolixè accepta ac liberaliter, si ~~ibi~~ ~~ut~~ ~~que~~ ~~faciendum~~ ~~duxit~~, ut par pari referens, ipsi in ~~ita~~ ~~em~~ ~~benigne~~ ~~faceret~~, & cibo aliquo deliciariorè recrearet. At ~~in~~ ~~de~~ ~~ad~~ ~~chortem~~ ~~accedens~~, gallinam inde eximit, obtruncatumque deplumat, ac glabrum factum minime cui secerat, sed ollæ integram indit, & cum foco admovent, tum diligenter etiam studiosè que lixat despumatque. Ceterum cum gallinam percossam iam esse autumaret, eam & aromate condit, & marito suo apponit, in spe habens, magnam se ab ipso gratiam inituram. At vero vix aut ne vix quidem gallinam apposuerat, ecce tibi exclamat maritus, papæ mea lux, quantus iam foetor nares nostras ferit: Cui illa respondet, au mi vir an tibi aromata nostra sordent? tunc in foetoribus ea numeras? Dii vero meliora. Næ hoc tu si facis, *inguinis & capiti que sint discrimina nescis, Ihr Wisset nicht was wol reucht*. Maritus ergo oculis in gallinam diligentius coniectis, animaduertit intestina illi exemta haud esse esse. Quapropter ad spon-

B 4

fam conuetus, non tua quidem aromata accuso *mea vita* inquit, sed tuam in reculinaria administranda inscitiam, qua factum est, vt gallinam hanc non euisceraueris. Atque hinc quidem tam suaves nobis affantur odores. Apage te cum opimo ista ferculo tuo, ac caue per amorem nostri tuum, tale quod posthac admittas, alioqui futurum est, vt nostros tu pugno degustes. Ne multa. Sponfa cum culpam agnoscit, tum deprecatur, tum adhunc vero lapidem imposterum haud impingit.

Præclare quidem pronuntiat Romanæ eloquentiæ patens Cicero: nihil esse tam valde vulgare, quam nihil sapere. At vero perperam & sordide coquere (si quid ego intelligo) non minus mehercule vulgare est: *Man findet mancher unflätigen Schelmen und Garsthamel.*

XXVIII. De insulso quodam gulosoque Rustico.

Rusticus urbanum conuenit amicus amicum,

(Cui prope cognato sanguine iunctus erat.

Hospiti aduentu cuius lætatus, opimas

Sollicitè doctâ preparat arte dapes.

Vicinosque vocat, pariter quos sumere cœnam,

Atque animos vinis ex hilarare iubet.

Conueniunt, capiuntque locum se quisque decentem,

Occupat extremum Rusticus ille locum.

Nec mora, de corio cuitellum promit acutum

Ille, sed hebernis pane refertus erat.

Vidit, & admonit labiis sputoque rigauit,

Hæc sordes glædis molliit arte suis.

Mollit, abster sit mappa, solitumque nitorem

Reddidit, ad quadræ deposuitque suam.

Hospes honoratas multi proponere partes

Incipit, atque cibos carpere quemque iubet.

Protinus in patina tectos pinguedine renet

Rusticus esurie iam stimulante videt.

Arripie

*Arripit, arreptos coram se collocat, & mox
 Totos adiuncto pane vorare parat.
 Aspicit hinc hospes, tacitoque pudore rubescens.
 Leniter in risum voce solutus ait:
 Redde precor discoraptam modo patruæ partem,
 Redde, nec ad stomachum congruit illa tuum.
 Hancque, tibi melius qua convenis accipe, carnes.
 Si bene consultum me tibi velle putas.
 Rusticus hæc contra: Vanas modo posito curas,
 Non soleo hos illi proposuisse cibos.
 Quas mihi cunque dapes fors prima obiecerit, illas
 Obiitio duræ pharماسæ certa fami.
 His quoque nil melius poni mihi partibus optem,
 Et bona ventriculo est qualibet esca mea.
 Sic ait: & renes cunctis ridentibus, ore
 Deorat, & patitur nil tamen inde mali.*

XXIX. De alio quodam inepto ruricola.

*C*um dominus alius mensa confederat hospes,
 Non satius hoc visus dignus honore sibi.
 Vnus erat gnarus carnes in frustra secandi,
 (Crede mihi non est illud inertis opus).
 Ille rapit reliquo viscos a corpore renes,
 Et dat honorato (res decet illa) viro.
 Hic tamen hoc tanto se non dignatur honore,
 Dona que vicino porrigit ista suo.
 Atque ita iam multi sibi proposuere vicissim,
 Qui renes vellet mandere nullus erat.
 Hospiti ad quadram tandem venere, sed illi
 Non putat hæc aliquo dona carere dolo.
 Et mihi cur placeat, si displicet omnibus? inquit,
 Cur ego, qua cuncti damna timetis, amem?

*Dixit, & iratus medius proiecit in aedes,
Vi sanibus rapidis præda petita foret.*

Dedekindus de Simp. mor. lib. 3. cap. 5.

XXX. De heroico aliquo aulici cuiuspiam factis.

WENN man eivem armen Prierster in aula ein Malter Korn oder
io. gulden gibt, putant quod beauerint ipsum. Interea
dantur Ephesioni alicui multa millia, sicut ego memini vni
datos est mille aureos, quod tanta eius virtus esset, vt aude-
ret cacare in medio conuiuio in mensam. Erat heroicum
facinus, So gehets in mundo D. Pezelius.

Postil. Phil. Mel. par. 3. pag. 457.

Idem facinus carmine expressum.

Acta cans, veniam da turpiter acta canenti,
Fes mihi sit crasso crassa referre modo.
Vir generosus erat, claraque propagine natus,
Consilio nomen iudicioque promo.
& e suis meruit Comitumque Ducumque fauorem.
Moribus & gestu ridiculisque sociis.
Ingenium propter ludæ ad genus omne paratum,
Principibus gratus ceperat esse viris.
Cuncta igitur quando sua seque placere videbat,
Omnia, que risum promereantur, agit
Denique iam mediam iussus conscendere mensam,
In medio posita mox stetit ille mora.
Solicite spectant omnes quos edere ludos,
Que ioca, quo risu spargere digna velis.
Ille diu tacitus, cunctis spectantibus, astat,
Quod erat orsurus præmeditatus opus.
Detectis natibus tandem positoque pudore,
Egerit impuri stercorea ventris onus.
Exoritur plausus manuum, risusque videntum,
Nunc alio poterat gratior esse mede.

Mille

Mille igitur meritis retulit pro menere numos;

Posthabiti merces illa pudoris erat.

Inunc, & vita nimium studiosus honesta;

Praemia barbaricis moribus esse nega.

Dedekindus de Simp. mor. lib. 3. cap. 5.

XXXI. De Medico quodam imperito &
inexercitato.

ERat pastori cuidam pagano, homini non solum eruditione & vita innocentia, verum auctoritate etiam, facundiaque praestanti, amico nostro, filius, natus iam annos, uti mea est memoria, tradecim. Is ex pedibus laborare coepit, ita quidem, ut crus illi sinistrum inflammaretur, & genu mirum in modum intumesceret, & exulceraretur. Quamobrem vrina illius excipitur, & ad N. N. Medicum perfertur, & huius auxilium imploratur. Is eandem diu multumque contemplatus, ad extremum oculos in pastoris coniugem coniicit, & huiusmodi verba facit. *Deus bone quid ego conspicio?* Hæc quidem iuencula vterum fert, ac nihil est propius, quam ut pariat, maritumque suum pulchra prole parentem faciat. Huic hercle medicina adhibenda haud est, sed tempus expectandum partus. Tum quidem res ipsius futurae sunt saluae. Hæc pastoris vxor, lectissima matrona, audiens hominem vanitatis arguit, respondetque, nihil dicis *Domine*. Nam hæc quidem vrina non a foemina aliqua, sed a nostro filio natu maximo *Chri- sifophoro*, ne nescias, reddita est: cui non vterus, sed genu sinistrum intumuit. Itaque tum ille pariet, cum mula pepererit, hoc est, ad Kalendas Græcas. Eo audito Medicus plane obstupescit, reuersusque ad lotium aliquanto diligentius illud iam inspicit, posteaque sic sermocinatur. Enimvero non toto cælo, quod aiunt, erraui, sed vidi vti que ac diuinavi hominem hunc intumuisse, siue masculus sit, siue foemina, siue tumor insit in vtero, siue gen-

bus infideat. Posteaque multa garrire incipit & deblaterare, quæ medicamenta illi adhibenda sint, vt conualescat, ac sese confirmet. At pastoris vxor istum illius sermonem ab vna aure transmittens ad alteram, pro nihiloque putans, pretium illi pro inspectione vrinz adnumerat, ac tutumque discedit, nolens vtique gnatum suum tam perito exercitatoque Medico curandum sanandumque credere.

XXXII. *De Medico quodam temerario.*

DVx Ioannes filius Georgii Ducis Saxoniz habebat Medicum, qui, cum illi adhibenda essent cauteria, hoc sermone utebatur ad principem, *Herr wir müssen euch den Narren stechen.* Oportet nos minuire fatuitatem vestram. Princeps ægre ferens, respondit *Stecht euch selbst den Narren, ihr seyt ein großer Narr dann ich.* Tu ipse plus habes fatuitatis, minue tu tuam, quam habes fatuitatem. Reliqui qui aderant, increpabant Medicum, verebantur ne pater *Dux Georgius* rescisceret.

D. Pez. post Phil. Mel. par. 2. pag. 681.

XXXIII. *De Medico quodam minus exercitato.*

Memini Medico cuidam, homini multum adhuciuuentis, ac non ita pridem ex Italia in patriam reuerso lotium vituli cuiuspiam iam iam maectati inspiciendum olim exhiberi. Qui per diu illud contemplatus, tandem dixit. Næ grauissime hic homo ægrotat, & est perdita omnino valetudine. Huic quidem ad restim res rediit. Quod si nostram auxilium implorasset saltem nudiusquartus, poteramus illum pristinz valetudini restituere. At nunc conclamatum est. Hui quantas lienis obstructions patitur? *Ey wie hart ist ihm die Miltzen verstopffet?* Quod vero de quibuscumque fere ægrotis pronuntiare solet, laborare eos ex splenis obstipatione; *Sie hatten die Verstopfung der Miltzen*, vulgo postea ab aulicis *die Verstopfung der Miltzen* appellatus fuit.

XXXIV. *De*

IOC. SERIA LIB. II.

XXXIV. De Medico quodam indocto.

Æ Groti Medicus euipiens cognoscere morbum
Inspehat lotium Sole micante diu.
Currens in opposito sceni stat forte locatus.
In vitro, cuius lucet imago lens.
Quam Medicus cernens, habet hic, exclamat, in alio
Cum curru clausos quattuor eger equos.
Mentibus heu nostris quantum caliginis obstat,
A uero ut raro cernere salja queant.

D. Lossius in Epigr. pag. 258.

D. Matthesius in explicatione Syracidus, pag. 161.

A Medico indocto,
A cibo bis cocto,
Ab amicitia reconciliata,
A mala muliere,
Libera nos Domine.

Vor eim Arzt so da ist ungelahrt,
Vor zu vey mal gekochtem Fleisch so noch ist hart.
Vor Freundschaft, so Feindschaft geu vesen ist,
Vnd vor eim Weibe arger List,
Behut vnderlof mich O Iesu Christ.

XXXV. De Tonfore quodam.

Qum in tonstrina sermo uerteretur de tollenda Dionysii tyrannide, quam quidam dicebant adamantinam esse & insuperabilem, tonforque intempestiuo ioco ridens, quinquam inquit insuperabilem, cum ego subinde admoneram nouaculam illius gult? Delatum est hoc dictum a Dionysium, & in cruce est actus tonfor.

Erasmus de Lingua.

XXXVI. De aliquo quodam Tonfore.

Cladem quam Athenienses in Sicilia maximam acceperant, tonfor quidam a seruo cuiusdam ex clade ea elat.

B 7

38 D. OTHONIS MELANDRI

psi cognouerat: mox relicta tonsura, veluti timens ne quis primi nuncii gloriam præriperet, quantum potuit, ad urbem accurrit, totamque ciuitatem rumore compleuit. Orta perturbatione, collectoque populo, primum auctor huius rumoris inquirebatur. Protrahitur tonsor, iubetur rumoris auctorem edere, cuius ille ne nomen quidem tenebat. Illico rotæ alligatur miser torquendus, vt tristissimi rumoris confictor: interea venire qui certum acceptæ cladis nuntium afferrent, iamque ad suas quisque calamitates deplorandas domum abiit, relicto, vt erat alligatus, tonsore. Tandem cum solueretur sub noctem a carnifice, etiam tum percontabatur eequid accepisset de *Nicia*, & quomodo esset interfectus, nam is Dux erat exercitus. Tanta morbi vis erat, vt eo quoque tempore prius maluerit de malis alienis audire, quam suum deplorare malû, aut cauere, ne quid in posterum tale quid accideret. *Idem ibidem.*

COLLECTANEA.

De frenanda lingua.

Sola. prouerb. 10. v. 8. 10.

Qui sapiens est corde præcepta recipiet: Stultus labiis impinger, vel vapulabit.

Cap. 12. v. 18.

Et qui temere profert veluti confossiones gladii, At lingua sapientum sanitas est, vel medicina.

Cap. 13. v. 3.

Custodiens os suum, custodit animam suam. Qui discedit labia, terror vel contritio illi.

Cap. 16. v. 26.

Dat pœnas stultiloquentiæ os futile.

Syr 5. v. 15.

Loqui adfert honorem, loqui item adfert ignominiam.
Et hominem sæpe sua ipsius lingua euertit.

Enri-

Euripedes.

Ἀρχαλίνων τε μούτων τὸ τέλος δυσχρῖα. Linguæ effrenis
 finis est calamitas.

Idem.

Ἀρχαλῶσιν γλῶσσαι ἀρχισι νόσος. Petulans lingua, tur-
 pissimus morbus est.

Plutarchus.

Sapientis est tempestiue tacere, idque omni oratione
 melius est.

Erasmus.

Soloni ad Cræsum Regem Lydorum eunti *Æsopus* sub-
 iecit cum regibus ἢ ἤκεισε ἢ ἠδίσσε, aut quam paucissima
 aut gratissima loquenda esse. Ita Callistheni in aulam Ale-
 xandri proficiscenti *Arstoteles* præcipit, vt linguam pru-
 denter tænet. Quia vitæ & necis potestatem in cuspide
 linguæ portet.

Matthæus.

Osse caret glossæ, per quam franguntur & ossa.

Horatius.

Et semel emissum volat irreuocabile verbum.

Ἀθήλως

Quicumque linguam temperans,

Gubernat arte garrulam,

Illi beato senior

Contingit ætas, & bonis

Senectus aucta plurimis.

HARTMANNVS SCHOPPERVS

Ingens lingua bonum, sed damnum grandius, omne

Arbitrium vitæ, ius habet, omne necis.

Illanc qui temporibus frano constrinxerit aptis

Accipiat labiis præmia digna suis.

XXXVII. De Petro Pagano.

Petrus Paganus, Poëtos olim historiarumque in inclyta
 schola Marpurgensi Professor celeberrimus, quem ho-
 noris causa nomino, tantum dumtaxat cereuisiæ bibebat,
 quantum sibi sedandæ restinguendæque sufficeret. Neque
 vero sibi a quoquam persuaderi patiebatur, vt ad præseri-
 ptum alicui responderet. Quod si quispiam forte huius
 consuetudinis ipsius ignarus, æquum sibi fieri postulabat il-
 lico de mentia non sine stomacho surgens, se subducebat, &
 dicebat, roties se diabolica somnia facere, quoties quidem
 cereuisiam supra quam natura postulat, biberet. *Sagte ihm
 traunte vom Teuffel. Wenn er emen vberigen Trunck Biers thet.*
 Ceterum sibi conuiujs magna voluntate, summaque ani-
 mi hilaritate lætitiæque intererat, in quibus quidem Vi-
 num assatum suppetebat. Hic nemini non bono cum stre-
 nuo præbibeat, tum vero sibi præbibentibus respondebat
 masculæ ac fortiter, minime omnium committens, vt aut
 primus vino confectus, aut e conuiuio ceteris adhuc sobri-
 is, discessisse videretur. Versus porro inter scyphos vino iam
 incalcescens sic ille ex tempore fundebat feliciter, promte,
 & expedite, vt torrentis instar fluerent, incredibilique om-
 nium cum voluptate exciperentur.

COLLECTANEA.

De Cereuisia.

Plinius Naturalis historia, lib. 13. Cap. 22.

Heu mira vitiorum solertia, inuentum est, quemadmo-
 dum aqua quoque inebriaret.

*Dionysius Cereuisiæ colitionem inuenit, Anno
 3766. Seb. Scheff.*

HorDeo aqVa LVpVLo CoqVItur CereVIsIa noMen
 strV&VM hoC, VIs CereIsIa qVoD sIa Cras VbsItaqVa.
 E O B A

E O B A N V S H E S S V S.

Qui dormit crasso Cererem confundere succo,
Huic iratus erat Bacchus, & ipsa Ceres.
Nam Telusiaci qui laudat munera zythi,
Illi nec cerebrum, nec caput esse potest.

Renibus & nervis, cerebroque hic noxius humor,
Sape etiam lepra, semina sæda iacit.

Petrus Paganus P L .

Cereuisiam zytoperi coquens potusque *Πρωτη*,
Quem raro leta fronte Poeta bibit.

Abiicit lupulum ledentem claustra cerebri,
Agresti lingua bordea coltae gregi.

Vnde anseribus docta tua dona phalanges
Bacche bibant: post hac fac zytoperi merum.

Hartmannus Schopperus.

Sint procul a doctis zythi maledicta Poetis

Pocula: nutritur quodlibet inde scelus.

Non falsis in toto genit vnquam corpore micam,

Qui vehit hunc potum laudibus astra super.

Qui Cereri succos odiosos addere primus,
Et violare merum dulcius ausus erat.

Huic irata Ceres fuit, huic iratus Iacchus:

Humor enim cerebro perniciosus obest,

Debilitatque pedes, iacit horrida semina lepra,
Omnibus extremi zythus origo mali.

Ianus Douza Nortuicus.

Vnde suum quaris, ducat Cereuisia nomen

Quod cerebrum visat crebro Sabelle tuum.

XXXI IX. De Ioanne V Verno Coff. Eschruicensi, & Theringiæ nobilitatis quibusdam viris.

Q V I Eschruvege Hessorum annos non parum quidem multos consulatum bene & ratione, atque adeo non tam

summa sui cum laude, quam Reipubi. istius incremento singulari gessit *Ioannes V Vernerus* amicitimus meus, vir & eruditione, & sapientia, & rerum denique usu præstans, de nobisque immortaliter sane meritis, is quidem legationem aliquando obibat, missus a patribus Reipublicæ Eschvicensis conscriptis in vicinam Thuringiam ad Nobiles ab N. N. certi negotii cuiuspiam causa expediendi. Hic cum Nobiles casu, nescio quo istum in istum sermonem delaberentur, ut eam quæque cerevisiam laudaret, quæ quidem suo respondebat palato, & hic quidem zythum Erphordianum, ille vero Stettensem, hic Numburgensem, ille Torgensem, hic Seruestanam, ille Wurcensem in cælum laudibus efferret, & alius contra diceret deberi primas iure quodam suæ Hamburgensi, alius Regiomontanam isti anteponendam esse cõrènderet, alius demq; cerevisiam omnium optimam esse Rostochianam affirmaret, alius Gardilegiensem isti præferret, *V Vernerus* hanc controuersiam disceptationemque cerevisiarum diremurus inquit: Perquam enim uero bonas cerevisias istas vestras, quas modo enumerastis esse, haud equidem negauerim. At mihi nota est cereuisia quædam, quæ vestris istis omnibus, tum colore, tum odore, tum sapore, tum vi denique efficaciaque sua in omnes partes præstat, eamque multis parasangis post se a tergo relinquit. Ecque uero ista est cereuisia inquit vnus eorum, hanc quidem degustare per ego caperem. Audies igitur ex nobis, respondet *V Vernerus*, quamnam illa sit, atque adeo degustabis etiam, si placet, ac cordi est. Est utique *V Vormattenensis*: hæc quidem hercle vna cereuisia in vniuersum omnes, quotquot sunt & quotquot fuerunt & quotquot sunt factæ, cum bonitate, tum etiam efficacia, longe longeque antecedit. Numne igitur & isthic coquitur cereuisia? inquit quidam ipsorum, qui quidem My, quod est in prouerbio, sortitus erat. Coquitur utiq; inquit *V Vernerus*.

nerus. Ceteri autem Nobiles, qui habebant acetum in pe-
 ctore, ac emunctioris erant naris vinum innuere ipsum in-
 telligentes, rem vero ac tangis *V Vernere consulti* inquit,
 ac nos quidem cum pedibus tuam in sententiam discessio-
 nem facimus, tum cereuisiis etiam istis valere iussis *xythum*
V Vormatiense depromendum curabimus. Affertur *igitur*
 ex templo vinum Rhenanum præstantissimum, & affluen-
 ter, fontem exportigentibus ad vnum omnibus hauritur.

COLLECTANEA.

De Vino.

Αθήλα.

Vinum Rhenense decus est & gloria mensæ.

CHRISTOPHORVS AVLÆVS.

Vincere *Nyctilii* quod credas munera *xythum*,
 Approbo iudicium tempus in omne tuum.

Dulcia consiliant rubicundos vina colores,

Et stomachum modice sumta calore iuuant.

Vina fugant tristes marenti pectore curas,

Vina parant animos, excutuntque metus.

Vina leuant agros, morbisque medentur acerbiis.

Corporis & vires, ingenique ferunt.

Mutus & omnino dicendi muneris expers,

Dulcia si biberit vina, disfortis erit.

Camerarius lib. 1. epist. pag. 79.

Lagenam accepi, & hoc etiam de munere perspexi tuam
 prudentiam, qui intellexeris in dolore nos esse corbo-
 randos. Magnopere enim *Vinum* auget vires, vt ait *Here-
 dotus*.

Idem lib. 4. epist. pag. 355.

Inter medicamenta non postremum esse existime.

Χρησθῆναι οἶνον.

Pontanus lib. 1. Amorum pag. 65.

Vino pelluntur tristes de pectore cutz
Hic liquor ingrato corda dolore leuat.

XXXIX. De Musico quodam Caroli Quinti
Imperatoris Belgæ.

EA ad comitia quæ quidem anno M. D. XL. Ratisbonæ celebrata fuerunt, Carolus Quintus ille post hominum memoriam Imperator potentissimus, atque adeo Opt. Max. Musicum quendam hominem Belgam secum adduxit, cui non solum vastum erat procerumque corpus, sed & vox mirum mehercule in modum grandis atque horrifona. Id cum increbuisse ac emanasse in vulgus, incredibile est, quantus fuerit hominum concursus ad audiendum ipsum factus. In quibus & *Cæsarum Principis*, tum Iureconsulti, tum Medici, tum Theologi etiam fuerunt. Quod vero frigus tum impenderet haud paruum. Theologi Hæresi plerique omnes *Missæ* sine minime expectato, mature discedebant domum. Vnus tamen *Megobacchus* Medicus, & *Dionysius* itemque *Principis* ecclesiastes, isthanc vim frigoris susque deque facientes, tantisper in templo durabant, dum concio dimitteretur. Erat enim uterque ipsorum Musicus, si quisquam alius, studiosissimus. Sacris porro iam omnibus peractis, cum quisque in hospitium suum sese reciperet, *Megobacchus* ad *Melandrum* conuersus, inquit, quin adimus ad hominem, & in ipsi nos familiaritatem insinuantes sciscitamus, naturalisne isthæc ipsius sit vox, an vero arte aliqua, aut medicamine quopiam acquisita? placet *Dionysio* consilium. Itaque ipsum conueniunt, dictaque salute, familiares cum ipso sermones vltrocitraque conferunt. Vbi autem aliquousque progressi cum ipso iam essent. ecce tibi *Musicus* in glacie labitur, eoque casu crepitum ventris incredibiliter rugientem ac sclopetrum propemodum quendam representantem, emittit. Proinde *Megobacchus* & *Dionysius*

Dionysius humi iacentem mox subleuant, qui quidem in pedes erectus ridenti ore inquit:

Non est peccatum, per culum mittere flatum.

At vero *Dionysius* illi contra cuestigio respondet:

Non est urbanus, cui retro sibilat anus.

Ex eo tempore saepe sunt postea multumq; cum eo congressi ac conuiuia etiam ipsum suis crebro adhibuerunt. Postea vero quam domum redissent, percontantur ex *Draconite*, & *Coruino*, & *Pistorio*, & *Rodolpho* itemq; *Gualthero* Theologo illo magno, si non maximo, quid ipsis de *Bassista* isto uti vocant videretur? quomodo placuisset ipsis stentorea illius immanisque vox? his respondentibus, verisimile sibi non videri, humana ipsum voce sonare, sed habere quodammodo persuasum cacodæmona quempiam in se nalemque spiritum ex ipso rugire, inquit *Dionysius*, ludus profecto iocusque est vos quod audiuitis. prae ut postea vobis digressis boarit: *Wir haben viel mehr gehert als ihr, Wir haben ihnen auch den Subbassum horen singen: Ich meyñ da brummet er. Nz Subbassum* ipsius audire vos si contigisset, magis iam magisque admiraremini, & tonitru profecto quodpiam vos exaudiuisse diceretis. Quum igitur mutuum se accusarent, ac non mediocriter dolerent: quod non essent ad finem usque in templo commorati, quo & ipsis *Subbassum* illius audire licuisset, *Megobacchus* iis rem omnem exponit. *Dass er auff dem Eysß gefallen, vñ einem solchen grevlichen Scheiß gelassen, der mit seiner Stimm nicht allein ubereynstimmet, sondern die selbige auch vbertrossen, vñ Weidlich gethonet vñ gedonnert hatte: Also, daß er, desgleichen die Tage seines Lebens nicht gehert, oder hinfuro auch wol horen wurde. Concidisse ipsum in glacie, ex eaque prolapsione crepitum ventris edidisse, qui quidem voci ipsius grandi non modo responderit, sed & antecesserit, atque adeo bombardæ alicuius sonitum scloppumque retulerit, sic quidem ut ipse in omni vita non audierit simi-*

lem,

lem, neque vero secundum auditorus videatur. Itaque risu inter ipsos multo maximo coorto, *Draconites* in has a extremum voces erupit, hic quidem hercle non fuit *Subbassus*, sed *Saubassus*.

X L. De *Dionysio Melandro*.

Q Vum *Dionysius Melander*, a uisus meus paternus, ab amabilissimo prudentissimoque *Senatu Francofurtensi* ad docendum *Euangelium* Anno M. D. XXV. vocaretur, isque XV. Maii die primam isthic concionem *Euangelicam* habuisset, assignarunt ei habitationem *Patritii* cuiusdam ædibus propriam, qui, quod religioni papisticae esset ad huc a didicissimus, illi supra quam diei potest inimicus erat atque intrusus. Quod porro *Patritius* iste coturnicem quandam domi suae aleret noctes atque dies cantillantem, *Dionysius* ipsi contra ægre facturus, fonebat cuculum qui & ipsum incondito suo cantu coccyismoue tantum non obtundebat. Etsi verò *Dionysium* minime fugiebat cuculum hunc suum *Patritio* isti vnguem quod aiunt in vlgere esse, eum tamen, admonitus etiam ab amicis, haud remouit, sed dixit, meus mihi mehercule cuculus tam est carus quam illi sua potest esse coturnicula. Quod si eius cæcum ferre non potest, nihil equidem impedio, quo minus aures suas obturet. Quodam etiam tempore *Patritium* istum forte fortuna sibi obuium hanc est in rationem allocutus: Optarim equidem generose *Domine*, perinde inter nos conuenire, ut inter auiculas quidem nostras conuenit. Quoties enim tua illa canit, *Buck den Ruck, buck den Ruck*, toties mea illi ex templo morem gerens responderet, *guck, guck mir in Arsch*. Etsi verò *Patritius* tam obese naris haud erat quin olfacere medium digitum sibi ostendi, dissimulauit tamen, ac responsum illi dedit nullum, sed tacitus viam suam abiit. Idem paucis interiectis annis religione papistica repudiata, sacrosanctam *Euangelii* doctrinam amplexus est, ac auum meum, quem

hæte-

hactenus angue peius & cane oderat, nō solum amauit, sed
& multis beneficiis ornatum auctumque magno in hono-
re pretioque habuit. Ceterum de isthoc aui mei cuculo
hoc ego carmen inter ipsius scbedas auctoris manu scri-
ptum, reperi quod non possum non hoc loco subiicere.

CVCVLVS DOMINO SVO.

Svm fateor cunctis visibus deformior, atque
Cantando est voci gratia nulla mea.
Quando nouis herbis vestitur gramine campus
Tunc solito ructu tempora grata fero.
Flumina quando gelu nimirum cuncta steters,
Nunc vegetas calido corpora nostra fero.
Latrat us imitor pro carmine, multa vorando
Dixerimus, stomacho non patiente famem.
Nec forma, nec plura queo prestare canendo,
Hoc tibi cum placeam, pergo placere, modo.
Perge Dei verbo, sed tu prodesse Melander,
Ac omnes mundi temnere velle minas.
Qui te cum doctis aliu spreuere deabus,
Hu Cucul pennas mittere perge tui.

Theodorus Reysman, P. L.

XLI. Missæ in wirtembergensi Ducatu languentis
conquestio, ad Dionysium Melandrum, Ec-
clesiasten Francofurtensem.

Missæ fut magno quondam celebrata fauore,
Cantarunt laudes terra, fretumque meas.
Longo Reginam coluerunt tempore verus,
In cineres mecum decedit omnis honor.
Exsilio miseram damnarunt Saxones inde
Hessiacas liqui, Martia regna, plagas.
Helueticis exosa viris, contemta per vrbes
Imperii multas, plena dolore sui.

48 D. OTHONIS MELANDRI

wirtembergensem semper bene culta per oram,

Sperasi ventos, prospera vela, bonas.

Diuini verbi iaculum repetita iacent nunc

Semanimis tristi languida membra thoro.

Si moriar, tumulo veteres superaddite Mystræ

Clausæ, fortuna talia verba mea.

Missæ puella fuit, Regina & honoribus aucta

Tempora ab innumeris longa petita precis

Hic, ubi nil potuit validos, quia sacamina, in hostes,

Diuino verbo faucia putret anus.

Theodorus Reysman, P. L.

XLII. De Hieronymo Emsero.

TOtus in fermento iacebat Hieronymus Emserus, ac tantum non ex potestate exibat, posteaquam Heluetios quoque alios quotidie post alios papistica idolomania repudiata atque valere iussa, Christo nunc nomen dare, ac puram putam Evangelii doctrinam amplecti acceperat. Ne non igitur ipsis contra ægre faceret, ac aliqua saltem ex parte noceret, hocce sibi illos intulso carmine perstringendos, notandosque esse censuit:

Suice inimice Dei, fidei hosti, Suice tyranne,

Lactiphagus nequam, vah boum multor iners,

Dii nequeunt ultra tadas & ferre rapinas

Quas syluis genitus, more latronis amat.

Tempus adest, quo tu, dum speras aurea dona,

Litigere fugies ferrea tela duci.

**Quos quidem pulcros, si diis placet, Versus in Vernaculum
sic vertit sermonem, D. Sebastianus Hoffmeisterus Scaphusanæ tum temporis Ecclesiæ antistes, Theologus
Orthodoxus.**

Die Schv vitzzer somlich Menschen findt,

Gottthasser, vnd deß Glaubens Fündt.

Gros

Groß Milchbengel, und Tyrannen,
 Kuemelcker, Ach auch vnuerstanden
 Die Gotter mögen dt nicht mehr schouren.
 Ihre Mordt, Diebstal, und Reuben,
 Daß sie in ihrer Gvvnheit handt,
 Nach Art ihres gebirgeten Landt.
 Als morden pflegendt auff der Erden,
 So in Wildnussen geboren werden.
 Es wirt kommen ein kurtze Zyt,
 Daß die Gilg so ietzt viel Cronen gyt.
 Dich mit Spiessen, Waassen, Ysen
 Wirdt iagen, schlagen, und zerryssen.

D. Seb. Hoffmeister in Apol. sua aduers. Eccium.

Thilippus Melanchthon.

Emserus caper est, Fabrum constantia mittit.

Ille suis fumis vritur, hic scabie.

XLIII. De Antonio Coruino, et Dionysio Melandro.

VENIT olim Munda Antonius Coruinus ad Dionysium Melandrum ecclesie Cassiliensis antistitem, auum meum, cum aliorum negotiorum causa tractandorum, tum maxime vt sui cuiuspiam gaudii participem faceret. Atque huius quidem rei perficiendæ tanto desiderio æstuabat, vt Cassellos vix dum ingressus ad ipsum confestim properaret, & hunc ad modum eum alloqueretur. Tu vero Dionysi frater adduci potuisti nunquam, vt crederes constanter in agnita Euangelii veritate perseueraturum, sed omni semper asseneratione affirmare ausus es, prospicere te tãquam ex specula, cum prima quaqua occasione oblata deflexurum esse ad papismum. At vero multum te fallit hæc tua opinio. Etenim cum heri multus mihi cum ipso de hac religione nostra reformata sermo esset, ita se eam & amare, & amplecti protestatus est, vt vel ea, quæ thoraci suo inclusa habeat, pro ea, si res cogat, profundere minime recuset aut vereatur,

C

ibr: F. G. Wolten bey dem Euangelio auffsetzen, Was sie in dem
Wammei stecken hetten. Id optimus & doctissimus Coruinus, de
vitaducis intelligebat, quod hanc quidem ille pro religio-
ne profundere paratus esset.

At Dionysius aliter, & quidem rectius interpretabatur,
Coruinoque respondebat. Ah mi Coruine ne exulta ama-
bo te tantopere, tuus enim ille Dux nasitergium fortasse
quodpiam thorece conditum habuit, id vero religionis no-
stræ conseruandæ caussa in discrimen adducere non dubi-
tat. Ach mein Coruine ruhmet nicht so sehr, vielleicht hat der gus
Herr ein rotz tuchlein im Wammei gehabt, das Will er bey dem Eu-
angelio auffsetzen. Neque vero Dionysius coniectura aberrauit.
Paucis enim annis interiectis Dux ille repudiata Euam-
gelii doctrina ad papatum defecit.

XLIV Iocus Nasoni in importunum ianuæ pulsatorem.

Forte domi solus quondam cum Nalo sederet,
Intentus studiū carminibusque suis.

Pelignus gelido veniens a rure colonus,
Ardua diuini limina vatiū adit.

Vique erat agrestis, strepitu ferit ostia magnæ,
Et tacito properans increpat ore moras.

Nescio quid talem vatem sit & inter æsellum,
Respondet breuiter, Nalo poeta, fores.

XLV. Iocus poeta epota.

Hæus tu si bonus esse vis Poeta,
Epota: proprium boni Poetæ,

Est clausis oculis repente magnos
Exhauste ter & quater culsus.

Si nescis? Anagrammatismus hac vox

Epota: sonat alterum Poeta.

Epota bibere exigit poetas

Vt non ore queant loqui Poetæ.

Ut non ire queant boni poeta.
Non audire queant boni poeta.
Non ridere boni queant poeta.
Non videre queant boni poeta.
Singulare tamen queant recenter,
Sternutare tamen queant frequenter.
Tractare dein queant decenter.
Tandem reddere pota continenter.
Et quis improbet ut bibant poeta?
Seu quis improbet, ut vomant poeta?
Si non vertice forte laureari,
Laruari facie sua merentur.

D. Melchior Haufe poeta seculi huius nostri politissimus & præstantissimus.

XLVI. Iocus ad Galeottum Principem Fauentium.

CVi promissa tibi tuus poeta.
 Nondum præstiterit rogatus poeta est.
 Angelus Politianus Tom. 3. pag. 308.

XLVII. Iocus in Ioannem Manardum.

PAucos discipulos pascens ubi vidit asella,
 Dum vacua legeres, doctæ Manardæ, schola.
 Quam pretiosa cadat, sine fructu lectio, dixit,
 Doctrinæ auditrix sim prius ipsa tua.
 Euritius Cordas lib. 4. Epig.

XLVIII. Iocus ad Paulum Eberum.

Missa Hamburgiaci tibi dicitur amphora xythi
 Quod celans solus Paule bibisse cupis
 Inuites socios, vel quod Philoxenus optat,
 Opto tibi collum ceui solet esse gruis.
 Phil. Mel. lib. 4. Epigrammat.

C 2

RE D. OTHONIS MELANDRI

XLIX. De Pandocheo quodam in adulterio ab honestissima uxore sua deprehenso, qua tamen dignis ipsum modis raro admittendum exemplo eare minime accepit.

NOui ego Pandochaum quendam, illum quidem opulentum, & perhumanum, & hospites denique tolerabili symbolo large liberaliterque accipientem, sed indomitae effrenataeque libidinis hominem, & qui coniuge altera lectissima foemina minime contentus, cum quibuscunque aliis scriptis & putidis recellicluniis, tum ruri, tum in saltibus etiam volutaretur, & multis insuper ingenuis puellis ancillis suis stuprum domi suae identidem inferret. Quocirca & coniux illius, omnibus cum corporis, tum animi dotibus perornata matrona, coacta fuit, famulam conducere aut proflus nullam, aut admodum certe deformem. Quodam porro tempore cum esset illi ancilla, neque formosa, & partim macie, partim vero rugis, senioque squalida, ideoque nihil minus suspicaretur aut vereretur, quam ut cum ista quidem aliquando consuesceret, ecce tibi *libidinosus nebulo* ab hospitibus aliquamdiu iam poculis post prandium indulgentibus se subducit, in bouileque sese conferens istam deformem & nigram, & macram, & luscam scropham subagitat, futuitque. Sciscitantibus igitur hospitibus, equonam vir ipsius se proripuisset, incidit mulieri suspectio, ipsum in stabulo cum formosa ista, si Diis placet, nympha sua sese oblectare. Neque vero ipsam sefellit in hac sua opinio. Etenim simulatque bouile aperit ingrediturque, virum suum bestiae isti incumbere, & strenue strenueque ceuere conspiciat. Tantum vero abest ut furca aliqua fusteue arrepto ipsum verberauerit, ut ne molli quidem obiurgauerit brachio, sed ad vnam seruulam suam conuersa, illam hunc ad modum fuerit allocuta: *So recht, so recht liebe Magdt, brauch du ihnen deß Tages, so Will ich ihnen deß Nachts brauchen, Was solt geliebte Wir Walters den Schalken mude machen.* Eia vero mea
fama.

famula, hoc age, ita perge, sic itur ad astra. Ita nunc partemur nos vices & tempora, vt tu quidem ipso interdiu vitare fruare, ego vero noctu illum vsurpem possideamque. Dispercam equidem ni isthoc pacto sumus lastauri istius in exhaustam lasciuam & petulantiam tandem aliquando expugnatura, & retusura, & protitura: hisque dictis e stabulo mox moxque prouolans, coniugem id suum pertexere sinit, quod quidem exorsus fuerat. Interim tamen rem ex templo hospitibus omnem, minime aut illacrumans, aut stomachans exponit. Qui mirati raram hanc matronæ commemorabilemque patientiam, *Pandochaum* postea mirifice exagitant corripuntque, quod posthabita vxore succi plena, & speciosa, & honesta, & cordata, denique, cum deformi ista, & putida, strigosaque simia, cuius vel aspectus restinguere ipsi omnem continuo libidinem, exercendaq; Veneris ardorem ac sitim poterat, congregi haud dubitasset, Ac matronæ præterea auctores sunt, vt propudium istud ea ipsa mox hora ex ædibus suis, suste prius probe probeq; dedolatum exigat exturbetque. Quibus quidem & ipsa auscultat, moremque gerit. Quam vero dissimilis, o Dii, hæc est matrona *Waldmungenis istius belua*, cuius est primo libro facta a nobis mentio, quæ in virum suum tantopere scuit castrando infam & auerendo, nouo plane & inaudito exemplo iure an vero iniuria, haud equidem iam disputauerim.

D. Lauatterus Homil. 15. in librum Ruthæ pag. 55. b.

Sunt qui nullum non lapidem mouent, vt pudicitia matronarum & virginum insidiantur: sed & illi tandem dabunt poenas suæ impunitatis. Nam liberi eorum, item vxores saepe ab aliis quoque iusto Dei iudicio constuprantur: aut illi zelo accenduntur erga vxores, atque ita miseri cruciantur dies noctesque.

*Feditas & turpitude vagarum libidinum
illicitique coitus.*

ἀδύλας.

VRit in affectu Venus anxius, sit dein actus
Inscit & sœtet, quando patrat ur opus.
Post factum fecisse pudet, cito praterit illud.
Quod inuat, æternum quod cruciabit erit.

Incerti Auctoris.

In coitu sex damna luo, quia denarium do,
Humorem bonum, proprio de corpore fundo.
Abbrevio vitam: studium cum nomine perdo,
Offendeq; Deum: triplici sic sorde redundo.

Adulterorum pœnæ ἀδύλας.

Hu quinque pœnis affligitur omnis adulter.
Aut hic pauper erit: aut tristi morte peribit.
Aut infamis erit, vel carcere clauditur atro.
Aut aliqua membris, castus, vel vulnere perdit.

Dionysius Melander pater meus.

Den Ehrbruch straffet Gott der Herr,
An Leib, an Seel, an Gut, an Ehr.

Plato Νόμος η̄.

*Μηδὲνα τολμᾶν μηδὲν ὄντι ἀπειλᾶ πλὴν γαμῆτις ἐσση-
τῆ γυναικὸς. Nemo audeat ullam attingere prater legiti-
mam suam vxorem.*

L. De Nicolas Reuttero fidicine Willebécensi, cui nunquam fere,
nisi semel dumtaxat per omnem vitam cum uxore sua contu-
nerat, licet multos ipsam annos habuisset in
matrimonio.

Willembeci, qui pagus est Episcopi atque electoris Mogunti-
ni, situs in prouincia Eichsfeldiana, paucis abhinc annis
ætatem egit Nicolau quidam Reutterus. Hunc crebro rusti-
gi certatimque sua in conuiuia adhibebant, siue ea gene-
thlia-

thliaca, siue sponsalia, siue nuptialia, siue quæcunque alia
 denique celebrarent. Præterquam enim quod fidibus aut
 testudine pro re nata scienter caneret, mirum etiam in
 modum erat facetus. Proinde nemo fere erat quisquam,
 quin eius præsentiam expeteret, ipsiusque consuetudine
 atque colloquio plurimum oblectaretur. Accidit autem vt
 incendio aliquando illius in domo coorto, tum ipse ille,
 tum eius etiam vxor, coniunctissimo animo procurerent,
 vnoque exclamarent, ore. *Feurio, Feurio, vff, vff liebe Nach-
 barn und leschet, incendium, incendium, adeste quæso popu-
 lares ad restinguendum istud. Eo compresso atque restin-
 cto cum sodalibus quibusdam suis in tabernam cereuisia-
 riam proficiscitur, ac strenue pergræcatur, zytho que cor-
 ctus, ac probe vuidus inquit: Hodie demum mihi cum co-
 iuge mea recte conuenit, cum hucusque semper, vt scitis,
 inter nos discordauerimus; ac perpetuas simulatas mutuas
 exercuerimus, meone, aâ vero ipsius vitio, equidem haud
 magno in discrimine pono. Simulatq; eam adere adde
 nostras sensimus, vnanimis mox concordæque inde pro-
 uolauimus, ac vno vos ore sumus obtestati, vt illico accu-
 rentes, præsto nobis essetis, incendiumque illud restingue-
 retis. Ich und mein Weib sind die gantz ze Zeit. So wir bey einan-
 der ge vvesen, nicht einig, sondern wie ihr wisset, allezeit zu vvey
 spaltig ge vvesen, vnd mag eines den Wurf, das ander den eyntzag
 gethan haben. Heut aber wie ein Feuor in unserm Hause auff
 gieng, Waren wir unserer Sachen sein eins, begerten zugleich der
 Thuren, vnd lieffen mit einander heraus, riefen synnutig-
 lichen, *Feurio, Feurio, leschet, leschet.* Idem non ita mul-
 to post cum pecuniam omnem perdidisset alea, lectu-
 lum quoque suum cum deponit, tum etiam deperdit.
 Vnde cum inter collusores ipsius risus existeret multo
 maximus huiuscemodi est verba locutus. *Ja es ist ein
 seiner Lecherlicher Handel, denen die es nicht angehet.* Enim*

vero res est risu prosequenda, sed iis dum taxat, qui nullum inde sentiunt incommodum, neque damni quid inde contrahant. Innuens se quidem cui ea res fraudi esset, ridere non posse, sed dolere potius ac angere animo, quod posthac cubare in stramine, & vxoris insuper cerebrosa maledicta atque conuitia deuorare cogeret.

L. I. De mariti cuiuspiam cerebrosi efferata ferocia atque sanities, quam in vxorem suam, frugi & innocentem sceminam, nullo ipsius merito subinde exercebat: & quemadmodum hunc quidem ipsius famula suis ad Deum precibus exstinguere & medioque tollere frustra annexa fuerit.

Equidem sæpe me numero de *Ioanne Schimmelpengio*, *Auo* meo materno audire memini, fuisse olim *Eschvugia* se puero sceminam quandam honestam, & religiosam, & rei familiaris administrandæ gnaram, & sedulam denique atque impigram, quæ virum in matrimonio habuerit, mirum in modum irritabilem, atque adeo echino quod aiunt *intradabilioram*. Et si vero matrona ista manibus pedibusque obnixæ faciebat omnia, suo vt marito isti & placere, & quoquo modo gratificari, & suam denique tum fidem, tum industriam, tum sedulitatem etiam probare posset, oleum tamen atque operam, quod est in proverbio, perdebat. Nihil enim ab ipsa tam recte atque ordine fieri curarique poterat, quod illius reprehensionem non incurreret. Quid multa? occasionem expostulandi cum ipsa ac excedendi eam non parum quidem sæpe vndecunque aucupabatur, ac litem illi de lana caprina inferebat. Si quando vestes inevitabili necessitate coacta elueret, domo mox moxque sua excedebat, profectusque ad sodales quosdam suos biduum cum ipsis triduumve pergræcabatur, posteaque domum reuersus non verbi solum, sed & verberibus interdum, indignissimis eam modis, quo iure quaq; iniuria accipiebat.

Quod

Quod si cibum paulo calidiorem, aut minus salsum ei apponeret, dii boni quantopere tum quidem stomachabatur? Quid quæris? perinde mehercule bacchabatur, sœuiebat, ac tumultuabatur, ac si omnia sursum deorsum esset voluturus, atque adeo cœlum mixturus terræ. Hæc tamen omnia optima atque lectissima matrona patienter, placide, sedateque ferebat, moroso atque importuno marito suo minime obstrepens, aut ignem gladio fodiens, sed omni cogitatione curaque incumbens, in id vnum, quemadmodum verbis ipsum blandissimis mellitissimisque expugnaret, frangeret, mitigaret, placaret: Quodam porro tempore euenit, vt in grauem morbum ipsa incideret. Itaque noctes ac dies procreatorem illum mundi Deum rogabat, vt si emendationis viri sui spes esset nulla, minime conualesceret, sed morbo isto confecta vitam cum morte commutaret. Deus autem qui suos hic vult exerceri cruce, & per multas tribulationes regnum cœlorum ingredi, ipsam non ita multo post sanauit, in pristinumque valetudinis statum restituit. Quam quidem cum ipsa iam recuperasset, ac meliuscule se haberet, ecce tibi vir ipsius, *cerebrofus* ne dicam, *aerberofus*, eodem morbo opprimitur, & ita grauius eo decumbit atq; laborat, salutis vt ipsius spes perexigua ostenderetur. Itaque Deo illa rerum omnium machinatori etiam atq; etiam supplicat, vt hic quidē ipsum isthoc morbo ita aut corrigat, emendetque, vt alius euadat ac fuerit, hoc est minus sit deinceps & iracundus, & asper, & ferox, sed fiat mansuetus, humanus, facilis, placidus, tractabilis. aut ipsum certe si respilcere renuat, eo nunc morbo conficiat, extinguatque. Ne non vero matrona voto hoc suo potiretur, famulam quoque suam præmiolo quodam proposito cohortatur, vt preces suas cum ipsius coniungens, idem a cœlesti ista vi, diuinoque numine contendat. Quod vero maritus ne hoc quidem morbo, quantumuis vehementis-

fimo condoceretur aut compesceretur, vt ad frugem meliorem sese reciperet, sed pergeret honestissimæ vxori suæ lecto etiam affixus, ac tantum non animam agens identidem insultare, maledicere, conuitia facere, ac colaphos etiam infringere ipsa conuersa ad famulam, inquit: Næ apparet *Dorothea*, te dicto nobis minus audientem, preces aut plane nullas, aut admodum certe frigidas ad eõmunem omnium patrem Deũ, de coniuge isto meo aut cõuertendo aut euertendo effundere. Is quippe neq; respiciens ad sanitatem redit, neq; vitalia lumina linquens e medio abit, e-moriturus. Huic ancilla sese purgans, in hæc verba respondet: *Ach liebe Frau vñt ich nicht beten? Ich betete Wol alle meine Zene auß dem Koppff, vñnd mein Herr stirbe doch nicht, oder wurde doch nicht frommer.* Vah mea hera annon orarem? Equidem isthoc precandi inuocandique Dominum labore meo, vel omnes meos dentes perderem atque amitterem, & ipse tamen vir tuus, herus meus, neque a malitia ista sua discederet, neque obiret mortem.

D. Pezelius Postill. Phil. Mel. parte prima

pag. 556.

IN poetis multa sunt conuitia mulierum. Sed non minus infirmitatis est in viris. Recitatur apud *Stobæum* hæc sententia: *Viri bilu est fel. Collata vèro ad mulierem est mal.* Hoc non est verum. Etsi foeminae alix sunt mitiores, alix acerbiores, tamen multi viri reperiuntur, qui sunt iracundiores vxoribus. Multi viri sunt sãuiores bestiis, propter tyrannidem & crudelitatem, quam exercent in suis ædibus. De quibus recte vsurpari potest versus ille, quo describitur *ægegia*. *Nescio quid sit amor, nec amo, nec amor, nec amauit.*

Simonides discernit gradus mulierum. Dicit aliam esse similem *æqua*, id est, ferocem & superbam; aliam *Sui*, propter sordes; aliam *api* propter frugalitatem.

Habet tamen etiam apis aculeum.

Aristo

Aristoteles in Oeconomico citat Pythagora præceptum. Ne maritus sit crudelis aduersus coniugem: sed parcat illius infirmitati, quia supplex illi tradatur ad aram. Hic possem multa præcepta præcipere addere, qualia collegit Plutarchus, Sed adolescentens priuato studio ista legant, & obseruent in scriptoribus.

LII. *De Diacono quodam, & inepta eius inertique coniuge, qua non verberibus sed verbis, iisque bonis ac blandis ab ipso corripitur. voluit, & ut hoc voto suo patita fuerit.*

ERAT Diacono euidam vxor, cum admodum adhuc adolescentula, tum valde ignaua, tum vero rei familiaris administrandæ prorsus impetita. Itaque faciendum sibi putabat, vt & isthanc illi inertiam fuisse aliquo adhibito excuteret, & ad rem sibi domesticam procurandam peritioem ipsam, alacrioremque efficeret. Ipsa igitur cum semel atque iterum ac sæpius vapulasset largiter, virum suum hanc est in rationem ad extremum allocuta: Nouit scrutator ille cordium, Deus, mi vir, compasto me, atque de industria haud delinquere, sed imprudentem eò, quo minime volo, reuolui. Quæ ergo (malum) vacordia est toties me tam aspere crudeliterque verberibus multare? Quod si blande mecum, comiterque ageres, ac verbis me bonis regeres, nã habiturus tu me sis multo & ad quæuis obsequia tibi præstanda promptiorem, & ad quoscunque labores exantlandos attentioerem ac paratioerem. Quid autem sit? Biddum vix abit, ecce tibi insulsa ista mulier appositura marito suo offam ius omne in mensam effundit. Quocirca stomacho ille atque iracundia efferuescens, *Bibliorum* mōx codicem arripit, eoque ipsam etiam, atque etiam pullans, subinde dicitat: Tu vero verbis te bonis in ordinem a nobis redigi gubernarique postulas, ne igitur voto hoc tuo non potiare, ecce Biblia tibi impono in

culcoque, quibus quidem verba omnium optima saluber-
rimaque continentur. Quod si hac ego nunc castigatione
tui mea nihil profecero, quin oleum atque operam in te
amendanda perdam. dubitari mehercule haud potest.

Erasinus in institutione matrimonii.

Arbitror corporis mortem leuius esse malum infelici con-
nubio. Viui enim patiuntur suos manes & ad æternos prælu-
dunt ciuilatus.

Idem de pueris statim ac liberaliter instituendis.

SVNT quidam tam inamœnis moribus, vt nec ab vxoribus
amariqueant, toto vultu, tetrise conuictu: Irati viden-
tur etiam tum, cum sunt propitii, nihil possunt blande di-
cere, vix etiam arridere identibus, dicas plane gratis ira-
tis natos.

Idem ibidem.

Quasdam occidas citius, quam verberibus emendes. At
easdem beneuolentia blandisque monitis ducas quocun-
que velis.

Gerson. Ser. 24. de Cast.

Benignitas & fidelitas facit virum placere vxori.

Robertus Holrotus.

Regenda est vxor mansuete, non tyrannica austeritate.
Verbis, non verberibus. Amore, non timore. Dulcedine,
non amaritudine.

Syracides Cap. 4. v. 35.

Ne sis sicut Leo in domo tua, neque tyrannice tracta fa-
miliam tuam.

Phyx quidem plagis, vt est in prouerbio, emendatur. At
vero mala & refractaria mulier non item. Tantum enim
abest vt hæc quidem verberibus reddatur melior, vt peior
potius, deteriorque euadat, iuxta hos versus:

Si feriendo abiges nouem cacodæmona multis

Verberibus: reddes insantisque decem.

LIII. De perverso quodam atque inglorio Ciue, rusticam quandam deformem, sed opulentam, in matrimonium ducente, eamque duriter postea, inhumaniterque tractante, & cuiusmodi illa butyrum conflatit, quod quidem palato ipsius arrisit.

FRugi cuiusdam honoratiquae ciuis nequam & improbus filius matrimonii iugum subiturus puellam quandam rusticam vitæ sibi sociam adiungebat, quod spem haberet plane nullam, futurum ut suis ex ciuibus sibi quæpiam in matrimonium collocaretur. Norat enim illud Terentii, vxorem his moribus dabit nemo. Neq; vero illum fugiebat istud vetustate contritum proverbium, tollat te qui non nouit. Erat autem rusticana ista nympha, tum vnica parentum suorum filia, tum locuples etiam atque copiosa, sed deformis, & fusca, & admodum adhuc adolescentula, & aliquanto denique seu simplicior, seu insulsior. Quod ille tamen susque deque faciens, ipsam non modo vxorem ducebat, sed & aliquam diu efflictim amabat, & in oculis ferebat, & in honore denique habebat, atque pretio, ex animone an vero simulate, equidem haud habeo dicere. At vero cum annum iam vnum atque alterum cum ipsa ætatem egisset, cœpit multum de priore ista erga illam amore suo remittere, imo vero eam despiciatui ducere & odio habere, & vix intuitu, nedum concubitu, complexuque suo dignam putare: contra autem animum ad formosas quasdam meretriculas adicere cum iisque consuescere. Quod quidem tamen vxori obscurum haud esset, pulcre tamen dissimulabat, & rem illi familiarem nihilo secius quam dexterime administrabat, & domum a scortis aut compotatoribus suis redeuntem summa semper beneuolentia, ac omnibus humanitatis officiis prosequatur. Ipse e contrario domum cum rediret, vino lustrisque confectus, incredibili illam præter omne suum meritum molestia iniuriaque afficiebat. Quid quæris? Quamobrem inimicitias

ac per sæpe etiam de sepe (quod nostris est hominibus in
 prouerbio eam decernebat. Caussabatur enim interdum
 hypocauftum aut nimis, aut minus calefactum, aut pau-
 mentum scopis non esse versum, aut mensæ atque scamno-
 rum non esse absterfas sordes, aut suo quæque loco non es-
 se apte disposita, atque collocata, sed confuse hinc inde dis-
 persa iacere, aut in parietibus aranearum fila hæere ac tel-
 las, aut id genus denique sexcenta alia. Quippe vetus est
 verbum: *vt canē cadus facile est inuenire baculum.* Capturo por-
 ro cibum, latissimus extemplo contendendi, & rixandi, &
 expostulandi cum ipsa aperiebatur campus, quod quidem
 diceret, carnes vel nō esse percoctas, vel passas adustionem,
 vel minus nimisue esse salitas, vel apponi illas nimis adhuc
 feruentes, vel tale deniq; quippiam. Quod vero butyro mi-
 rifice oblectaretur, ac illud seu prandens, seu cœnans man-
 ducaret, facile hic quidem reperiebat, quod crimen voca-
 ret, denteque maledico carperet, prætexens, atq; criminans
 sordide illud paratum esse, ac villis vsquequaque scaterere. Ita-
 que ipsam & deformem simiam, & lutulentam scrofam,
 & ineptam, imperitamque rusticam vocitabat, & butyrum
 illi simul in faciem coniiciebat. Atq; hæc quidem non pa-
 rum sæpe vel prandii, vel cœnæ erat catastrophe. Etsi vero
 optima & honestissima matrona nihil ad summam dili-
 gentiam prætermittebat, quo cibum sic pararet, vt ipsius
 palato non posset non respondere, gratiam tamen inire ab
 ipso aliquam, aut illi satisfacere nullo modo poterat, quod
 modum semper in scirpo quærens, quam sagacissime vena-
 retur quippiam, quod quidem reprehenderet, in culpaque
 poneret. Potissima tamen *nebulonis* querimonia super buty-
 ro ipsius erat, quod id quidem minus efficeret munde, cum
 alibi (apud recellidunias nimirum suas) eo & mundissimo,
 & optimo, & dulcissimo vesceretur. Quamobrem vxor tota
 mente eam in curam ad extremum incumbit, vt omnem
 ipsi ansam, ea re secum in posterum expostulandi præcidat.

& istiusmodi ei butyrum apponat, quod quidē ipsi vsque-
 quaq; arrideat. Ne vero non hoc ipsum perficiat atq; con-
 sequatur, lac aliquando densatura in butyrum, secedit so-
 la in hypocaustum inferius, depositaque veste plane omni,
 (ne inde scilicet villus aliquis aut pulvisculus in trullam de-
 cideret) ei se rei totam dedit. Quid multa? quemadmodum
 quāda butyrū summa adhibita cura & diligentia, & mundi-
 tia pararat, ita vestis etiam omnis omnino expers, lympha
 illud etiam atq; etiā tum perluit, tum perpolit, posteaq; af-
 fabre conglobat, & in parinam conditū iuxta se in paumē-
 to collocat. Quod vero tabulatum ea aqua, qua quidem bu-
 tyrum lauerat, non solum maderet totum, sed & perquam
 lubricum esset effectum, ecce tibi misera illa subuculam
 iam redindutura corrui, podiceq; suo reſta in butyrū labi-
 tur. Proinde partim eiulans, partim vero stomachans manū
 mox vtramq; culo suo inserit, & butyrum inde eximit, & in
 has itemq; voces erumpit: Non est, ita me Deus bene amet,
 maritus meus ea diligētia dignus, qua quidem ad butyrum
 hoc cōficiendum nunc contuli. Cum enim nihil a me pra-
 fſtari potest, q̄ ei, quam rectissime etiam factū arrideat, atq;
 probetur, tū vero ipse cum putidissimis scortis volutatur, ac
 me canē peius odit & angue, licet de meo curet cuticulam,
 & voluptuetur, & bacchanalia viuat. Quocirca non faciam,
 vt de integro illud lauem purgemue quod certū sciam, me
 ipsius reprehensionem effugere non posse, vt maxime il-
 lud iterum atq; iterum, atque adeo vel millies perluam, &
 tū mundissime factum ei apponam. His dictis butyrum ex a-
 no, imae excrementorum suorū via extractum, iterū co-
 agmentat, distitans: *Wilt du Huranhengst sie nicht also fressen, so
 magst du es in aller Teuffel Namen lassen: Ich kan dir doch nichts zu
 danck machē, wie sie ichs auch angreiffe.* Quod si butyrū pinde vt
 conſiatū a nobis nūc est, comedere renuis, *inſenite laſtaure,*
 minime equidē omnīū impediuerim, quo min⁹ id ipsum in
 sole omniū diabolorū intermittas. Equidē inire abs te gra-

gratiam aliquam non possum, quoquo etiam pacto vitam meam institutam, aut quem denique cunq; in modum res componam meas. Ceterum quid sit? Appetente iam vespera redit confceleratus adulter, ac perquam liberaliter ab vxore acceptus, prolixèque cœnatus, recens etiam butyrum poscit. Quod quidem tale ipsi coniunx promit atque apponit, quale paucis ante horis confectum ab ipsa esse demonstrauimus. Hoc ille non solum audivissime deuorat, sed & summo opere collaudat, obscure haud ferens aut dissimulans, multo se tempore butyrum melius non comedisse, ac verbis illi insuper conceptis confirmans, si eam curam porro quoque in parandis cibis, imprimisque conficiendo butyro ponat, futurum utique, ut non alienas seletur in posterum mensas, ita ut facere hactenus consueuisset, sed domesticis sese finibus tenens, ipsi vxori suæ carissimæ indiwulse adhæreat, *Scriptis* istis rancidissimis, quarum nunc incredibili affectus sit satietate atque fastidio, ex anime suo profusus deletis atque valere iussis.

Homerus.

*Est nihil in toto melius vel dulcius orbe
Unanimis quam cum studiis concordibus una,
Fœmina virque domo viuunt, mala maxima lites.
Gaudia sed rursus Concordia maxima præstat.*

LIV. De vxoribus Minyarum liberantibus maritos à carcere, commutatis vetricibus.

Tndaridum elava Minye qui ab origine Lemnum
Annos per multos incoluere solum.
Solibus hos patriam quondam eiecere Pelasgi,
Omnia sic tandem regna superba ruunt.
Sparte urbi Minye petierunt arma fidemque,
Sparta viros magna pro bonitate iuuat,

Iura

*Iura simul donant Spartane mania & urbis,
 Et sociis præstant commoda multa suis.*
*Deficiunt Minya, Spartarum regna petentes,
 Debita sic meritis gratia nulla venit.*
*Infidos Minyas Spartani carcere claudunt,
 Non vllus felix seditiosus abit.*
*Quo Minya capti, Spartano more vetusto,
 Plebendi ob meritum tempore noctis erant,*
*Vxores captis signum flagrantis amoris
 Offendunt, veram coniugiique fidem.*
*Carceris illustres aditum petiere, maritis
 Dicere ceu vellent ultima verba suis.*
*Admissa vestes sibi sumunt inde virorum,
 Atque suas reddunt fraude doloque viris.*
*Carcere se condunt ipsa, vultuque maritos
 Velato, ut mæstos, carcere abire iubent.*
*Spartani vxorum moti pietate iugali,
 Illi dilectos restituere viros.*
 „ *Fœminea est celebris virtus pietasque iugalis.*
 „ *Mortem pro caris velle subire viris.*

D. Lossius in Epigr. pag. 277.

NICOSTRATVS.

Non est appellanda vxor, nisi amica & beneuola fuerit,
 & te plurimum exhilarauerit, non meretur nomen, si talis
 non sit.

Talingenius in Zodiaco vite.

Si te debilitat morbus, vel grandior ætas,
 Fatur, & hortatur, solatur, & auxiliatur:
 Subuenit, assistit, vigilat, vigilando ministrat.

Georgius Fabricius.

In tristibus solatium,
 In prosperisque gaudium,

Aduersa fert constantia,
Omnes secunda gratia.

L V. De adolescente quodam, qui contractu tibiis cum esset, uxorem
oculu captam duxit, cum eaque concorditer aetatem agens,
x i. est liberorum parens factus.

NOui apud Britannos Sacerdotem procero sanoque corpore,
vitum probum, qui mihi narrabat, sibi undecim esse fratres quorum nemo corpus haberet infelicius, quam haberet ipse. Patrem fuisse tibiis contractis, ut sella vehendus esset, si locum mutare vellet, tum retenui. Duxit uxorem caecam, & facti caussa dixit.

Sic melius inquit inter nos constabit amicitia, feremus nos inuicem pates calamitate, neutri futurum est quod exprobet alteri. Nec se fellit hominem suum iudicium. Nul-
lus unquam inter illos sermo fuit non amicus & blandus. Pietati Deus successum addidit. Tranquillus & innocens erat conuictus, felix foecunditas.

Erasinus in Christiani matrimonii institutione,

LVI. De foeminis weinsburgicis efferentibus ex Patria
vibe obsessos maritos in humeris.

MOenia Conradus cinxit weinsburgica Caesar,
In quibus obsessus VVelphius hostis erat.

Conrado VVelphus longa obsitione fameque

Pressus, victori seque suosque dedit.

Carceris in sedem VVelphus detrusus opacam,

Urbs est militibus diripienda dita.

Matribus & teneris belli de iure puellis

Exitus & pueris liber ab urbe datur.

Matres hic seque hunc dulci motuque periclo,

Fraudes mox capiunt, consiliumque nouum.

Supplicae victorem clementem voce rogabant,

Visi si qua possent corpore ferre datet.

Matribus

Matribus hac victor, muliebri ductus honore,

Germanus facilis qua petiere dedit.

Namque sibi vestes, aurum, gemmasque nitentes,

Laturas secum corpore velle putat.

Uxores humeris tollunt portantque maritos,

Amplexu pueros, lacteoloque sinu.

Pondere quo matres mirando ut vidit onustas.

Est Caesar ~~egyptus~~ ductus amore prius.

Excipit hinc lates epulas matresque virosque.

Et culpam donat quam meruere grauem.

Victoris placide fecit elementia multis,

Vinci sic victu utile saepe fuit.

D. Lossius in Epigr. pag. 278.

VINCENTIUS OBSOPÆVS.

Fidior est socius, fratre est fidelior vxor,

Et matrem vincit candida nuptia fidem.

Huius in audebis fundere quaque sinum.

Hos versus D. Michael Saxo, wechmariensis Ecclesiæ

pastor fidelissimus, Theologus magnus, affinis aoster

percarus & honorandus perquam scite, sic quidem

rythmis germanicis in suo concionum nuptialium

volumine expressit.

Gesellen Treu u silten besteht,

Eh vveibs Treu uber alles geht.

Bruder und Mutter lieben sehr,

Aber ein Eh vveib noch viel mehr.

Der darffß vertravven sicherlich,

Mit Leib, Leben, Ehrn, und Gut dich.

Denn sie liebet von Herzen dich.

Solamen marito est vxor blanda.

Vincentius Obsopæus:

Sollicitis tecum consumitur anxia curis

Sustinet hæc æm sedmitate domum.

Possessio bona est viro vxor beneuola.

L VII. De Brasylia Dyrrachina castissima Virgine.

Brasylia Dyrrachii Nobilibus parentibus nata. (vt a certis auctoribus traditur) hostium excursionem capta, pene violata est. Hæc profecto vultu pulcherrimo, in summo periculo ingenio, virtute, magnitudine animi, pudicitiam pie incorrupteque tutata est: multis enim verbis impetum *Cerici victoris* placauit, furorem cohibuit: si castam se seruarit, mercedis instar, vt nullis militaribus armis cadi possit vnguento quodam magico facturam se recepit. Ingenuæ ac modestæ mulieris oratio, & magis ditissimus locus fidei vendicauit, collocatis ab eo custodibus dum aliquot radices generosâ *Virgo* colligeret, exitum rei anxius expectat. Tum ea magno animo militem conuenit se non verbis, sed herbis periculum facturam pollicetur. Dehinc vbi cericem succo perunxit, iugulum præbet. *Cericus* vero quasi tuto temerarius futurus, ense caput eximit, & pudicissimæ mentis testimonium admiratur.

Franciscus Barbarus, Patritius Venetus de re uxoria lib. 2. cap. 6.

L IIX. De Bassa muliere sumtuosa, ac veste splendidiore mirum in modum sibi placente.

TE quoties offers cultam mihi Bassa videndam,
 Ostentat mundi quicquid ubique tui.
 Braeteolas zonam, strophium, crinale, mitellam,
 In collo torquem, sardonycha in digito.
 Præterea in tumidum demissa monilia pectus,
 Quæque tegunt amplum gallica pepla caput.
 Hæc ubi me cernis tenui contemnere risu,
 Hæc tua respondet non habet vxor opes.

*Hoc equidem verum concedo, sed ista misella,
Vnum habet, huic vni vultque placere, virum.*

Cordus libr. 1. Epigr. pag. 104.

Tertullianus de cultu sarninarum.

Vestite vos serico probitatis, byssino Sanctitatis, & purpura pudicitiz.

L I X. *De fatuo quodam Heluctio, qui in agone mortis confitutus, sapere demum, ac ratione vti cepit.*

Quidam in *Heluetia* fatuus, homo mire facetus, cum exacta iam esset decursaque ætate, morbo quodam afficitur. Cū quo quidem vbi dies esset aliquot grauiter confitutus, mortē sibi appropinquare præsentis manib. ad cœlū sublatis exclamauit: *Ach mein lieber Gott fordern ia nit mehr von mir, als du mir verliehen hast.* O bone Deus noli quæso plura a me reproscere, quam mihi concesseris. Agnoscebat miser ille se non parum quidem multa per amentiam commississe delicta, a quibus ceteroqui abstinere se poterat, si quid rationis fuisset particeps. Proinde ad Dei Opt. Max. misericordiam, veluti ad sacram anchoram confugiens, eorum sibi erratorum veniam impunitatemque concedi postulabat, quæ quidem rationis experti contraxisset. Hæc verba cum semel atque iterum ac sæpius perquam auguste sancteque repetisset, ac perinde profecto pronuntiaisset, ac si pulcre iam saperet, ac desipuisset antehac plane nunquam, extremam vitæ spiritum edidit.

Augustinus lib. Confess. 10. cap. 13.

Vx hominum vitæ quantum glaudabili, si remota misericordia Dei iudicetur.

Ἄδελφ.

Per miserere mei, tollitur ira Deū

D. Matth. Wef.

Quæ mea sunt, mala sunt, quæ sunt tua, sunt bona Christe,
Protege quæ tua sunt, corrige quæ mea sunt.

L. X. De quodam Hæsti nobilis morione.

ERat Hassiacæ nobilitatis viro cuidam egregio fatuus, ita
bidinosus salax, ac stupri plenus, vt ne a brutis quidem
se abstinens, cum suis, cum vitulis, cum asinabus, cum
capris, ac cum ouibus denique volutaretur. Et si vero *Nobi-*
li hoc ipsum indignissime ferens, nebulonem non solum
virgis cadendum, sed & fustibus, venabulisque probe pro-
beque dedolandum curabat, oleum tamen atque operam
in corrigendo emendandoque ipso perdebat, quod is qui-
dem ad ingenium rediret, quoties rei perficiendæ occasio-
nem adipisceretur. Proinde aliud sibi remedium adhiben-
dum putauit, quo lastrauri huius indomitam lasciuiam re-
tunderet. Ne multa, accersito ad se *M. Reinhardo Armbruste-*
ro chirurgo Eschvicensi mandat, vt ipsum constringat ca-
stretque. Ad quod quidem faciendum dum ipse aggredi-
tur, ac nouaculam stulti testiculis excæcandis iam admo-
net, implorato diuino numine insit, *Das Walt Gott*, Deus bene
vertat, vel *Deus* fortunet. Eo audito morio voce quæta potest
maxima exclamat: *Das Walt außend Teuffel*. Mille vero ca-
codæmones male isthoc vertant: posteaque demi sibi co-
leos æquo animo patienterq; tulit, ne minima quidem cu-
iusquam doloris, quem sentiret, significatione data. Neque
vero ex hac castratione vnquam decubuit aut ægrotauit,
sed paucos intra dies admirantibus omnibus, pulcre con-
sanuit. Ceterum cum barba illi satis promissa esset ac de-
fla, hæc a castratione mox moxque deflaxit. Vox præterea, quæ
antea erat grandis, & mascula, Stentoreaque, ita immutata
fuit, vt verba facturus postmodum, puellæ cuiuspiam mu-
lierisque instar pipiret, ita præsus, vt non agnosceres eun-
dem esse.

LXI. De

L X I. De alio quodam fatuo.

Habebat nobilis N. N. fatuum quendam, hominem plane excordem, & hebetem, atque demerem. Qui quidem eo erat imbutus errore, vt putaret, ac penitus etiam sibi persuaderet, se non esse marem, sed foeminam, quantumvis neq; esset imberbis, & egregie insuper mutoniatus. Itaque habitum virilem plane omnem & repudiabat, & abieciēbat, muliebri assumpto. A virorum præterea ac adolescentulorum congressu se penitus abstinens, puellis diuulsē adhærebat, quas item tum voce, tum incessu, tum gestibus, tum omnibus deniq; actionibus & officiis muliebribus, non modo exprimere, sed superare etiam annitebatur. Quid quærīs? famulas mehercule heri sui plerasq; omnes, siue essent gramina defalcanda, domumq; deferenda, siue pascenda curandaq; pecus, siue eluendæ vestes, siue fouendus focolus, siue haurienda aqua, siue verrendum, pauimentum, siue supellestilia purganda, siue trahenda colus, siue alius deniq; quicunq; labor exantlādus, diligentia & fide multū antecedebat. In conuiujs adhæc partim genethliacis, partim sponsalibus, partim nuptialib. partim encæniacibus, puellis semper ipse virgo personata affidebat, eratq; his ipsis permixtus quoties dieb. dominicis chorez ducebatur. Quod si puella quæpiam exagitandi hominis gratia ab ipso petebat, vt secum saltitaret, renuebat id ipsum atq; detrectabat, inconueniens esse distans atq; indecorum, vt puellæ cū puellis saltitarent, oportere ipsas eum adolescentulis choreas ducere. Quoties etiam puellas se mutuū cōplecti, & vna saltitare conspicabatur, toties stomacho atq; iracundia exardescēs, protinus accurrebat, ac ipsas illas diuellebat. Fiebat autē hoc ipsam non parū quidem sæpe a nymphis, vt homini stomachum facerent. Totus quippe in fermēto iacebat, ac tantū nō exibat ex potestate, quoties tale quid fieri cerneret. Adolescentes porro q̄ ceteris aut formę

gratia, aut proceritate corporis præstabant & anteibant, effictum deperibat, atq; hos quidem ipsos in matrimonium sibi collocari a nobili suo enixe summoque petebat opere. Et si vero a puellis, vt supra est a nobis dictum, nullo diuelli pacto potuit, nunquam tamen fait animus duersum, exire ex ore ipsius verbum aliquod ad puellas spurcum obscænumue, aut insidias illum ipsarum pudicitia expugnandæ struere. Veri igitur est simile atque consentaneum, frigidioris ipsum fuisse naturæ hominem, ita quidem, vt nullos libidinis æstus senserit, fueritque ad exercendam Venerem minus idoneus ac constitutus.

LXI I. De Morione quodam Parisiense.

P Arisijs quondam Doctoret atque Sophista,
De rebus varijs disseruere diu.

Ad quas ingressus rixantes merio dixit,

Ostendens stultos vanilo quosque viros:

Num melius facere est hominem quod nouit, an illud

Discere quod nescit, dicite quæso mihi.

Hic orta est inter rixantes pugna Sophistar,

Quæstio & est multos exagitata dies.

Tost ubi concludunt, melius facere esse, Sophista,

Morio sic ludens dicta faceret a dedit.

Cur igitur factis non vos qua scitis & ipse

Expletis Domini dogmata verâ me.

D. Lofsus in Epigr. pag. 22).

XLIII. De duobus cognatis de re deuidenda
altercantibus.

P Arum conueniebat inter duos quosdam cognatos, de re diuidenda. Cumque neuter alteri vellet concedere, res eo spectabat, vt iretur in ius, & iudicum sententijs controuersia finiretur. Adibantur aduocati, parabantur dicæ, res erat cum Iureconsultis. Aditi iudices, contestata lis, cœpit
agi

agi caussa, hoc est bellum susceptum est. Ibi alter mature respiciens, aduersarium priuatim accersitum his verbis alloquitur.

1. Principio parum decorum est, vt quos natura copulauit, pecunia dissociet.
2. Deinde incertus est litis euentus, haud minus quam belli. Suscipere nobis in manu est, finire non est. De centum aureis tota lis est. Eius summæ duplum in *Notarios*, in promotores, in aduocatos, in iureconsultos, in iudices, in iudicum amicos expendetur si legibus experiamur. His erit inseruiendum, adulandum, dandum, interim taceo curas ambiendi, cursitandique labores.
3. Denique vt maxime vincam, plus tamen est incommodum, quam commodi. Quin potius ipsi nobis sapimus, quam istis prædonibus: & in hos male collocandam pecuniam, inter nos partimur? Concede dimidium de tuo ego tantundem de meo concedam. Ita & amicitiam nostram, alioqui perituram lucrificemus, & tantam molestiam effugiemus.

Quod si recusas quicquam concedere, ego vel vniuersum negotium, tuo permitto iudicio. Malo penes amicum sit hæc pecunia, quam penes insatiabiles illos prædones. Abunde magnum fecero lucrum, si & famæ peperero, & amicum seruaero, & tantum effugero molestiarum. Mouit aduersarium tum rei veritas, tum cognati festiuitas. Rem inter se transfegerunt, iratis aduocatis & iudicibus, quos coruos deluserant hiantes.

Erasm. Chil. 4. Cent. 1. Prouerb. 1. Dulce bellum inexpertis, mihi pag. 698.

L X I V. *De Latrone quodam.*

Annis abhinc paucis grassator quidam *Munda* extreme fuit supplicio mastatus. Qui quidem cum eculco subie-

D

Etus, in dolore iam fuisset atque tormentis, effuse mox rē-
dere cœpit. Admirante vero prætorē atque quærente es-
quidnam cachinnatio ista ac risus solutior sibi veller? re-
spondit. Mihi vero in mentem nunc veniebat *Restici* cu-
iuspiam nostratis, qui quidem cum *Bruhania*, ad ambas vs-
que aures lese *Hannovera* repleffet, in nos prope piscinam
quandam incidit, nobisque conspectis, utrumque mox
brachium sustulit, ac voce quantum potuit contendit at-
que clamavit, *Wicket, Wicket, dann ich bin alle dun, ich bin alle
dun. Apage, apage te a me.* Nam ego quidem probe nunc
potus mihi haud consto, sed scœnum in cornu habeo. Cui
ego, nos vero tibi haudquaquam cedemus caud ex respon-
di, sed tu cedes nobis, arreptumque nebulonem in ipsam
piscinam proieci. Vbi cum aliquam diu vitro citroque mi-
nus scienter natalset, ad extremum deficiens concidensq;
animam exhalavit. Qua quidem ex te non modo tunc mi-
rificam cepi animo voluptatem, sed nunc etiam eius me-
moriam atque recordatio mirum est mihi in modum iucun-
da, ita proflus, ut risum in præsentia, de ea cogitans, tenere
haud sane potuerim. Est quidem nostris hœtæinib. id quod
minime me fugit, in proverbio, homini alicui vino cereui-
siue confecto, in multis esse conuivendum, ac condonan-
dum plurimum, *Man sulte einem trancken Mann auch mit ei-
nem Fuder Heu ves auß dem Wege fahren.* At ego nullam mihi
eius habendam esse rationem, tum quidem existimaui.

LXV. *De latronis cuiusdam extrema precatioe.*

Latro quidam rotæ supplicio iam iam mastrandus cum
esset, iubetur a carnifice, ut tum in genua procidat, tum
a Deo etiam Opt. Max. peccatorum suorum veniam postu-
let. Quamobrem hac est miser ille precatioe usus, quam
seu prænsuri, seu cœnaturi vsurpare & recitare ad mensam
solemus. Domine Deus pater celestis, benedic nobis & his
donis, quæ de tua largitate sumus sumpturi, per Dominum
nostrum

nostrum Iesum Christum . Amen. Hac precatiuncula sua, quod non in loco adhiberetur , plerisque risum mouebat, d centibus, o te miserum, habes tu in conspecto iam tuo, & prælepe illud quod tibi mordendum erit, & rotam iremque quæ te hac vita priuabit, interim tamen vota facis hic vt tibi cibus bene feliciterque eueniat. Isthuc vero inimicis fiet. Hi quidem hercle cibi palato tuo admodum futuri sunt insuauis Nam mors est in olla. Non cibus hic cibus est, sed tristis amaror & error. *Die Gabe so du iet zunder Wirst zu dir nemen , Wird dir Warlich nicht Wol bekommen , sondern Wirst hieran den Todt fressen, pransurus es lethum non lætum.* At homo miserimus sic erat profecto perturbatus, attonitus, & exanimatus, vt sibi plane non constaret, neque sciret quid ageret. quidue diceret. Itaq; hunc dabat sine mente sonum, ac plerisq; omnibus risum, non sine tamen commiseratione aliqua, mouebat.

LXVI. De fure quodam Hala Saxonum ex finibus humana natura exterminato.

Anni sunt non ita multi, cum Hala Saxonum fur quidam insignite rapax, in vincula fuit coniectus. Hunc enormum suorum atque multiplicium furtorum satis conuictum superque iudex partim cibo, partim potu etiam prolixè accipit, anteaquam lata sententia pronuntiaret, laqueo ipsi gulam frangendam esse. Nam & carnes illi tum elixatas, tum tostas, & non solum cereuisiam optimam, verum etiam vinum præstantissimum apponendum præbendamque curabat. Hic igitur cum cibo se iam ac potu præbere referisset & refecisset, conuersus ad ipsum tortore sibi assidentem. inquit. Ego vero magister bone hanc carnis assatæ portiunculam & hunc itemq; panem similigineum recondam in hanc thecam capsulamue meam (erat hæc in sinistra thoracis manica) incertus quippe atque ignarus, quo vsu-

rus sim vespera hospite, commodone, an vero minus. *Lieber Meister, ich vil diß Stuck Bratens, vnnnd diesen Semmel in meine Kappen stecken, dann ich nicht Wissen kan, Wie Wol auff den Abendt der Wurt gerahten mochte, simulque cum dicto edulia ista in loculos suos recondit Hunc ita sermocinantem carnifex non sine stomacho increpans, inquit, tunc igitur furcifer putas futurum hac vt vespera cœnes? ne ego faxo priusquam hora effluat vna, ne tibi vel fames, vel fitis sit posthac molesta, neu tu impostherum aut ientes, aut prandeas, aut cœnes, aut vllum denique cibum potumque capias: Meynstu Diebhals dann, daß du auff den Abendt fressen vvollest? Es soll keine Stundi dahin gehen, so vil ich dir verbiethen.*

Hic risu omnium incredibili sublato, cœpit miser ille errorem suum agnoscere: vultum tamen minime mutauit, neque vero assaturam ablatam in catinum reposuit, sed in thoracis sui capsula reliquit, veritus vtique, vt nostra est opinio, ne non nouus circumfusæ multitudinis risus existeret, si quidem eam ex manica depromens, in patinam reponeret. Vix dum autem isthæc inter sese verba commutabant, ecce tibi iudex illi furta ordine recitanda curat, quæ cum ad vnum omnia facta abs se esse cõfiteretur, omnium calculo, ad restim condemnatur, productusque in locum supplicii suspenditur. In crucem porro nunc actõ, & morte deletõ aufert carnifex ex theca assaturam & panem simlagineum, atque hæc quidem populo ostentans ita sermocinari ac verba facere occipit. Isthæc quidem hic furcifer in thoracis sui loculos recondiderat, vt his hac vespera vesceretur, quod sibi non explicatum esse diceret, quali vsurus esset hospite. At ego profecto perfeci, vt cibum posthac capturus sit plane nullum. Quod si igitur quispiam hic forte est vestrum qui edere isthæc expetit, accedat, & accipiat. Et si vero non pauci pauperes & mendici adessent, nemo tamen ita esuriit, his vt latrantem stomachum compescere volu erit.

voluerit. Proinde carnifex sibi illa reseruare, ac domum referre coactus fuit.

LXVII. *De homicida quodam, itemque fure milite.*

Bulci me puero duo ipso Pentecostes die de pascuis inter se d gladiabantur. Quod vero a verbis ad verbera, ita vt fit, veniretur, euenit vt alter alterum punctim cultello feriens, interemerit, communique hac luce priuarit.

Quamobrem reus comprehenditur, in urbemque ductus pratori traditur: is iubet eum in custodiam dari, eumque condi in carcerem, in quo quidem fur quispiam homo militaris, pro pedem suspendendus, asseruabatur. Eo audito miser ille prætorem per omnia sacra orare, obsecrare, ac obtestari vti principem suis verbis roget, quo is quidem huius peccati veniam, sibi impunitatemque daret: se contra futurum ipsius fatuum atque morionem, ac oblectaturum ipsam perpetuo salibus suis atque facetiis, quum tamen reuera esset fungus, & insulsissimus nebulo, a quo vix aut ne vix quidem lepores proficisci vlli aut exspectari posse viderentur. Prætor igitur consolatus hominem, causam se ipsius diligenter apud principem studioseque acturum recipit, profectusque postridie ad illius celsitudinem, omnem miseri istius sermonem illi exponit. Qui risu eum synerusio prosequutus, respondet, hiccine noctuas Athenas? mihi mehercule stultorum est satis. Itaque illius fatuitate nihil nobis est opus. Abeat in malam rem nebulo, cum isthae stultitia sua. Quod si legem Dei Opt. Max. quintam neque a parentibus, neque pastore suo discere voluit, age docebitur nunc illa a M. Petro tortore carnificeque nostro. Paucis igitur post diebus homioida hic vna cum milite furace e carcere educitur: atque hic quidem ad laqueum, ille vero ad gladium condemnatur. Ceterum cum rapaci militi res sua gesta ac furta hinc inde commissa iam prælegerentur

D 5

ac scriba publicus inter cetera hoc quoque adderet, ille hic quidem equos magni pretii duos, isthic vero vaccas præstantes quatuor est furatus, Tullianus scribam redarguens, inquit, minime vero gentium iumenta ista clepsi aut furto interuerti, sed iis inter spoliandum potitus sum, *Nacht eine Miet gestohlen, Ich heff sie nicht gestohlen, Sondern opp der Bute grippen.* Atqui scriba hanc illius redargutionem nihil moratus quicquam pergit reliqua eius facinora recitare, quibus quidem petlectis pendendum ipsi fuit, vt maxime diceret se non clependo, sed militariter præstando isthæc consequutum esse. *Er heff sie opp dem Bute grippen.* Nihil vidi porro milite isto, qui thraconice admodum de præliis nescio quot, & quantis a se factis gloriabatur vnquam timidus. Cum contra alter ille latam in se sententiam æquo animo ferret ac toleranter. Quid quartis? *Thrase* iste toto itinere illo, quod ex vrbe ad locum supplicii emetiendum ipsi erar, aliud agebat nihil, nisi quod lacrymis sese lamentisq; perquam muliebriter dederet. Quem ea etiam gratia, tum pastor, tum homicida, tum vero carnifex grauius oburgabant: Sed frustra. Vbi etiam scala illi iam esset ascendenda, dici non potest quantam lacrymarum vim profuderit, & quoties dixerit, ah mi *M. Petre* noli amabo te committere, vt tibi excidam. *Ach min lieue Meißer Beter hat mick so nicht fällen.* Quem consolatus carnifex dixit, de eo non est quod labores quicquam *Sebastiano* fili, nunquam tu enim ex manibus hisce nostris elabere. *Sorge nur nicht lober Sohn Bast, du sölt mir nicht erschällen.* Hunc subsecutus homicida dixit, quid tibi vult *Sebastiano*, isthæc animi tui mollietis, fac præsentis animo ac forti, fac in mentem tibi veniant strages istæ tuæ ac pugnæ, quas passim edidisti, quibusque tu me in carcere obtudisti, ac mortem masculæ opere, hem me respice, mihi mehercule cor est pilei magnitudine. *Ich hab ein Herz? im Leibe Wie ein Filt? hut.* Qui ipseus

sermo

ermo incredibili omnium risu fuit exceptus, pauloque
post eam ille pependit, tum hic capite plexus fuit.

L X V I I I. Exemplum dicitur per qua quis peccat,
per eadem punitur. Sap. 11. v. 17.

Abbatis quondam petiit sibi frater honores,
Invidus & feruens ambitione graui.
Hos quia nantisci uiuente Abbate nequibat,
Tollere qui possit cogitat ille patrem.
Est puer Abbatis petulans, quem cadere uirgis
Consecuit crebro mente animoque patris.
Tulere hinc plenum lethali pyxidâ iradit
Ignaro frater quid malus ille gerat.
Tulere, ait, patinam hoc consperge Abbatis edentis
Dumque bibit, poclis iniice saepe puer.
Abbas, sic semper te complectetur amore,
Suenit ut & crebro verbera nulla dabit.
Verbera ut euitas Domini, & mereatur amor eus
Quod puer est iussus, simplicitate facit.
Inspergit mediam partem, mediamque reseruat
Postea, qua dominum conciliare queat.
Abbas post moritur, succedit frater honore
Defuncti, hygia si fraude dolisque patris.
Ipsè quoque hinc crebro puerum castigat eundem
Durius & multo quam fecit alter erat.
Pulvere post reliquo patinam conspergit edentis,
Ut plagas minuat si meliorque pater.
Tulere sic moritur lethali pulueru auctor
Pulvere quo Abbatem susculit ante suum.
Iustum est, ut pereat quo quis peccauit eodem,
Quaeque alii intentant uulnera quisque serat.

D. Loffius in Epigiam. pag. 235.

LXIX. De futore quodam atque venalitis Marpurgensis.

Marpurgi olim futor quidam calceorum vendendorum
caussa ad nundinans *Dreifenses* proficilcebatur. Interea
autem dum *Dreife* negotiatur, fur quidam *Marpurgi* in cruce
agitur. Quod quidem cum calciarium fugeret, nocte
cœcubia reuerisurus domum, ac nonnihil de via languens,
prope patibulum confidet, & paululum respirans, quiete vi-
ritur. Breui spatio interiecto, redit & *Venalitius* quidam
Marpurgensis e mercatu eodem, ac furem nudius tertius
cruci suffixum hanc in rationem alloquitur. Quod si tu me-
cum urbem ingredi aues, fac actutum accedas, mora inter-
posita plane nulla. Id audiens *calcearius*, quem mercator te-
nebris obstantibus haud viderat, ac se quidem peti arbitra-
tus, respondet ego vero commeaturus sum tecum, præsto-
lare mihi paulisper, & cum dicto longurium humeris cal-
cearium imponit, in viamque se dat. *Venalitius* non solum
hominis voce, sed & strepitu calceorum ex conto penden-
tium audito, furem & respondisse, & subsequi autumat, id-
eoque in pedes sese quantum quidem potest coniecit, ac
præceps sese fugæ mandat. Id animaduertens *Sutor*, summa
hominem contentione insequitur, identidem clamitans,
heus bone vir, heus operire, heus inquam expecta me, gra-
dumque siste. At vero quo magis hic post illum & clama-
bat, & curtebat, eo is se minus e cursu reuocari aut retarda-
ri patiebatur, persuasissimum habens, ipsum furem ita vo-
lenterari, & tanto cum strepitu accurrere. Curritur ita v-
trinque stadium acerrima contentione, ac incredibili mer-
catoris velocitate, qui & inter currendum identidem conci-
dens, se a fure isto tranuersum rapi, præcipitemque agi ar-
bitrabatur. Ne multa. Venitur ad extremum ad ciuitatis
portas, easque clausas. Quamobrem *Venalitio* nolenti vo-
lenti *Sutoris* expectandus est accessus. Quod igitur luna
splendere iam inciperet, cursu ac lassitudine examinatus,

to to-

totoque corpore cum sudans, tum trepidans *calecarium* comminus ex incessu, motuque corporis agnoscit. Quem quidem *Sutor* molli brachio obiurgans, his verbis alloquitur. Malam vero pestem tibi *compater*, qui quidem me comitem tibi accersueris, ac postea iter ingressum fuga importunissima repudiaueris. Vide ut toto, ego corpore ætuum sudemque. Huic *mercator* respondens, ait, tunc igitur ad patibulum fuisti, in quod nudius tertius fur quidam famosissimus auctus fuit? Quæ hæc (malum) insania est? Te equidem neque conspicatus sum, neque affatus. sed ad locum supplicii veniens, ad furem verba feci, ex ipsoque per iocum quaesivi, num mecum in urbem proficisci vellet. Quod igitur tu & responderes, & post me subinde clamares, & me insequere, existimaui equidem, id omne aut a fure ipso, aut manibus certe illius fieri. Eaque re in tanta sui trepitatione, quantam nunquam ego verbis tibi exposuerim. Quid quaeris? equidem cursum conficiens, ita sum sæpe, itaque grauius lapsus, ut medium me a spectro aliquo abripi, in terramque abiici atque prosterni putauerim. Placuit postea ipsis, vino sese mutuum reficere, ac omnem cursus molestiam, æstum, atque sudorem poculis per totam noctem exhaustis abstergere. Quod autem res tota emanaret in vulgus, incredibile est, quantopere *Venalius*, qui vir fortis & animosus haberi gestiebat, exagitatus passim fuerit.

LXX. De Consule quodam atque Duce.

Missus erat patria communis nomine Consul.

Paupere ad eximium nuper ab urbe Ducem.

*Paucula quis Domino donaret vina, nec ille
Immemor innata simplicitatis erat.*

Principis ut vultum coram conspexit & ora,

Membra viri gelido dirigueret metu.

Astuit & verbum profari ne scius hastit,

Qualiter ad visum contremuit agna lupum.

D 5

Tum Dominus (trepidare virum quia sensit) amico

Alloquio forti es pectore Consul, ait.

Protinus erectus Consul, sua pila demis
Crinibus, & digitis illa, Diuque rotat.

Te tandem vices ausus iactare per aulam,
Talia deposito verba timore refert.

Opatria princeps huius pulcerrime (salus,
Et mea non duro pectore verba cape.

Fama diu nostra constans auditur in urbe,
Quam tibi sit nimis copia grata meri.

Quodque bonos inter socios mollesque diesque
Pocula de Bacchi plena liquore bibas.

Nos igitur gratum munus praestare volentes,
Mittimus haec nostro dulcia vina Duci.

Talia quotidie nos eum meliora negantur
Vina per arentem cogimus ire gulam.

Eredo quod illorum hic vobis sit rartor usus.
Pocula non quiuis talia habere potest.

Sic ait, & profert vinum quod veste latebat
Ante oculos Domini constituitque sui.

Plenaque forte videt lapsas in pocula sordes.
Nescio quas, penna vel leue stramen erat.

Dumque diu secum quibus artibus eximas haeret
In varias flectit lumen utrumque vias.

Nec mora, quo tollunt vstrum de lumine lychnum,
Organon in mensa forte iacere videt.

Aspicit, & tales adhiberi credit ad usus,
Credidit, & ex templo tollit utraque manu.

Tollit utraque manu, mittitque in pocula vini,
Mittit, & hoc sordes eximit inde suas.

Protinus hinc Domino non paruum praebit haustus
Et repetit patria moenia parua sua.

Bedekindus lib. 3. de Simp. mor. cap. 6.

LXXI. *De Christophoro Iungenhansio rustico Honensē, & fure quodam pendente ex patibulo.*

NOui ego Hona Hessorum Christophorum quendam iungenhansium, pandochzum & colonum pro re nata satis copiosum atque locupletem. Huic fur quispiam equum farripuerat. Proinde furem vltro citroque atque adeo omnibus quod aiunt vestigiis inuestigat, & diu multumque quaesitum ad extremum inuenit, & in custodiam dandum suspendendumq; curat. Tertio porro post die, quam ὁ ὑπὸ πικλῆπιτης suspensus erat, pandochzus vna cum aliis quibusdam vicariis suis in syluam proficiscitur, isthinc quidem vt ligna domum deportaret. Quod vero illi esset non procul a patibulo iter faciendum, pensilem istum intentis emissitque oculis (vt cum Plauto loquar) intuetur, eamque non sine stomacho atque sarcasmo hanc in rationem affatur & increpat, *Da henck nund du Schelmischer Dieb, da henck und fure die Raben, das heist stil Geule.* Isthic vero pendendum tibi nunc est fur consceleratissime, isthic pendeas mercurie pascaeque cotuos oportet, i nunc & furare caballos. Hæc nimirum merces tribuitur iis, quibus quidem religio non est, equos aliorum facto intercipere. Verum quid fit? Vix aut ne vix quidem isthæc ad furem verba fecerat, ecce tibi defilit is (vel diabolus potius, illius forma assumpta) in pandochæi currum, & ipsum huic insidentem pugnis & calcibus probe contundit probeque, ita quidem vt Decorum fidem atq; hominum imploraret. Ceterum cum verberibus illum satis iam superque multasset, cum venti quodam strepitu euanescebat, rursus ex patibulo pendere, seseque non nihil mouere conspicitur. Viuunt adhuc Hona viri fide digni, qui isthæc coram oculis suis viderunt. De hoc porro facto quid aliis videatur, cognoscere vtique cuperem. Equidem ea sum in sententia vt existimem, iis haud quamuis insultandum esse, qui quidem extremo supplicio affe-

cti, ex finibusque humanæ naturæ exterminati, iustitiæ satisfisiam fecerunt.

LXXII. *De pastore quodam pagano atque adultera.*

PASTOR quidam paganus cum conuiuio alicui genethliaco olim interesset, euenit, vt inter cœnam partim factæ scripturæ pronuntiatis, partim vero exemplis in medium prolatis ostendetet planumque faceret, quam grauius vxores illæ enormiterque peccarent, quæ quidem maritis sui: minime contentæ, cum aliis consuescere, stupriq; consuetudinem habere minime dubitarent. Id audiens muliercula ea, quæ commatris tum personam sustinebat, sese isthoc concionatoris sui sermone peti ac percuti suspicabatur, in hanc continuo vocem erupit: Ego vero Reuerende D. pastor optarim, meretriculis ad vnam omnibus cornu quoddam ex fronte enasci, quo quidem internosci illæ, discerniq; a ceteris honestis matronis possent. *Ehrwürdiger Herr, ich mochte wünschen, daß keine Hure wer, ex Wuchse ihr ein Horn zur Stirnen herausß, damit man sie kenne vnnnd von andern redtlichen Weibern onderscheiden konte.* Ceterum vix aut ne vix quidem isthæc verba fecerat, ecce tibi signaculo mox sacrosanctæ crucis cum frontem, tum omnem etiam faciem pectusque & insignit, & hac itemque deprecatione vititur. *Aber Gott behute mich.* At vero isthuc non mihi eueniat, sed inimicis nostris fiet: suo sese indicio veluti forex prodens, qualisiam esset, lupa nimirum atq; mœcha turpissima, cum quidem deprecaretur, vt ne sibi cornu aliquod ex fronte pullularet, quo supra sua, adulteriaque in apertum proferrentur, atque adeo ante omnium ponerentur oculos.

Christophorus Aulæus P. L.

*Vine pie semper frustra peccata teguntur,
Nullus in his terris est sine teste locus.*

Neel-

Notitiam fugiunt humani crimina visus,
Omne videt toto quod fit in orbe Deus.

Augustinus.

In quolibet angulo sis memor tui Angeli.

Idem.

Si conscientia criminis mordet, laus mundi parum
prodest.

Idem in Psalm. 50.

Conscientia est codex, in quo quotidiana peccata con-
scribuntur. Sed meminerimus etiam recte facta in eodem
codice annotari.

Isidorus.

Nihil iucundius, nihil securius, bona conscientia.

Naxanzenus.

Nihil tam exhilarat nos, quam conscientia pura, & spes
bona.

LXXIII. *De incestuoso quodam sui ipsius accusatore.*

NOui quendam, qui post incestum, ad necem Magistra-
tui sese obtulit. Idem quam ad supplicium duceretur,
ad concionatorem, qui consolationem dicebat, inquit: *Mi*
Domine quanti arbitraris me vitam meam redimere velle,
si mihi facultas daretur? cum se nescire diceret conciona-
tor, subiicit: ego vero ne obolo quidem vnico, meam vi-
tam, si possem, redimerem. Toto pectore Deo gratias ago,
me rapi ad mortem, quam meritus sum meo scelere, ut li-
berer ab intolerabilibus & immensis Conscientiæ cruciatibus:
Credo enim Deum æternas penas mihi remissurum esse
propter filium suum, qui pro me mortuus est.

D. Simeon Pauli in explicatione historia supplicii D.

N. I. C. pag. 391.

Ambrosius.

Pœna nulla gravior, quam interioris vulnus conscientie

D 7

Bernhardus.

Conscientia est sicut anima lectus, in quo habet homo vel quietem, vel cruciatum. Nam videmus quod homo sanus in lecto habet quietem, sed homo æger in lecto habet cruciatum. Sic homo bonus in sua conscientia bona dulciter in Deo quiescit: Sed malus homo in conscientia ægritudinis torquetur. Nam nulla pœna maior & grauior mala conscientia, quæ semper remordebit perpetuo.

Basilius.

Conscientia est quoddam naturale iudicatorium, ali- quid faciendi, vel non faciendi.

Georgius super Ezech. Hom. 9.

In omni quod dicitur semper tacite recurrere debemus ad mentem, & interiorem testem requirere. Quid enim proderit, si omnes laudent, & Conscientia accuset? aut poterit obesse, si omnes derogent, & sola Conscientia defendat.

LXXIV. *De pradone quodam.*

IN quodam Germaniæ diuersorio cum prædo quispiam ceteris hospitibus assideret permistus, de ipsiusque facinoribus nihil neque pandochæo, neque hospitibus constaret quicquam, euenit ut inter cœnam candela sebacea vitium faceret, filo ellychnii quodam dependente, ac sæuum depascente. Id conspicatus pandochæus, protinus exclamauit, *ein Rauber, ein Rauber greiff! Zu*, en prædo, prædo, coercete, compescite: hisce quidem verbis hospites admonens, ut filum istud perniciosum reuellerent extinguerentque, ne penitus eo candelam consumi contingeret. Verum quid sit prædator, eo audito, agnitum sese ac proditum suspicatur, ideoque conscientia furis sic exagitur, ut de mensa confestim surgens, fugam arriperet, in pedesque sese quantum quidem posset, coniecisset.

B. Grø.

D. Gregorius Strigenſius, Homl. de Conſcientia 10. pag.
76. unde hac tranſulimus.

Lucanus.

Heu quantum miſero poenæ, mens conſcيا dona

Hartmannus Schopperus.

Conſcيا mens ſcleris, minimū impellitur euri,
Tace vel in media, vir timet arma malus.

αδήλα.

Qui ſibi nil conſcit, ſecura mente quieſcيا.

Auſonius.

Tarpe quid auſurus te ſine teſte time.

αδήλα.

Cur tibi tam lenis eſt, cur tam iucunda ſeneſcencia
Libera quod vitium tota inuenta fuit.

Cato.

Ne cures ſi quis tacito ſermone loquatur,
Conſcius ipſe ſibi, de ſe putat omnia dici.

αδήλα.

Cor non nugatur, licet os mendacia fatur.

Cicero pro Cluentio.

Maximi æſtimare quemque Conſcientiam mentis ſuæ
deceat, quam ab Diis immortalibus accepimus, quæ a nobis
diuidi non poteſt. Quæ ſi optimorum conſiliorum atque
factorum teſtis in omni vita nobis erit, ſine vlllo metu, &
ſumma cum honeſtate viuemus.

Idem in Catone maiore.

Conſcientia bene actæ vitæ multorumque benefactorum
recordatio, longe eſt iucundiffima.

αδήλα.

Noli peccare Deus videt: Angeli triſtantur: Mors minatur:
Diabolus accuſat: Conſcientia mordet. Infernus cruciat.

LXXV. De mœcho quodam.

Quidam verbi diuini præco, cum sæpe esset multumque in adulterum quendam profigatissimæ mentis hominem, verbis quam ardentissimis pro publica concione inuectus; neque ille tamen ad frugem sese meliorem reciperet, sed antiquum obtinens, asperam istam illius correptionem susque deque faceret, pro nihiloque putaret, aliud huic malo remedium inueniendum esse arbitrabatur.

Proinde hanc in rationem quodam tempore mœchum istum præfractum, pœnitereque nescium, publica pro concione perstrinxit. Sæpe te ego numero admonui, taure indomite, vt legitima vxore tua honestissimaque contentus, adulterio in posterum nuntium remitteres.

At vero surdo adhuc quidem narraui fabulam, quod paternas nostras & fideles admonitiones ab vna aure ad alteram transmittens, redire ad sanitatem omnino renuas. Putas tu fortasse tua mihi noua ista supra & adulteria nota haud esse, verum falleris, ac toto mehercule coelo erras. Etenim tam sunt mihi ea explorata, quam quæ exploratissima.

Quando me igitur nihil in te corrigendo emendandoque proficere sentio, duro mehercule nodo durus adhibendus erit cuneus, hisque dictis, lapidem de manica mox profert, eumque manu ostentans, inquit, heus bone vir, hocce te nunc ego telo percellam: hisce te ego oculis meis conspicio, video quo loco consistas, ita vt hoc te lapide tangere ac petere procliuè sit mihi.

Nec mox, brachio mox sublato simulat se lapidem in lastrarum istum coniecturum. Id conspicati circiter XX. ciues, qui secundum illum stabant, se quisque lapide isto percussum iri verebatur, ideoque sese mox singuli cum demittebant, tum fugam etiam ex templo adornabant. Quo viso pastor exclamabat: Deus bone quid ego video? existimabam e-

bam equidem vnum dumtaxat vestrum nuptiarum esse sacrilegum, alienæque coniugis corruptorem. At vero ex vestra caput hac demissione, & fuga, quam modo meditati, promptum est mihi coniecturam facere atque perspicere, vos prope ad vnum esse adulteros. O tempora, o mores. Hoc nimirum acceptum referendum est cauteriatæ conscientiz.

D. Strigenitius Homilia de Consc. 10. pag. 76. vnde hæc in latinum sermonem conuertimus.

D. Bernhardus.

Mala conscientia delictorum nostrorum ipsa testis est, ipsa iudex, ipsa tortor. Ipsa accusat, ipsa punit, ipsa damnat. Hæc etsi resecta ad tempus fuerit tanquam cauterio, tamen aliquando prodibit, & si non antea, saltem in agone mortis instar mille testium astabit, accusabit, damnabit, puniet. Est siquidem conscientia mala diuinum quoddam testimonium, animis hominum impressum, de futuro in contumaces iudicio, & de pœnis, quas iuste luant contumaces,

Aluarus lib. de planctu ecclesie.

Sicut lumen candelæ vel lucernæ ponitur in domo, vt pateant & discernantur ea, quæ in domo sunt: Sic Deus posuit conscientiam in medio cordis, vel animæ rationalis, tanquam lumen, quo videat anima atque discernat, quid facere, vel non facere debeat.

Lutherus in 38. Isata caput pag. 505.

Conscientia vox vere est malorum lerna, & Ilias malorum. Est Cacus, Cerberus, furia, erynnis, & quicquid est infestiusmodi poeticorum monstrorum. Hac victi in tentationibus etiam corporalibus mox concludimus: Ergo Deus non fauet. Hæc appendix inamputabilis est etiam in quantumcunque leuibus tentationibus. Quo autem maior tentatio

fuerit, eo maior est conscientia. Sic in hora mortis experimur infernum ducentas portas apertas habere, ubi alias vix unam portam habet. Vide eundem hac ipsa de re in Genesin.

Tom. 6. Witteimb. Lat. pag. 592. 593.

LXXVI. De quodam Rustico fure.

Agricola quondam surrepta forte cathena est,
 Pondere qua magno, qua pretioque fuit.
 Agricola fur notus erat, vicinus, at illum
 Non voluit furti commaculare nota.
 Orat, ut admoneat suggestu pastor ab alto
 Furem v qua arripuit, reddere sponte velit.
 Admunitur suam pastor, per sepe, cathenam
 Vicino ablatam restituisse velit.
 Non tamen ille refert monitus qua suscipit aras,
 Omnes quod furivum seque latere putat.
 Post coram populo Pastor minitatur in adem,
 In probrum nomen prodere velle viri.
 Sed nil eum mouere minae, nil numinis ira,
 Nil sibi memi furti conscia prava mouet.
 Ergo die festo pastor cum venit in adem
 Facturus populo verba sacrata suo.
 Bissonium secum pharetratus attulit arcum
 Telum intentum clam posuitque loca.
 Verba ubi finisset, subito post protulit arcum
 Intentum, ad furem talia verba sonans.
 Improbe cum monui sur te, iam sepe cathenam
 Surreptam furto reddere sponte velit.
 Nunc quia non reddis monitus per sepe cathenam,
 Te faciam no um furtaque nota tua.
 Bissoniumque simul minitandum dirigit arcum
 In furem, notus ceu foret ille sibi.

*In se directam cernens sibi conficius arcum,
 Ex templo pede sur accelerante fugit.
 Soluitur in risum populus, quod proderet ipsum
 Se sur, qui nulli cognitus ante fuit.
 Confata mens ut cuique sua est, ita concipit intra
 Peiora pro merito si emque metamque sua.*

D. Loffius in Epigr. pag. 253.

D. Chrysostomus Homil. 8. ad populum Antiochenam.

Talis est peccantium consuetudo, omnia suspecta habent: umbras tremunt, omnem strepitum timent, & quandoque putant contra se venire. Multos igitur complicitati saepe peccatores, ad aliud ministerium currentes, ad se venire cogitauerunt, & aliis alia inter se differentibus, peccati sibi ipsis conficii, putant illos de se loqui. Talis enim res peccatum est, nullo prodit arguente, nullo condemnat accusante. pauidum facit & timidum peccatorem, sicut iustitia contrarium. Audi igitur quomodo & huius pauorem, & illius libertatem scriptura designauit, *Fugit impius persequente nemine* inquit. Quem persequente nemine fugit? Inutus habet agentem conscientiae accusatorem, & hunc ubique circumfert: & sicut seipsum non potest fugere, sic nec intrinsecus ipsum agitantem, sed quocumque, abeat, flagellatur, & vulnus habet immedicabile. At non talis iustus, sed qualis audit *Iustus tanquam leo*, inquit, *confidit*, Talis erat Helias. Vidit igitur regem ad se venientem, & dicente illo, tu ne es ille qui conturbas Israel? Non ego turbavi Israel inquit, sed tu, & domus patris tui. *Lege reliqua.*

LXXVII. De rustico quodam impio.

Noui ego rusticum quendam, hominem non solum ab omni honestate, sed & pietate auersum. Qui quidem cum febricula quadam iactaretur, morbum hunc minus patienter ferebat ac placide, ideoque non parum quidem saepe has in vo-

res erumpebat. Quod si ille cœlum atque terras tuens & regens Deus me transferre ad se non vult, minime equidem deprecor, quo minus a *Diabolo* abripiar, vt hoc saltem pacto ab his molestiis abducar. e grauique hoc meo morbo emergam atque euadam. Verum quid fit? Non ita multo post cœualefcit nebulo, ac hortum domui suæ contiguum ingreditur, ceraso que conscensâ cerasis velsicitur ac sese reficit. Vixdum autem cerasum vnum atque alterum decerpserat atq; delibarat, ecce tibi ex arbore delabatur, ac mortuus domum repottatur, neque brachio aliquo, neque crure, neque costa, neque cernice denique perfracta. Non deerant igitur, qui a *Satana* ipsum capitali humani generis hoste, cui cum in morbo adhuc esset, se toties e medio tollendum permiserat, de ceraso deturbatum ac morte affectum esse & autumarent, & affirmarent Quibus quidem facile ego assentior, quippe qui *alaboris* istius profligatam & perditam vitam exploratissime cognitam habuerim.

LXXVIII. De Rustico quodam supino, ac parum religioso, cui nequissimus ille spiritus, ac malorum princeps *Satanas*, ea re colaphum grandem, in æde sacra, publicoque cœtu, infregit.

Cum fragili primum limo formasset *Adamum*,
 Hoc dedit omnipotens iussa verenda *Deus*.
 Ne fructum attingat mediis qui stabat in hortis
 Arboreum prauis notitiaque boni.
 Hoc quocunque die auderet, mox esse futurum
 Eterna mortis, sui pliiique reum.
 Heu violat *Domini* male cautus iussa, caditque
 Cum sobole in mortem suppliciumque grame.
 Ast homini magna lapsi bonitate miseris,
 Hunc recipit gnato mox mediante *Deus*.

Gnales

Genus qui seivum Satana caput atterat atri,
 Deleat & mortem, iustitiamque ferat.
 Tempore qui gnatus iusto demissus olympo,
 In Bethlehem casta est Virgine natus homo.
 Sancta sinu e patris profert hic dogmata adultus,
 Miraculis firmat dogmata sancta sua.
 Hinc moritur d'v't' e'g' pro mundi crimine solvens,
 Agnus ut innocuus crimina nostra luit.
 Mortuus hinc stygium victor descendit ad orcum
 Mortem deivncens, tartareumque canem,
 Hinc rediens hostem captivum duxit in altum,
 In caelumque vehens agmina sancta patrum.
 Vnde suis sanctum misit spiramen in orbem,
 Solamen duris praesidiumque malis.
 Atque Evangelium toto post tradere in orbe
 In se mandavit, cum pietate, fide.
 Qui sibi confidat sacrata mersus in unda,
 Hic habeat caeli gaudia leta, fide.
 Aetherea gnatus demissus ab arce parentis,
 Carnea de pura virgine membra capit,
 A veteri moriens culpa nos liberet, atque
 Restituat vitam iustitiamque noxam.
 Est hac summa Dei nos erga gratia patris,
 Quod supera Gnatum misit ab arce suum.
 Est amor hic ingens Gnati, quod missus in orbem,
 Pro nobis patitur vulnera, flagra, necem.
 Non Deus angelicum semen, sed semen Abrahae
 Assumfit casta virgine natus homo.
 Gloria censetur, generosa stirpe parentum,
 Et genus a claro ducere rege suum.
 Gloria sed quanta est, nostro de sanguine summus.
 Quod sumfit carnem, sanguinem, & ossa Deum.

Est Deus aternus noster pater ipse benignus
 Nos sumus in Gnato pignora cara DEO,
 Sed datus hoc ingeni homines quam pectore pauci
 Agnoscunt grato concelebrantque DEV M.
 Quod tamen agnoscunt melius, mirantur & optant,
 Demones in Stygiis, turba maligna, focus
 Nam pia cum quondam caris haec ecclesia verba,
 Est DEV Se casta virgine natus homo.
 Atque stetit populus veluti Marpesia cautes,
 Non venerant flexo talia verba genu.
 Unus hic colaphum Satanas impingit in ora,
 Et simul increpitans talia verba sonat:
 Truncce quid immotus veluti Marpesia cautes,
 Sitas, nec ad hac stellu verba verenda genu?
 O foret hac nostro generi data gloria tanta,
 Gloria quam vobis contulit ipse Deus:
 Prostratum terru grates noctesque diesque
 Diceret hac tanta pro bonitate DEO.
 Vos generu quorum tanta est praesentia, duri
 Negligenti tamen hac munera tanta DEI.
 Iste quidem forsitan non sunt a Damone dicta,
 Hostiu is est noster, quod manet atque DEI.
 Qui tamen hac finxi, docuit sub imagine, nostri
 Siu generu coram gloria quanta Deo.
 Quamque DEI agnoscunt hoc grato pectore pauci,
 Munus, quod superat totius orbis oper.
 Filius aternus noster quod si a ter in orbe est,
 Nosque sumus summo pignora cara DEO.

D Lossius in Epigr. pag. 202.

LXXIX. De Philippo Melanchthone, & Senatore quodam
 Erphordiensis, ipsius olim in Schola Witembergen-
 si inlyta, discipulo,

Philippus

Philippus Melanchthon ille Germaniæ, Germaniæ dico? imo vero vniuersæ Europæ *Thomæ*, profecturus anno 1557. ad Colloquium wormatiense. diem unum atque alteram *Erphurdia* substitiit. suane sponte, an vero comitum suorum rogatu, equidem haud habeo dicere. Ut primum vero hoc ipsum fuit Reipublicæ istius proceribus significatum, toti in eam mox curam atque cogitationem incubuerunt, quemadmodum honores ipsis quam maximos haberent, ac magnifice eos splendideque acciperent. Id quod factum est pleno ab ipsis medio, atque adeo commemoranda quadam & diuina liberalitate. Quod autem per id tempus festus isthic ageretur dies, placitum ipsis fuit, ut omnes templorum omnium campanas simul impellendas curarent: atq; hoc quidē eo & impēsius & diutius, quo maiorem inde *D. Philippum* eiusq; comites *D. Casparum Peucerum*, & *D. Paulum Eberum* voluptatem percepturos existimabant. Appetente porro vespere *Senator* quidam, qui *Melanchthone* annos complures præceptore vsus *Vitebergæ* fuerat his ipsum verbis compellat, percontaturq;: ecquid nos in gratiam impellendas curauimus? annon sunt egregiæ? in ne aures istæ tuæ mirifice circumsonnere, ac diu multumque fuerunt demulsa? Dispeteam equidem ni in cœlo sim, quoties quidem signum iis aliquod dari audio, vique adeo nimirum harmonia ipsarum concentuque recreat atq; afficit. *Herr Præceptor Wie hat E. E. vnnnd hochgelarten Günsten heut unser Geloude gefallen? Sinds nicht außbundige herrliche gute Glocken? Singen vnd brummē sie nit Weidlich daher? Haben sie E. E. vnd H. G. nicht dapffer in die Ohren gethonet? Mich dunckt beym Leiden Gottes, ich sey im Himmel, so offte ich sie dermassen hore in der Lusti dāhero klingen vnd singen, ach das Hertz lacht mir im Leibe.* Hæc ille plenis tibiis atque adeo verbis sesquipedalibus ebuccinans, futurum sperabat, yt *Philippus*

quoque summis eas in cœlum laudibus extolleret, magnæque sibi voluptati illarum bombos ac strepitum fuisse diceret.

At vero hæc est ipsum spes frustrata, quod *Melanchthon* et *Aspidius* responderet, *magnos magna decet. Grosse Narren müssen grosse Schellen haben.* Magna utique tintinnabula ac nolae ac, nime paruas stulti magni va grandæque asini habeant, oportet.

Senator alio responso ac putarat accepto, cum penitus obstupuit, tum subridens ceteris erubuit, tum vero verbum posthac de campanis istis tuis fecit plane nullum. Cum antea quidem impulsu earum sonitumque perinde mel ærcule capi videretur & affici, ac *Princeps* aliquis tormentorum suorum dispositione bellicorum.

LXXX. De Doctore *Tilemanno Heshusio*, & *Scholasticis quibusdam Helmstadiensibus*, petulantioribus,

Qui *Helmstadii* olim optimarum artium studiis operam dedere, ii quidem ore affirmant vno omnes, consuevisse *Heshusium* literarum studia in multam vsque noctem persequi atque prorogare. Quod quidem cum nemo isthæ literarum studiosus haberet non exploratum, quidam ipsorum ceteris & nequiores, & ad audendum proiectiores, faciendum sibi putabant, ut ipsi literis vacanti, identidem obstreperent, ac molestiæ quippiam aspergerent. |

Vino igitur cereuisiæ obruti, ad zdes ipsius adibant, conspectaque aliqua ipsius in Musæo candela, e regione istius consistentes, quam poterant maxima voce clamabant *Vat Dile, Wat mackeny, stodereny, orsupeny, or Wat scapeny.* Heus pater *Tilemanno* quid rerum geris? literisne das operam? an poculis indulges? an aliâ deniq; quippiam machinare?

His extemplo respōdit *Heshusius*, quid rerum agam quæsitus? quasi vero explicatum vobis non sit, versari me in literarum

terarum

terarum studio chartisque inuigilare, atque eo nunc commentari ac discere, vos quidem in crastinum quæ doceam? Facecite igitur domum bipedum nequissimi, nosstroque exemplo excitati, totos in literas vos adbite, hisque operam quantam potestis date maximam. Vix porro aut ne vix quidem hæc effatus *Heshusius*, ecce tibi hocce mox responsum aufert. Tu vero *Tslemanne pater*, si optimis a pueritia disciplinis atque artibus studuisses aliquanto diligentius, næ causâ iam esset plane nulla, quamobrem extrema hac senectâ tua tantis te studiorum laboribus noctes atque dies frangeres, hisque dictis, sublato cachinno ac iubilo demum se referebant susque deque facientes: quod cum ipse *Heshusius* hanc sui exagitationem grauitè admodum molesteque ferebat, tum *Rector* etiam *Academiæ* isthac ipsius insectatione illius carceris ac proscriptionis pœna propòsita interdixisset.

Erasmus in epistola Parænetica, ad Christianum Lubensem de uatione studii.

Nocturnas lucubrationes atque intempestiua studia fugo. Nam & ingenium extinguunt, & valetudinem vehementer offendunt. Aurora musus amica est, apta studiis.

D. Pezelius Postill. Phil. Mel. part. pest. pag. 206.

OMnes adhortor, ne lucubretis: & vesperi cito eatis cubitum. *So schlafft einer sanfft, vnnnd virdt nicht geschlagen auß der Gassen, & vritur meliori valetudine.* Lucubratione nihil est perniciosius corporibus, siue vagando in plateis, siue discendo hoc tempus consumitis. Quia der ita abruptit sibi vitam. Solebat incumbere studiis circa horam nonam, & continuabat illa vsque ad primam, vel secundam noctis. Sæpe eum conueni cum essemus *Augusta* in comitiis. Mane surgebat quando erat cibus appositus ad mensam, descendebat de scalis, & gestabat caligas repositas in brachiis.

Solebam dicere ad eum, *Domine Andrea, Ihr hettet die Suppon
schier verschlaffen.* Respondebat, *Ich Weiß die Zeit wol zu irrefen,*
& hilariter cum prandebat. tum bibebat, *vt melancholici voraces.* Postea ibat deambulatum vnam vel alteram horam. Tertia vel quarta hora vel legebat, vel scribebat aliquid: Postea coenabat, & circa horam noctis nonam, iterum ad studia redibat. Factus est tandem hydropicus. Id tribuo illi consuetudini. Quando venit in *Borussiam,* voluit etiam certare cum aulicis bibendo, *sicut poterat largiter bibere.* Erat enim robustus vir. Hoc dico, vt regatis corpuscula vestra, certa diata.

(Ego credo, quod nulla alia re humana, mea incolumitas seruetur, nisi quod cito eo cubitum. Quando homo habet primum bonum summum non refert, siue secundum habeat, siue non.)

LXXXI. De Henrico quodam *Kulschvantzio,* bubulco ineptissimo, & Abbatisa quadam.

Alatum fuerat ad *Bubulcum,* quendam, hominem, vt aperet, insulsum, stupidum, ac bardum, *Abbatisse N. N.* non satis recte conuenire cum bubsequo suo, eaque re in animo habere, loco ipsum deturbare. Quamobrem vt ne ipse sibi deesset, ad illam mox proficiscitur, in istiusque se locam suffici his quidem verbis postulat. Equidem nobilissima Domina ab exploratae fidei hominibus accepi, te a bubulco tuo ob nonnulla ipsius facinora animo esse alienissimo, ita quidem vt constitutum tibi deliberatumque sit, munus illi bucolicum abrogare. Quod quidem si ita est, te ego maiorem in modum etiam atque etiam rogatam volo, vt ipsius in locum, quod sine incommodo tuo fiat, me surrogare digneris. Ego contra tibi promitto, spondeo, in meque recipio, frugi me pastoris officium sedulo esse futurum.

Sacerdos maxima paucis respondet, est vero ita, vt dicis, mi homo. Graues sunt causa ac iura, cur bubulco meo
non

non modo succenseam, sed & exauctorare locoque deicere ipsum decreuerim. Quod si igitur eo salario, quod ipsi dedimus contentus esse, ac iuxta stipulari voles, honestum te fore ac gnauum, causa ferme est nulla, quam obrem illi, vel hac ipsa hora non succedas. Verum tamen priusquam in familiam meam asseribare, est utique (quod ego prope praterieram) ut nomen mihi tuum significes. Qui ergo cedo quaso vocare? *Sag mir wie heist du?* Ego vero domina respondet ille vocor *Henricus*, *Frau Lumser Ebrissen mich heist Heintze*. Adde & cognomen tuum inquit sacerdos maxima *wie heisset du mit deinem Zunamen*. Quid multa? bubulcus cognomen rogatus, utraque mox manu in capillos suos inuadere, & caput diu multumque scalpere & ad extremum toto corpore trepidare ac dicere: Vah illustissima domina mihi mecastor cognomen est supra quam dici potest absonum, turpe, & obscœnum. Caue ergo per Deum immortalẽ, istud ex me scire studeas. Equidem ne sim saluus pudore impediõr, quo minus tibi illud in sinum effundam.

Ach Durchleuchtige Frau Lumser Ebrissen, Ich habe einen vberaus schandtlichen vnd vnflathigen Namen, bitte demnach E. Gunsten umb Gottes Willen, sie Wolle mir nicht zumuhten, daß ich ihnen offenbahren müsse, dann ich schame mich teufftsch sehr. Sacerdos maxima pudentis huius, verecundique hominis excusatione minime acquiescens, instat vtgetque ut cognomen suum prodatur, inquit. Quod si cognomen tuum aliquanto est fortasse credius spurciusque, fac circuitione aliqua atque periphrafi vtens, illud exprimas: hoc nisi feceris in nostram mehercule familiam haudquam cooptabere. *Kurtzumb ich Will vnd muß deinen Zunamen Wissen, Sagst du mir nicht so bistu meines Dieners nicht: ist er et vñ garstig vnd grob, so vermumpele es, vnd sage mir es mit halbem Munde.* Quod igitur bubulcus animaduertet, fra-

stra se tergiuersari,, manu vtraque ori admota, ac compressis non nihili labiis, (damit ers ia vermumpelte, vnd mit halbem Munde sagte) hanc rancidam ad extremum sputaliticamque vocem misit. Ach genedige Fravv Iumffer Ebtissen, die vveil ihr mit Gevvalt meinen Zunamen Wissen vvollet, so heißtich Wie die das Ding, das der Kyh den Rücken herunter hengt, vnd ihren zu gleich den Arß vnd Fotz bedeket.

Clementissima domina quando cognomen meum scire tantopere laboras, non faciam equidem vt de eo diutius te exlem.

Proinde scire te volo, cognomen meum illi vaccæ membro respondere, quod quidem de dorso ipsius dependens, vna eademque opera, tum anum illius, tum cunnum etiam tegit. Eo sacerdos maxima audito, risu propemodum corruens, exclamat phy insulsissime nebulo, perpolitica est atque venusta isthæc tua periphrafis, Ey du garßiger Vnflat, heist das nicht ein Ding vermumpelen, vnd mit halbem Munde sagen, So vermumpel es ia besser. Tu asine rem per se minime turpem impuro isto rostro tuo confurcas, obscænamque efficis. Fac posthac scapham voces scapham, & ligonem ligonem nobis quidem inferuire si aues. Vocarene igitur Henricus Vaccacauda? Heiß dich den Heintze Kuhschvantz? Ia genedige Fravv Iumffer Ebtissen, respondet ö βυνηλα se heist mich, ia Heintze Kuhschvantz Winter vnnnd Sommer: Ich mochts aber nicht so grob vnnnd unuerschampt heraussersagen, Wie ihr gethan habt. Ita vero clementissima domina vocor, est mihi nomen ne nescias Henrico Vaccacauda. Mihi vero religio erat illud tam crasse nulla pudoris ratione habita exprimere, vt abs te est quidem factum. O deß schamhafftigen vnnnd zuchtigen Vnflats.

LXXXII. De Roma.

Vldimus Ausonia semiteruta mania Roma,
Hic ubi cum sacris venditur ipse Deus.

Ingentem

*Ingentem Crote Pontificem sacrumque Senatam,
Et longe proceres ordine Cardineos.*

*Tot scribas, vulgusque hominum nihil utile rebus,
Quos vaga contecto purpura vestis equo.*

*Tot Crote qui faciunt, tot qui patiuntur & illos,
Orgia qui viuunt, cum simulent Curios.*

*Rursum illos, qui nec simulant bona, nec bene viuunt,
Qui rident mores exsibilantque bonos.*

*Mos inuast esse malos, quibus & licet, in iuga quorum
Consentit miseris Teutona terra modum.*

*Qui dant, qui quoque vetant, qui, quos claufere, res ludant,
Arbitrio caelos distribuuntque suo.*

*Romanas, neque enim Romanos omnia luxus,
Omniaque obsceni plena libidinibus.*

*Atque hac post Curios, Pompeios, atque Metellos,
O mores atque o tempora! Roma tulit.*

*Desine velle sacram in primis Crote visere Romam,
Romanum inuenies, hic ubi Roma, nihil.*

Vllicus Huttenus ad Crotum Rudianum

LXXXIII. De eadem.

O Qualis facies, & quae mutatio Romae?
Vendidit hac quondam corpora, nunc animas.

*Quicquid in extremis habuit Germania terris,
Et medius quicquid continet illa plagis,*

*Exhaustum est totum, & Latias migravit in arcus,
Expleat ut luxus impia Roma tuos.*

*Dum qui milibus deberent cadere numi,
Et nostro tutae reddere in orbe domos:*

*Hos modo Romanus miles sibi tollit in usus
Ut Veneri & Baccho nocte dieque vacet.*

Conradus Celtis

E 3

LXXXIV. De Vita Monachorum, quos val-
go fratres appellant.

Ille ego, qui quondam, cum Gallus amore perires,
 Noctes atque dies cecini sub tegmine frangi,
 Carminebus patrius leuissimum spectacula rerum,
 Maius opus moueo: non hic te carmine flecto
 Magnanime Aenea, nec te rationis egentem
 Infelix Dido m'feri post facta Sichai:
 & fratres, rerum dominos gentemque togatam.
 Illis, iras animas, & corda oblita laborum,
 Dicam equidem, fretus cithara fidibusque canoris
 Fastidica Mantus: non omnia possumus omnes.
 O decus Italia magna spes altera Roma,
 Cura Deum Ilyppolyte proles pulcherrima bello,
 Per tot ducta viros antiqua ab origine gentis:
 Tu mihi seu magni superas iam frigora Rheni
 Morridus in iaculis & pelle Libystridus vrsa,
 Arma inter Regum, clypeoque insigne paternum,
 Centum angues cinctamque geru serpentibus hydram,
 Arduus insurgens & grandia lilia quassans:
 Sive Padi ripis augusta ad moenia regni,
 Vnde genus duci Tyrio conspectus in ostro,
 Inter sacra Deum patribus das iura vocatus,
 Da facilem cursum, atque audacibus annue captis,

Narratio prima de Monachis.

AB loue principium generis, si credere dignum est,
 Dus quamquam genti, tot iam labentibus annis
 Errabant acli futi maria omnia circum,
 Nulli certa domus, habitabant vallibus imis
 Seclusum nemus, & scopulis pendentibus, antrum,
 Riparumque iboros in er deserta ferarum,
 Sole sub ardenti, gelidique sub etheris axe,
 Lam tum religio pauidos terrebat agrestes.

Victum

Vitium infelicem baccas, lapidæque cerna
 Dant rami, & vulsis pascunt radicibus herba,
 Pocula sunt fontes liquidi, non masculæ Bacchi
 Munera non illi epala nocuere repostæ.
 Nulla Venus, nullique animum flexere Hymenæi.
 Heu pietas, heu prisca fides Quis talia fundo
 Temperet a lacrimis? Longo post tempore venit

Vt a prima origine degenerarint posteri.

Vnus, qui nobis Deus æ herè missus ab alto
 Is genus indocile & dispersum manibus altis,
 Composuit, legesque dedit, noua quæ vere tectæ,
 Idem omnes simul arbor agit, labor omnia vincit
 Improbus, & rerum fato prudentia maior,
 Magnanimi heroes, nati melioribus annis,
 Europa atque Asia, super & Garamantas & Indos
 Centum vrbes habitant magnas, atque aurea tectæ,
 Aurea nunc, olim syluestribus horrida dumis.
 Tantum aui longinqua valet mutare vetustas.
 Nunc & pauperiem & duos posse ferre labores
 Saxa per & scopulos, & virginitatis amorem
 Religio vetuit monitu imperioque Deorum.
 Quid loquor? an sua cuique Deum sit dira cupidus

Victus.

Ergo omni studio læti conuiuia curant
 Ante focum, si frigus erit: si messis, in umbra,
 Hoc virtutis opus: glacies ne frigida ladat.
 Morsæ pecus, scabiemque serat turpesque podagras.

Vestitus.

Et tunica manicæ & habent redsmicula mitra.

Oeconomia Monastica.

AT genus immortale Deum præcepta secuti
 Incumbunt generi lapsi sarcire ruinas.
 gnat fortuna domus, & aut numerantur auorum.

E 4

*Inta magistratusque legunt, sanctumque Senatum,
Rectores iuuenum & rerum, regemque tremendum
Et quos aut pecori malini submittere habendo.*

*Dum facili animi iuuenum, dum mobilis aetas,
Aut arū seruare sacris aut scindere terram.*

Condit opes alius, grandaeuis oppida cura.

Sunt, quibus ad portas cecidit custodia forte.

*Omnibus in morem tonsa est coma obesaque terga,
Et crurum tenuis a mento palearia pendent.*

Omnibus idem animus densō distendere pingui,

Quum legere Ducem, sed non genus omnibus unum.

Ordinum diuersitas.

S*ed neque quam multa species, nec nomina quae sint,*

Est numerus: nec enim percurrere nomina possem,

Non mihi si linguae centum sint, oraque centum.

Qua in cuiusque dies, breue & irreparabile tempus

Omnibus est: veniat lustris labentibus aetas,

Oraculum.

C*um domus & proles subito defecerit omnis.*

Hec nihil inuitis fas quengquam fidere diuis.

Quid labor aut benefacta iuuant? sic omnia fuit

In peius ruere, ac retro sublapsa referri.

Tum sciat, aeries alpes & Norica si qui

Castella in tumulis videat, desertaque regna.

Ironice hæc de Euangelio renascente dicuntur.

H*ic quondam morbo cæli miseranda coorta est*

Vana superstitio, veterumne ignara deorum,

Quam neque fas igni cuiquam, nec sternere ferro.

Mores, & studia, & populos, consortia tecta.

Sustulit ista prior stygiis emissa tenebris.

Monstrum horrendum, informe, ingens, cui lumen ademptum,

Odit & ipse pater Pluton, odere sorores.

Parua metu primo, mox sese attollit in auras,

Tam

Tam ficti prauique tenax, quam nuntia veri,
 Inque dies auidum surgens caput altius effert.
 Quae regio in terris nostri non plena laboru?
 Aspice & extremis dominum cultoribus orbem,
 Et penitus toto diuisos orbe Britannos.
 Ausi omnes immane nefas, ausoque potiti
 Corripuere sacram effigiem, manibusque eruentis
 Diripuere aras, & religiosa Deorum
 Limina, ubique pauor, & plurima mortis imago.
 Quin etiam medias Italum bacchantia per vrbes
 Pestis & ira Deum, maioremque orsa furorem
 Haud ignota loquor, cuncti se scire fatentur.

Paulus Tertius Papa.

Tertius ille hominum diuumque interpres *Astias*
 Os humerosque Deo similis, cui plurima mento
 Cantus inculta tacet, dependet amictus
 Sordidus ex humeris, omnis quem credidit aetas
 Semine ab aethereo, & genis alto & sanguine Diuum
 Fas omne abruptis, trepidusque repente refugit
 Pictus acu tunicas, tot sese vertit in ora.
 Hei mihi qualis erat, quantum mutatus ab illo.
 Seditiona potens, instructus & arte Pelasga
 Ibat, & ingenti sese clamore ferebat.
 Confito versare dolo: ingressus, & astu
 Fertilis Ausonia populo: sermone replebat,
 Oblitus decorisque sui, sociumque salutis.
 Ausus quin etiam sacrata auellere templo
 Numina magna Deum.
 Ergo omnis furis surrexit Hetruria iustus
 Tum celerare fugam, veteres tellure recludit
 Thesauros, ignotum argenti pondus & auri,
 Conscius audacis facti penetravit ad vrbes,
 Et genus iniustum & diui secretaria Ditis

E 5

Arma Iouis fugiens atque alta mœnia Roma,
 Et nunc ille Paris cum semiviro comitatu,
 Ignis ubi in medio, & focu cratera coronant,
 Te libans Lenæ vocat resupinus in antro.
 Causa mali tanti fulgenti murice vestis,
 Invidia infelix laudumque immensa cupido.
 Nusquam tuta fides, coluber mala gramina passus,
 Hortator scelerum, stimulu agitabat amaru.
 Nec requieuit enim, donec de culmine summum
 Inter saxa virum stygias detrusi ad undas.
 Impastu stabula alto leo ceu saepe peragrans.
 Nunc hos, nunc illos aditus omnemque pererrat
 Italiam, Italiam sinuosa volumina versat.
 Arrectis horret squamis, & sibilat ore.
 Horresco referens, Dii talem auertite casum,
 Dii prohibete minas, superet modo Mantua nobis,
 Mantua diues auis, qualis Berecynthia mater
 Leta Deum partu procul o procul esse profani.
 Dii patrii seruate domum, paruosque nepotes,
 Et placidi seruate pios, dominamque potentem.

Hercules Dux Ferrariæ.

TE precor Alcide magnum & memorabile lumen,
 Quem primi colimus miserantem incommoda nostra
 Hanc primus tutare domum genus acre luporum,
 Huc casti maneant in religione nepotes,
 Et nati natorum, & qui nascentur ab illis.
 Quo feror: unde abiit fugit irreparabile tempus,
 Singula dum capis circumuectamur amore,
 Multaque præterea post me memoranda relinquo.
 Vos o Calliope, precor, aspirata canen i
 Sacra, Deumque dapes, & plena pocula mensa
 Fertia facta patrum, magno nunc ore sonandum,

Mantua.

Matutini Monachorum cœtus.

O Mne adeo genus in terris populumque patresque
 Mollibus e stratis opera ad lux suscitât alma,
 Et matutini volucrum sub culmine cantus.
 Principio delubra adeunt, atque ære sonoro
 Turribus aut altis, aut summi culmine tectis
 Dant signum, sulfere ignes altaria circum.
 Iamque sacerdotes soli cantare peritis,
 Velati hinc volitant, ostroque decori.
 Et cantare pares & respondere parati.
 Agmine partito surgent, lustrantque chorœis
 Atria, dependent lychni laquearibus aureis.

Missæ descriptio.

S Tant aras circum, puraque in veste sacerdos
 Ter centum tonat ore Deos, ter gutture voces
 Aut quater ingeminat, sequitur cum cetera pubes,
 Et nostras audite preces, templique sacerdos
 Ante aras plena supplex veneratur acerra,
 Affaturque Deos tendens ad sidera palmas.
 Se causam clamat crimisque caputque malorum,
 Multaque se incusat, rapidoque hæc adiicit ore?
 Salve sancte parens superi regnator Olympi,
 Semper honos nomenque tuum laudesque manebunt,
 Et nos & tua dexter adi pede sacra secundo.
 Nos tua progenies, cœli quibus annuis arcem.

Coena mystica.

H As ex more dapes, ille hæc monumenta reliquit
 Extrema iam in morte hanc tanti numinis aram
 Seruati facimus meritosque nouamus honores
 Nate patri summi, tuans hæc per vulnera sermor
 Morte tua viuens? qua causâ indigna serenos,
 Fœdaunt vultus? aut cur hæc vulnera cernod?
 Vici iter durum pietas, te ianitor orei,

*Te Stygii tremuere lacus, tu scepra Iouemque
 Concilias, tu das epulis accumbere diuum.
 Tarce pio generi, & propius res aspice nostras.
 Diique deaque omnes, tuque o sanctissima vater!
 Alma parens, praesens nostro succurrere labori.
 Haec ubi dicta dedit diuino ex ore sacerdos,
 Dona laborata Cereris, caelestia dona*

Transubstantiatio?

Miraturque interque manus & brachia versat.
*Hic quid agat? varia confusus imagine rerum,
 Atque animam nunc huc celerem nunc diuidit illuc.*

Corporis manducatio.

In partesque rapit varias ut vertere morsus
*Exiguam in Cererem suaferunt numino Diui,
 Et violare manu malisque audacibus orbem
 Fatali erusti, pectus percussit honestum
 Terque quaterque manus, gemitum dat pectore ab imis.*

Calix.

Sic ait: Haud equidem tali me dignor honore.
*Et sacer implevit dextram styphus, ocyus omnes
 Demisere caput percussit pectora matres
 Agnouere Deum proceres, ille impiger hausit
 Spumantem pateram & plenus se proliuit auro.
 Ite, ait, & socios pura circumtulit unda
 Spargens rore leuis, & depasta altaria liquit,
 Haud mora, continuo perfectus ordine votis*

Monacherum concionem.

Consurgit senior, diu'sque in vota vocauit
*Nudato capite & medio stam aggere fatum.
 Asper acerba sonans intenu omnibus vnus
 Fata canit susus perpexam in pectore barbam,
 Edocet, humani que sit fiducia rebus.
 Tartareas etiam fraudes noctemque profundam,*

Et coniuratos cœlum rescindere fratres;
 Supplicia & scelerum pœnas, sedesque beatas,
 Ambrosiæ succos, & odoriferam panaceam,
 Admonet immiscetque preces, alternaque iactat
 Brachia protendens flammantia lumina torquens
 Obtutu tenet ora, soloque immobilis hæret,
 Incipit effari, mediaque in voce resistit,
 Omnia transformat sese in miracula rerum.
 Ille sitim morbosque serens mortalibus agris
 Horrendas canit ambages, praesensque minatur
 Exitum, veterum voluens monumenta virorum,
 Estusque & pluias & agentes frigora ventos,
 Obscœnamque famem & tristes denuntiat iras.
 Horrescunt coram agricolis, stupet inscia turba.
 Vota metu duplicant matres, actæque furore
 Conelamant, resonant late plangoribus ades,
 Lamentis gemituque, & scemineo ululatu.

Misericordia Miseri.

TAlia vociferans folio se tollit ab alto,
 Tempora nudus adhuc, tunicaque inducitur artus,
 Tum virgam capit, hac animas ille euocat Orco,
 Hunc circum innumera gentes, miserabile vulgus,
 Post alii proceres vitas & crimina discit,

Confessio.

MVnera portantes eboris, aurique talenta,
 Setigerosque suæ, Dodonæosque lebetas
 Prosequitur venia, & verbis compellat amicis.
 Omnibus exhaustos iam casibus, omnium egenos
 Castigatque, auditque, & ad impiam artara mittit.
 At qui diuitiis soli incubuere repertis,
 Fulmine detecti, fundo voluuntur in imo.
 Atque ea diuersa penitus dum parte geruntur,
 Tectum augustum, ingens, centum sublime columinis

Instruitur, mediusque parant conuiuia lectis.

Apparatus prandii.

Ordine athena locant alii flammamque ministrant,
 Pari caldos latice, veribusque trementa figunt
 Terga suum, centum pingue cum matribus agnos,
 Pars epulis onerant mensas. Ceremque canistris
 Expediunt, tonsisque ferunt mantilia villis,
 Supponunt alii cultros, Bacchumque ministrant.
 Discunt, variantque vices, arisque relicti
 Perpetuis soliti patres considere mensis
 Circum claustra fremunt, arrectisque auribus adstant,
 Intenti expectant signum, diuosque precantur.

Abbas.

Tum pater omnipotens, cui rerum summa potestas,
 Tandem progreditur, magna stipante caterua.
 Monstrum horrendum, ingeni, crassum farragine corpus,
 More patrum solio medius confedit auito.
 Ille operum custos, illum admirantur, & omnes
 Circumstant fremitu denso, cum saepe coorta est
 Seditio, sauitque agitant discordia fratres.

Monachorum contentiones.

Ille regis dictis animos fratresque superbos
 Imperio premit, ac vinclo & carcere franat.
 Ne pueri, ne tanta animis assuescite bella.

Prior.

Tuque prior, tu parce, genus qui ducis Olympo
 His animaduersis opera inter talia primus
 Ultro animos tollit dictis, atque increpat ultro.
 O socii, nec enim ignari sumus ante malorum.
 Hac erat illa fames, hac nos suprema manebas
 Per varios casus, per tot discrimina rerum
 Exitii positura modum nunc viribus usus
 Nunc manibus rapidi, omni nunc arte magistra.

Quicquid voti optastis, adest: Sic itur ad astra.
 Ergo agite, & cuncti nunc illas promite vires,
 Communemque vocate Deum, & dare vna volentes.
 Hic finis fandi, solio insonitque flagello.
 Vique dato signo sparta in sua quisque recessit
 Ordine cuncta suo tunc facta silentia linguis.

Monachorum voracitas.

Sic animis inuenum furor additus, inde lupi cetero
 Raptores atra in nebula rapiuntque ruuntque.
 Diripiunt dapes, contactuque omnia secant.
 Nec mora, nec requies, olli certamine summi:
 Tergora diripiunt costis, tum dente tenaci
 Dant sonitus, duro crepitant sub vulnere mala.
 Implentur veteris Bacchi pinguisque ferina,
 Teutonico ritu vertunt crateres abenos.
 Postquam exemta fames epulis, vox omnibus una,
 Coelicolum Regi graues persolvere dignas
 Non opis est nostra media inter talia verba
 Nescio qua prater solitum dulcedine lati
 Deuenero loci laetos, cantusque dedere:

Monachorum lusus.

Ceu quondam visui liquida inter nubila cygni,
 Cum sese e pastus referunt, hic flumina circumo.
 Fundit humus flores, texunt umbracula vitas.
 Hic gelidi fontes & prata recentia riuus.
 Spelunca, vini que lacus, ac lustra ferarum.
 Tum laqueis capiare feras, & fillere visco
 Impendunt curas, & retia ponere ceruis,
 Auritoque sequi lepores, & fluminis aluco
 Cum venti posuere, alius trahit humida lina.
 Pars in gramineis exercent membra palaestri,
 Et tenues rumpunt tunicas per opaca viarum.
 Pars pedibus plaudunt choreas, & carmina dicunt.

I Consonat omne nemus strepitu, rifuque soluto
 Tunc pietate grauem ac meritis si forte virum quem
 Conspxere silent, aut versi terga dedere,
 Monachi aulici.

AT patiens operum, paruoque assueta inuentus,
 Aut onera accipiunt venientum aut agmine facto
 (Fit via vi) penetrant aulas & limina Regum.
 Mendicantes.

Discurrunt alii ad portas & lecta domorum,
 Conuestare iuuat pradae, & viuere rapti,
 Venturaque hyemū memores quae sita reponunt,
 Aut satius ouium, aut vrentes culta capellas,
 Castaneasque nuces pariter frumenta sequuntur.
 Interea socios vocat alta in templa sacerdos.

Funera vt ducant Monachi.

IAmpridem resides, agrisque effusa iuuentus
 Undique conueniunt & tristia funera ducunt,
 (Ne quid inexpertum) cepit antiagae ara secutus
 Tum gemini fratres, nec multum discrepat aetas,
 Funereas rapuere faces, de more vetusto
 Incedunt pueri, defunctaque corpora vita
 (Quod genus hoc hominum?) leti clamore reportant
 Hic matres misera, puerique parentibus orbi
 Flent mæsti, resonat magnū plangoribus æther.
 Spargitur & tellus lacrymu, & molle pberetrum.
 Ipsi latitia voces ad sidera iactant
 Per medias vrbes, longa cum veste sacerdos
 Lustrauitque viros, dixitque nouissima verba
 Manibus & cineri, quam molliter ossa quiescent.
 Mortuos spoliant.

Tvm lecti iuuenes media testudine templi
 Incurrunt densi, spoliantque calentia membra
 Religione patrum, foueisque abscondere discunt,

Genā

Cœna

DEuexo interea propior sit vesper Olympo,
 Fœta petunt, multa referunt se nocte minoras.
 Instaurant epulas, & mense grata secunda,
 Dona ferunt, noctem flammis funalia vincunt.
 Aduoluerè focus vltimos, ignique dederè.
 Inuitat genalū hyemī, curasque resoluit.
 Tunc somni dulces & tunc mollissima vina.
 Postquam prima quieti epulis mensaque remota
 Porticibus longis, nil magna laudis egentes
 Inualidique senes somno vinoque sepulti
 Conticuere, sopor fessos complectitur artus,
 Omnibus vna quietis, operum labor omnibus vnus.

Monachorum libido.

AT non in Venerem segnes, & dulcia furtā
 Egregii forma, & primauo flore iuuentus,
 Defensi tenebris & dono noctis opaca
 In furias ignemque ruunt, nec claustra, nec ipsi
 Custodes suserre valent, amor omnibus idem

Proh pudor!

MVltis præterea, quod rebus restat egenis,
 Sape manu liquido distendunt nectare cellas,
 Magnanimum Heroum perreant gaudia pectus,
 Solamenque mali distillat ab inguine virus.
 O fortunatos nimium, sua si bona norint,
 Non absint illis saltus, armenta que lecta.
 Cœlari a genti sunt, auri multa talenta,
 Sacra Deum sanctique patres, & cara sororum

Moniales.

PEstora mœrentum tenebris, & carcere caco.
 Centum ares claudunt velles, & sape sine vllis

Coniugis vento gr̄auida mirabile dictis,
Itonia.

Religionē sacra, non h̄ac sine numine diuum.
Iam noua progenes cæli demittitur alto
Credo equidem, nec uana fides, genus esse Deorum.

Epilogus ad Monachos, omnium laborum, &
periculorum expertes.

Salue vera Iouis proles, tibi nomina mille,
Diues opum, diues pictis vestis & auri
Omnes cœlicolas ceni uin complexa nepotes.
Hinc Itala gentes, omnisque Oenotria tellus
In dubiis responsa ferunt, tibi maxima rerum
Verborumque fides, & nescia fallere uita.
Curatibi Diuum effigies & templa tucri,
Europam atque Asiam magno turbante tumultu.
Non equidem inuideo, ipsa procul discordibus armis
Haud impacatos a tergo horrebis Iberos
Non unquam somnos abruptit cura salubres,
Atque uinam ex uobis unus, uestrique fuissem
Aut custos gregis, aut matura uinitor uue.
Omnia vincit amor, quis enim modus adsit amori.
Ille mihi thoraca simul cum pectore ruptis,
Transadigit costas, liquitque uolatile ferrum,
Alius ad uinum perfedit uulnere mucro?
Quid facerem? talin' possum me opponere monstro?
Bella nostri seculi.

OFortunata Gentes, & genus ab Ioue summo,
Vobis parua quieti nos flendo ducimus horas,
Nos alia hinc ad lacrumis eadem horrida belli
Fata uocant, scuit toto Mari impius orbe,
Regibus incesit magno discordia motu.
Hinc mouet Euphrates, illinc Germania bellum,
Turbidus & torquens flauentes Ister arenas
Extremique hominum Morini, tot millia gentes

Arma

Arma ferunt: I'ala sanguis nouus imbuat arma,
 Nunc etiam horribili visu portenta sequentur
 Obscure volucres (id rebus desunt vnum)
 Aether aque obscurant pennas, camposque patentes
 Facta nube premunt: En que in consuevis agris?
 Nec tantum mora prodigium, bella horrida, bella
 Et Tybrim multo spumantem sanguine cerno.

Turca.

Ecce inimicus atrox, genus insuperabile bello,
 Victor ab auroa populi summamque minatur
 Deiecturum arcem Italum, excidioque datum
 Ere cauo, curruque volans dat lora secundo
 Per Graium populos & lapidum arua Timaui.
 Heu quanta miseris cedes Laurantibus instans,
 Ventum ad supremum est, in quo discordia ciues.
 Perduxit miseros: nec habet fortuna regressum.
 Hos inter motus atque hac certamina tanta
 Ipsa immota manet, spectatque interrita pagnas.
 Cara deum soboles, solida de marmore templa
 Assiduo resonant cantu: nec ferrea iura,
 Insanumue forum, aut populi tabularia vidit.
 Atque metus omnes strepitumque Acherontis auarum
 Subiecit pedibus, non ulli obnoxia cura.
 Et spectare dapes, solemnes ducere pompas
 Ad delubra iuuat, caesosque videre iuuenos.
 Hic amor, hoc studium summa vituntur opum vi
 Regales inter mensas, nymphasque sorores
 Syderis in numerum, atque alto succedere celo.
 Is locus urbi erit, requies ea certa laborum,
 Visite felices o terque quaterque beati,
 Quo res cunque cadent. Si quid mea carmina possunt
 Nulla dies unquam memori vos eximet aeo.

Lælii Capilupi cento Virgilianus in syluula regno Pa-
 pifico Thomæ Naogeorgi adiecta.

LXXXV. De Martino Luthero, Philippo Melanthono, & aliis quibusdam Theologis Saxonis.

DE vno adhuc congressu, qui inter nostros fuit, pauca quædam dicam, & veniam mihi dari peto repetenti nunc de homine carissimo morte erepto, ea, quæ ipse viuis nobis dulcissimo sermone referre solebat. Erat iussu principum Torgæ in domo parochi, instituta inter Doctores nostrarum Ecclesiarum primario deliberatio difficilima. Aduersarii enim tunc pene iugulo nostro ferrum admouebant, & superior potestas pacem, quam toties nostri supplices petiuerant, in libra aurificis, vt quidam præstans & magnus vir dixit, nobis admetiebatur, nostrique Principes, & qui docebant, non leui de causa commouebantur. Quapropter Doct. Martinus & alii quidam docentes, Torgam conuocabantur, vbi tuncaula erat, vti in medium consulerent, quid fieri vel non fieri posset. Existiment iam illi Heroes, qui nunc in tuto feroces sunt, qui tunc agon constitutus fuërit. Nam vt de minis taceam, conatus certe & molitiones aduersariorum eiusmodi erant, eaque pericula nobis impendebant, quæ nemo sanus facile contemnere posset. Contra quæ etsi principes animo viderentur magno atque infracto esse, tamen quia ad multos periculum pertinebat, qui non pariter omnes animosi erant, & magna vaftitas imminere videbatur, paucis docentibus qui aderant, valde difficilis consultatio proposita erat. Sedet igitur pauper & paucorum senatus, a solo Deo auxilium orans, spirans, & expectans.

Tandem post preces & satis longum colloquium, Philippus defatigatus, & incertus surgit, erat enim paulum euocatus nuntio quodam interpellante, quo demisso in reditu ingreditur conclave, in quo vna erant miseræ mulierculæ, Parochi, & duorum Diaganorum coniuges ac parvuli liberi, quorum alii iam mammam sugebant, alii matribus

tribus preces recitantes audiebantur. Astat & audit *Philippus* cum admiratione & magna delectatione, sicut solebat, puerorum balbutientes preces, memor dicti: *Ex ore infantium & lactentium perfecisti, laudem, &* quod præcipue ipsum mouebat, videt e Diaconorum vxoribus vnã lactantem filiolum, & simul pastinacã in prandium marito incidentem, atque audientem alterum paruulum recitantem vñtatas preces & inuocantem Deum, Exclamat: o tres sanctos & Deo gratos labores. Ab hoc spectaculo confirmatus animo, ac iam latus atque alacris in senatum redit hilaris vultu. Excipit eum *Lutherus*: Quid tibi *Philippe* accidit, inquit, quod ita hilaris ad nos redis, qui paulo ante tristior hinc exibas: Respondet ille: Ne simus animo pusillo, *Domini*, iam enim vidi eos, qui pro nobis pugnaturi sunt, qui nos defendent, quippe contra vim omnem inuidi erunt, & manebunt. *Quærit Lutherus*: Qui nam sunt hi tam fortes Ducēs ac milites, Parochorum nostrorum & Diaconorum vxores, inquit *Philippus*: & paruuli liberi quorum preces iam audiuì, quas Deus non est surdis auribus auditurus. Neque eas adhuc neglexit optimus pater Domini nostri Iesu Christi, nec potro, vt speramus, negliget. Exceptus hic sermo est vt felix & faustum omen, & iam animis magis confirmati statuunt id, quod pios & constantes verbi diuini Doctores decebat, & illud ipsorum consiliũ beneficio Dei salutare fuit Ecclesijs, & afflictionem, quæ imminēbat, Deus clementer leniit.

Doctor Ursus Winshemius in oratione funebri habita de vita & obitu Philippi Melanthonis lit. C. fac. 1. & D. Nicolauus Selneckerus in explicatione Psalmi 79. pag. 126.

LXXXV. De Monacho quodam.

Vix etate puer, sed totus moribus infans,
Corpore vix aliquid, totus & arte nihil.

Prima rous Franciscana de gente sacerdos
 Sacra Deo turba concelebante, tulit.
 Qui n habitis, Cereri & Baccho soluantur honores.
 Hinc subeunt Paphia mollia gesta dea.
 Ecce (in iente unguentum dixero) oras coronis
 Famineis chordas fure recinctus, agi.
 Unus hic (uentam verbu peto, nec sacra constant
 Hac alter (xgi. A. S.) turpiter i tumuit.
 Quoque cenebatur, raptus ventigine vincis,
 Excidit e nartibus subligar in medium.
 Mox populus raptus lenia ad spectacula pronus,
 Intempesium risibus ora finens.
 Tum gregu eiusdem longe delumbior alter,
 Podicus obiceni tegmina tollit humo.
 Atque ait, offer sis memor alibus: Ecqua puella
 Excussit colli candida lina sui.
 Ah quam vix alis, qua dicere nolo, resistunt:
 Tutior in mediu poscitur agna iupis.
 Ut pelagus iuges capit insatiabile riuos,
 Sic horum improbitas nescit habere modum.
 Hac volumus sciri, si quem Deus ille lateret.
 Quo calleant homines hoc agitante genus.

Iohannes Sapidus.

LXXXVII. Epitaphium Alexandri V I. Pontif. Max.

Fortasse nescis, cuius hic tumulus fiet:
 Ad ista viator: ne piget.
 Titulum quem Alexandri vides, haud illius
 Magni est: sed huius, qui modo
 Libidinoj a sanguinis captus siti,
 Tot ciuitates in chytas,
 Tot regna vertit, tot duces letho dedit,
 Natos ut impleat suet.

Orbem

Orbem rapini ferro & gne funditus,
Vastavit, hinc si eruit.

Humana iura, nec minus celestia,
Ipsosque sustulit Deus:

Vi scilicet noceret (heu scelus) patri
Nata sinum permingere.

Nec exsecrandu abstineret nuptiis,
Timore subl. to semel.

Et tandem in urbe Romuli hic vel undecima
Præsidet armis Pontifex.

Inunc, Neronis, vel Caligulas nomino
Turpes, vel Heliogabalos.

Hoc sat Viator, reliqua non sit pudor,
Tu suspicare & ambula,

Sy. ua, quæ regno Papistico Thomæ Na-
georgi accessit.

LXXXIIX. Epitaphium Clementis VI. Pontificis, quod
in sepulchro eius apertum inuentum est.

Clementem eripuit, obis clementia fuit,
Humanum toto gaudeat orbe genus.

Hic est, qui fuerat iam dedecus urbi & orbis
Et fuit atatis magna ruina sua.

Hic est, qui iantes mutato federe Reges
Prodidit, & nullam nouit habere fidem.

Hic est, qui gratibus vexauit regna tributis,
Atque lialum totas hausit auarus opes.

Hic est, qui patriam bellu oppressit acerbis,
Turbauit proprias seditione lares.

Hic voluit rapidu sua maxima perdere flamma,
Et plus quam humana strage repleuit humum.

Hic est, qui multas viduauit cuiusvis urbes
Crudelique suas imbuit ense manus.

Hic est, qui bellis Insubria diruit arua,
Ex torrem Urbim compulsi ire duces,

Hic est, si nescis, qui iam tibi Roma parauit
 Excidium, pestem funera bella famem.
 Hic est, per quem tui prostant & in urbe puella,
 Per quem pulsus honos virgineumque decus.
 Hic est, qui molles euexit ad astra cynadosi
 Formosum a tergo munere iuuit Hylam.
 Hic est, qui fuerat viuens infamia mundi,
 Imperii labes spurcitesque sui.
 Contemptor diuum, scelerum vir, publicus hostis,
 Perfidus, ingratus, raptor, iniquus atrox.
 Nutriuit longi discordia semina belli,
 Mouit pacatos semper ad arma duces.
 Hoc viuente fuit nullarum copia rerum,
 Tabuerunt sterili pallida membra fame.
 Curantque nihil misera ieiunia Roma,
 Ut fruges magno venderet aere suas.
 Infelix, totum quod non exstinguere mundum,
 Nec potuisti sanctis bella mouere Deis.
 Exosus vitam, & morbo tenuatus amaro,
 Stabat Pæonia non reuocandus ope.
 Mortem implorabat, nec mortem fata sinebant,
 Gaudebant longa sed cruciari mora.
 Hic vidit mortu centum tormenta futura,
 Pæna tamen mortu non fuit aqua sua,
 Ex ista tandem migravit luce Tyrannus,
 Quo nullus toto peior in orbe fuit.
 En date vulturibus ciues tam putre cadauer,
 Nulla haec reliquia hospita terra tegat.
 Illuxit tandem caelo lux una sereno,
 Et venit populu saepe vocata dies.
 Ducite felices per compta, ducite ludos
 Aeneada, & latis soluite corda sociis.

Hanc

Hanc lucem moneo vestris inducite fastis,
 Longa hanc posteritas religione colat.
 Sicut magnanimo pulso a Consule Reges
 Legimus, & nostro tempore durat honos.
 Et tu sublatus e terris latare Neronem,
 Pristina libertas reddita Roma tibi est.
 Sylua.

LXXXIX. De eodem Clemente.

DE Clemente, quod est conscriptum carmine crimen,
 Id verum, aut falsum protinus esse scio.
 Si verum est, vere iam possum dicere, mundi
 Vrna brevis vitium claudit, & omne scelus.
 Si falsum est, vere iam possum scribere, mundi
 Dux, pax, lux paruo contegitur tumulo.

XC. De Francisco Philelpho Italo, & Ti-
 motheo Græco.

Lis semper accensus Græci ratione Philelphum
 Timotheumque inter (Graculus ille fuit.)
 Orta est: Disfidium placet hoc sopire periclo
 Graculus es: barbam victor, ut ille ferat.
 Dii bene, Romanus superauit: & ille coactus
 Epacti barbam tradere lege fuit.
 Exsultas spolio. Græcaque uxore superbis
 Non est ingens laus minor ista tuo.

Latomus in Elogiis Doctorum viro-
 rum Iouii, pag. 44.

XCI. De insulso quodam rustico, petente a D. Philippo Melanch-
 thone, ut filium vnicum suum artem concionatoriam (dæ
 Tschaffen Handt vverck) doceret, & ut voti huius
 sui compos euaserit.

Venit aliquando ad Philippum Melanchthonem rusticus
 quidam ita insulsus, ut nihil supra possit esse, adductoq;

F

secum filio vnico suo, hunc est ipsum ad modum allocutus. Saluus sis *Domine Philippe*, quid tibi cedo quæso de hoc adolescentulo videtur? vt tibi placet? annon est iuuenis egregius?

Quid quæris? filius est noster, & quidem, ne nescias, vni-
genitus, eaque re a nobis quam tenerrime diligitur, in oculis-
que fertur. Et si vero agrorum est nobis numerus bene
magnus, vt nunc mittam prata, & hortus, & saltus, & rem-
denique partim pecuariam, partim pecuniariam, quæ & ip-
sa nobis *Dei Opt. Max.* munere atq; concessu perquam am-
pla & copiosa suppetit, ipse tamen nullo pacto adduci po-
test, vt animum ad agriculturam applicet. Itaq; auctor ipsi
sum, vt artem aliquam mechanicam, quæ (vt nostris est ho-
minibus in prouerbio) fundum habet aureum, addiscat. At
vero quod ipse ab ineunte ætate scholam frequentari-
t, vsus præceptore æditæ nostræ, habeatq; iam tum præ-
claros in literarum studio progressus, spretis atque repu-
diatis artibus manuariis plane omnibus, vnum artificium
concionatorium (*das Psaffen Handvverck*) discere auct gestit-
que. Quum igitur nescius haud sim, confluere ad te vnum
quotidie ex omnibus Europæ regionibus scholasticorum
multitudinem innumerabilem, vt abs te quidem vel artem
medicam, vel iuridicam, vel concionatoriam discant, te ego
vehementer etiam atque etiam per omnia sacra rogo,
vt gnatum hunc nostrum, artem concionatoriam (*Das Psaffen
Handvverck*) doceas: sic tamen vt ne annum vnum, atq;
alterum conficere hic cogatur. sed exactis horis duabus,
summamue tribus, nobiscum domum se recipiat. Quod e-
nim nobis, vt pote filius, vni-genitus, in medullis plane, at-
que visceribus hæreat. eius profecto desiderium ferre vix,
aut ne vix quidem possumus. Ego contra didactri loco nu-
meraturus sum tibi extemplo thaleros imperiales pro
monetæ XXX. Philippus perspecta hominis stupidissimi ex-
hibenda

sibilanda insulfitate, eum assidere iubet, prolatumq; *Bibli-*
orum codicem, filio ipsius proponit, & caput ipsum vnum at-
 que alterum iubet legere, & sic item que *futurum concionato-*
rem alloquitur. Enimvero hic tibi liber diurna est noctur-
 naque manu versandus, atq; adeo in sanguinem tuum suc-
 cumque conuertendus, si quidem verbi diuini præco frugi
 & eximius euadere studes. Plura dicturum interpellat rusti-
 cus pater, inquit, *Domine Philippe*, peruolutaui filius no-
 ster, ne te quid celem, Syracidem sexies, eoque amplius.
 Quid quod insuper etiam non solum catechesin *D. Lutheri*,
 sed & Psalmos aliquot Dauidicos memoria tenet? *Philippus*
 collaudata hac ipsius industria, iubet ipsam, tum Psalmos
 aliquot Dauidicos, tum *Lutheri* etiam Cathesin memoriter
 recitare. Hisque recitatis in fit, vnum est adhuc mihi vsur-
 pandum, vt artem concionatoriam, tum celeriter arripias,
 tum perfecte etiam planeq; calleas: prolatisque pilis me-
 dicis purgatorijs (quas ipse erat postridie sumpturus) iubet
 eas *Domnum Candilatum* deglutire. Eas ille quam audistim-
 me mox deuorat, de earumque postea amaritudine con-
 quereus, diu multumque nauseat, ita quidem, vt nihil esset
 propius, quam vt vomeret. Conspicatus igitur *Philippus* i-
 psium pilulas ad vnam absorbuisset, patrem cum filio do-
 mum redire iubet: Ac filio conceptis verbis mandat, vt ab
 omni se cibo & potu ad cœnam vsque abstineat, & neque
 vesicam leuet, neque aluum exoneret tantisper dum do-
 mum reuertatur: ita quippe futurum, vt artem conciona-
 toriam habeat bene cognitam, & satis firme conceptam a-
 nimo. Quid multa? Rusticus eo audito exclamat, euax, e-
 uax, nunc quidem in celo sum, annumeratisque *Domino*
Philippo XXX thaleris, in viam se, vna cum filio dat. Cui *Phi-*
lippus iterum atq; iterum præcipit, det omnino operam, vt
 pilas istas secum retinens, probe digerat, concoquatque,
 neq; eas vel vomitione eiciat, vel excernedo certe egerat,

alioqui futurum nunquam, vt mysteriorū diuinorum dispenſator audiat fiatue. Adoleſcens ſe diſto illi audientem fore ſtipulatur, conſenſoque parentis curru, domum ſeſe refert, gaudio triumphans ouanſque. Philippus porro pecuniam ab hoc ſtipite acceptam, inter pauperes literarum ſtudioſos quōſdam diſtribuit. Ceterum quid ſit adoleſcentulo ruſtico, futuro Theologo? Hic quidem hora vixdum vna elapſa a patre contendit, ſibi vt aluum exoneraturo liceat de curru deſcendere. Pater vero voti ipſum huius ſui com-
 potem haud facit, ſed iubet ipſum podicem, quantum quidem poſſet comprimere, ne cum artificio Theologico pecuniz ſimul ſuz iacturam faciat, *Daß er nicht das Pfaffen Handt vverck, vnd das Geld zu gleich verſcheiße.* Acquieſcit filius aliquamdiu, paulo tamen poſt vociferatur, o pater, pater cacatorio equidem mirum in modum. Quem ille iterū cōpeſcens, inquit, fac tibi interdictū D. Philippū in mentē veniat, ac anum quā artiſſime contrahas conſtringaſq;. Non ita multo poſt nebulo voce quāta pōt maxima exclamat, o pater, o pater, imperare mihi equidē haud poſſum, quo minus cacem, *Ach Vatter, ach Vatter ich ſcheiße, ich ſcheiße,* ac ſimul cum diſto caligas ſuas permerdat. Id exaudiens pater, ac naribus etiam ſentiens, (quippe qui nebuloni aſſideret) brachio ipſum mollī oburgans, diſtītat, vah fili mi, nunc mihi quidem periere XXX. thaleri mei, tibi vero ars iſt hęc tua concionatoria in nihilum occidit. *Ach mein Sohn, Was den Teuffel ſoll das ſeyn? Was haſt du nun gemacht? Nun haſt du mir meine dreysig Thaler, vnd dir das Pfaffen Handt vverck verſchiſſen.*

XCII. De ruſtico quodam prodigo ad extremam
 zandru egeſtatem redacto.

ERat Ruſtico cuidam vxor, & honeſta, & rei familiaris
 adminiſtrandæ perita; & ſedula, & frugalis, & quæ fami-
 liæ ſic

filia sic denique præbebat cibum, vt suppeteret, quod ei tum in crastinum, tum perendie, tum quouis etiam alio tempore manducandum apponeret. Tulit hanc ipsius frugalitatem admodum inique maritus, quippe qui prolixè & delicate pasci, & carnis quotidie, seu recentibus, seu infamatis, iisque partim bubulis, partim porcinis, vel harum certe loco placentis vesci gestiebat, cum ipse ceteroqui, aut pisa, aut olera, aut rapas, aut pulmenta, aut oua, aut caseos, aut butyrum denique deuorare cogereetur. Quamdiu etiam ipsam illam in matrimonio habuit, fuerunt ipsius res saluæ, & augebatur opibus non mediocriter, ita quidem, vt annus abiret fere nullus, quin aut agrum aliquem, aut pratum emeret. Postea vero quam illa vitam cum morte commutauit, coeperunt opes ipsius quotidie magis magisque in peius proficere, decrefcere, atque ad eum imminui Nam & ipsa facile eius ferebat mortem, & quæ illa comparerat, ea breui tempore decoquebat & dilapidabat. Quid quod ea mox septimana, eum ipsa ex hac vita excefferat conuersus ad succidias latidi, inde libras circiter quatuor absciderit, eaque cum elere coctas deuorauerit solus, portiuncula admodum parua referuata, quam filia natu minima daret: Vbi vero larido isto sic sese repleffet, vt plane tumeret ac distenderetur, ac ægre spirans rumpi videretur, in has ad extremum voces erupit. *Botz kurin, ich hotte nimmermehr gemeynet, daß der Speck so sehr sättigte.*

O Dii, minime vero putassem, tanto laridum opere saturare. Hæc exaudiens filius, puer ænorum circiter X I I. matri per omnia similibus respondit. *Solte er nicht sättigen, hast du es doch bey vier Pfunden im Leibe, ohne den Kohl so du gefressen?* Quid ni satiaret, quum tantam illius tu vim deuoraueris solus, vt olera iam mittam? Quid multa? elapsis mensibus nondum sex, prioris coniugis memoria omni ex animo suo deleta, ducit alteram, sui quam simillimam, hoc est, igna-

nam gulosam, & profusam. Vnde fit, vt in paucos intra annos & agris, & pratis, & aedibus denique suis diuenditis, stipem ostratim quærere, mendicandoque vitam tolerare cogeretur.

COLLECTANEA.

De Parsimonia.

Plautus in Aulularia Act. 2. Scen. 3.

Festo die, si quid prodegeris,
Profecto egere liceat nisi peperceris.

Idem in Curculione Act. 3. Scen. 14.

Qui homo mature quæsiuit pecuniam,
Nisi eam inature parsit, mature esurit.

Horatius.

Non minor est virtus quam quærere parca tueri.

Cicero.

Magnū vestigal est parsimonia.

Idem.

Optimum autem & in priuatis familiis, & in Republica
vestigal esse dico parsimoniam.

Idem.

Res familiaris conseruatur diligentia & parsimonia, iustitiam etiam rebus augetur.

Plautus in Rudente Act. 5. Scen. 3.

Miserum istuc verbum & pessimum est, habuisse, & non habere.

Idem in Panulo Act. 1. Scen. 2.

Non potest quæstus consistere, si eum sumtus superat.

Alianus de varia historia lib. 14.

Timotheus in Aristophontem prodigum grauissime inuehebatur inquitens: Cui nihil satis est, eidem etiam nihil turpe est.

Germa-

Germani popularibus in proverbio est.

Es ist besser ein getheilt Mahl.

Altein gefeilt Mahl.

Item.

Alle Tag gleiche Satt.

Mach zu letzt ein Wüste Hoffart.

Item.

O iunges Blut,

Bewahr dein Gut,

Armuht im alter Wehethut.

X C I I I *De simplici quadam muliercula rustica.*

ERat Honæ Nicolao cuidam Begmanno fabro lignario **ov**
 Exor, illa quidem honesta, sed mirum mehercule in mo-
 dum deformis, & ignava, & simplex. Hæc vacca vnicæ suæ,
 morbo repentino confecta, faciebat iacturam Quam quidæ
 ex bouli extractam, cum carnifex excoriare iam vellet, in-
 credible est, quantis sint lacrumis ipsius liberi lamentif-
 que prosequuti Mater ergo, quæ & ipsa collacrumabat, di-
 stortoque ore oblongos suos rubiginososque dentes qui-
 busuis ostendebat, faciendum sibi esse rebarur, filiis vt suis
 luctum siccum abstergeret, id quod hanc quidem in ratio-
 nem effectum reddidit. Facite amabo vos suauissimi filii,
 vt dolori resistentes, a lacrumis temperetis. Est enim nobis
 ad vnum omnibus hæc eadem ad extremum calcanda via:
*Ach seyt zu frieden lieben Kinder, vnd Weynet nit Wir müssen
 mit einander eben den Weg gehen.*

Id exaudiens carnifex, ira incenditur, cum ipsaque hæc
 in verba exposulat. Tune ergo deformis turpisque simia,
 ex hac aliquando vita excedens non humabere, sed sepul-
 tura & iustis exsequiis carens, veluti vacca hæc tua a me
 meue similibus & exportabere, & excoribere, atq; canib.
 coruisq; deuoranda proiciere? Tuane anima simul cū cor-
 pore interibit, in nihilumque occidet, similiter atq; vacca

F 4

huius tuæ? Nullamne tu carnis tuæ resurrectionem certo futuram speras ac credis? Quæ (malum) isthæc est consolatio tua, quam liberis iam tuis aspergis? Abi vero in malam crucem consolatrix, cum isthac confirmatione tua. Næ tu myfortita es, atque adeo inguinis & capitis, quæ sunt discrimina nescis.

X C I V. De N. N. Pastore ecclesie N. & ipsius Villico.

Placitum olim fuit Pastori cuiusdam oppidano in Catts, ut adiunctis sibi amicis quibusdam suis Musica gnatis, ad villicum suum animi causa proficisceretur. Ad quem quidem ubi aditam iam est, dictu mirum, quantopere adventu ipsorum fuerit colonus gavisus. Quid quæris? omnibus mehercule lætitiis incedens, cum mensam continuo sternebat, tum non piscibus solum scite mitigatis, verum lucanicis etiam, & petasone, & cateis, & butyro, & melle, & piris, & laganis denique placentisque onerabat. Quid quod & vinum assatim afferendum curavit, ac pastori ipsiusque amicis aurem subinde vellerit, ut tum pocula ex somno excitarent ac exsiccarent, tum frontem etiam exporrigerent? Quum cibo porro atque potu hilare sese iam refecissent, depromptis libris musicis suis, harmonia cecinerunt. Qua quidem ex re villicus incredibilem est visus animo voluptatem capere. Quid quæris? finita cantione conuersus ad pastorem, inquit. Non est in suavis utique & vtriculariorum & cytharædonum, & fidicinum, & tympanistatum, & fistulædonum deniq; cantus, at vestra certe hæc Musica omnes istos multis parafangis atque adeo in omnes partes antecedit.

Eine Sackpfeiff, Harpffe, Fiddel, Pseiffe vnd Drüme lauret auch Wol, vnd hern ichs leyden gern, Aber Wie ihrs macht, hore ichs lieber. Ipsis porro iterum modulari incipientibus, ille aures mox arrigit, & quam diligentissime auscultans ipsos intempestiuæ garrulitate sua minime inuerturbar, sed musica iam

conticescente, hanc in rationem alloquitur. Videte obsecro Domini mei, quanta rusticorum turba hortus hic noster sit circumfusus: Videte vt introspectent & auscultant, videte vt ora denique natesque distendant suas: mihi mehercule procliuē esset ac promptum syluestria ipsis poma in nasum rictumque inferere. Quod nonnullis ipsorum dico sim, dubium est plane nullum, quin mihi honorem hunc inuideant, atq; adeo toti in fermento iaceant, quod vos quidem ad me excurrere haud estis dedignati. Id nimirum est ipsis, vnguis, quod dici solet, in vlcere. *Sehet lieben Herrn, Wie ein Haußgen Bawren stehet umb den Garten herumb her: Sehet Wie gucken sie durch die Hecken hereyn, nicht anders zuvar als ein Bock, der gern in Garten Were: Sehet Wie horehen vndd lauren sie, nicht anders als eine Sauv, die in das Wasser seycht: sehet Wie sterren sie Maul vnd Nasen auß, mocht ich ihnen doch Holzapffel hineyn trechen: Ihrer etliche seyndt mir nicht gut, dieselben Wirdtschern, daß ihr mir solche Ehr erzeigt, vnd mich besucht habt.* Quam quidem ipse sermonem cum risu essent iynerusio profecuti, & alter alteri tum præbissset tum respondisset. cœperunt iterum harmonia canere. Quod vero eodem in orto, in quo sub arbore confederant, coloni quoque vacca pascerebantur (erat enim hortus ille & spatiosissimus, & amoenissimus, & & fructuosissimus, & quem riuulus deniq; impidissimus allueret,) in has ad extremū voces erupit. *Mir or equidem, quid tum apibus, tum vero vaccis istis me in mentem nūc veniat, vestram istam suauissimam ac plane diuinam musicam audientibus. Enimuero tale quid ad aures ipsorum accessit antehac nūquam. Optarim autem Musicam vestram tanta ipsis voluptati esse, quantæ est mihi.* *Mich nimbt Wunder über Wunder, Was Wol meine Bienen vnd meine Kuh geducken mogen, daß sie euch so lieblich horen daher singen: Mocht es doch Gott im Himmels geluften: Sie haben Warlich dergleichen die Zeit ihres Lebens nicht mehr gehort: Ich machts aber Wunschen, daß sie*

es so gern horeten, als ich. Fuit & hic ipsius sermo risu multo maximo exceptus. Ceterum cum appetente iam nunc vespera domum remeare pedibus cogitarent, villicus adornato curru mox factus, ipsos non modo perquam hilares gaudioque perfusos, sed & vino plane madidos domum deportat.

XCV. *De Principe quodam, ipsiusque uxore molam pariente.*

Fuit coniunx cuiusdam Principis grauida, & peperit molam. Venerunt mulieres ad Dominum, postquam est edita mola. Significabant, quid accidisset. Domine nos in magna spe vobiscum eramus, Dominam esse grauidam, & precabamur Deum, ut esset felix partus. Sed pro dolor, aliter se res habet: edidit molam. Quid edidit? inquit ille, *Mulieres verecunde dicunt, ein Mohl Kalb.* O respondet ille, *Es ist besser ein Kalb, dann ein Kindt: Ein Kalb kan man essen.* Hæc est insulitas non est lepos. *D. Pezelius Possilla Phil. Mel. parte secunda, pag. 136.*

XCVI. *De Principe N. N. & Comite N.*

Comes quidam ad N. N. Germaniæ principem olim venit, huius ut consilium in re quadam ardua magnique momenti exquireret. Quem Princeps multos dies apud se retentum, & ample prolixèque acceptum, non suo solum ipsius consilio iuuat, sed & consiliatorum suorum consilium exponendum ipsi curat. Etsi vero Princeps consiliis iam abunde instructum, domum remeaturum putabat, ipse tamen minime discedens, aulam illius nihilo tectius cum comitatu haud paruo sectabatur. Quæ quidem res Principi ad extremum stomacho fuit. Itaque hanc Comitæ istius impudentiam hoc quidem pacto coarguendam retundendamque censuit, ut nocte iam concubia quendam de cubiculariis suis ad ipsum mitteret, qui suis illi verbis felicem noctem precaretur, rogaretque, ut postridie ientaculum secum decessionis sumeret. *Ließ ihm eine gute nacht vntschö, vnd bit-
t en daß er mit ihrer F. G. des andern Tages die Morgen Suppen zu
guter*

guter Letze und Valetē essen wolte. Comes subodorat⁹ diutius se apud Principem hāuisse, quam decuisset, cōdicit quidem se apud Celsitudinem ipsius ientaturum. At vero summo mane de lecto surgens, ministris mandat, ut equos curent. Ipse interea literas ad Principem exarat, quibus quidem partim de consilio, partim vero de beneficiis, quibus adiutus ab ipso ornatusq; esset, gratias agit, posteaq; albicante mox die, in viam se dat, domumq; remeat, Principis ientaculo haudquaquam expectato, ne dum degustato.

Solomo proverb. XXV. versic. XVII.

Prohibe pedem tuum a domo proximi tui, ne forte satiatus, te odio habeat.

αὐτῷ λυ.

Post tres sæpe dies vilescit piscis & hospes.

Plautus in milite glorioſo, Act. 3. Scen. 1.

Hospes nullus tam in amici hospitium diuerſi potest.

Quin ubi triduum continuum fuerit, iam odiosus fiet.

Verum ubi dies decem continuos ire ad eundem instat,

Tametſi dominus nō inuitus patitur, serui murmurant.

Tibullus

Ne simus nimium stultorum more molesti.

Germanorum quadam Proverbia.

Man soll der Herrn genießen, soll sie aber auch bey Brodt lassen,

Item.

Ein wildig Tferdt soll man nicht vbertreiben.

Item.

Wer sich nicht schamet, der macht ihme die Kirch vveibe nutz.

XCVI. De Philippo Hunno Quastore olim Eschvicensi,

& Conrado Rosa caupone Honensi.

QVI quæsturæ olim præfuit Eschvicensi Phipipus Hunnus, homo tum cordatus, tum facūdus, tum bellica etiam virtute clarus, is quidē exagitaturus aliquando cauponem Honensem Conradum Rosam, hanc ipſam in rationem

est inter scyphos allocutus. Fuit *Conrade*, id quod minime nescis, *Ernestus Rosa*, pater iste tuus adumbratus, homo staturæ brevis, & gracilis, & strigosus, cum tu contra haberes corpus procerum, & spissum, & succi plenum, & robustum, & obesum. Quin igitur alius quispiam te proleminauerit, dubitari me hercule non potest. Eo audito *Conradus* plane cum obstupescit, tum obmutescit, præsertim cum conuiuiæ ceteri risu tantum non distumperentur. Ad extremum tamen sese colligens, sic illi respondit: *Lieber Herr Rentmeister, Wer mich gemacht hat, dem lohne Gott, daß ich nur hie bin. In tegerrime D. Quæstore* equis me tandem procrearit, eum quidem Dii ament, cum ipsius beneficio hac vita & communi hoc spiritu fruor. Hisce innuens, ac suo sese indicio veluti forex prodens, nullo se in discrimine ponere, ac fusque deque facere, cequonam sit patre proleminatus, sitne legitime natus, an veto minus. Quapropter & hoc ipsius responsum incredibili fuit risu exceptum.

XCIIX. De M. *Michaele Heroldo*, ecclesia olim *Cassiliensis* administro fidelissimo & *Michaele* itemque *Budeo* huius aditno.

Habebat M. *Michael Heroldus*, vir & egregie doctus, & multum pius, ecclesiæque olim *Cassiliensis* Diaconus, cum vigilantissimus, tum dignissimus, amicus noster, & ditimum quendam *Michaelem Budeum*, hominem *Uestphalum*, qui in adolescentia sua vitam monasticam coluerat, eaque deserta, partim hortis excolendis, partim vero parietibus incrustandis, partim denique impellendis campanis, tuendaque ædes sacra, quæ est *Cassilia* in veteri ciuitate, vitam tolerabat. Huic cum ipse negotium aliquando daret, vt in conuiuium quodam genethliaco suo, vino honorario aliquo compatrem suum, ceterosque conuiuias muneraretur, partes sibi impostas ac datas, hunc ad modum egit. Ecce vinum, *Ihr Herrn hie ist vor ein Thaler Wein, darmit verchre ick, vnd*

mno

min G. fell Mickell, ev vere Gunsten. Auscultate vos Domin
 hac lagena vini, thalero comparati vno. cum ipse ego. tum
 vero sodalis meus *Michael*, vos muneramus, amanter oran-
 tes, velitis leuidense hoc munusculum nostrum, a qui bo-
 nique facere? ac scyphis enacuandis vos hilares exhibere, &
 austeritate omni posita valereque iussa, frontem exporri-
 gere. Quod vero *insulsus* hic *asinus*, se ipsi non solum confer-
 ret, (*culex nimirum elephantis*) sed & praeferret, atque adeo so-
 cium suum appellare minime erubesceret. incredibile est
 quanto fuerit hic illius sermo exceptus risu. Eo non nihil
 sedato, respondet *Heroldus*, heus *Michael* mi, (hominis insul-
 sitatem, false sciteque perstringens) tum equidem socius ti-
 bi sum ego, cum funeri alicui operam damus, tum enim
 iuxta me incedens, latus sinistrum meum claudis. At vero
 limum cum subigis in crassaque parietes, tum quidem so-
 cietas mihi tecum intercedit plane nulla, quod neque pe-
 des, neque manus tibi facias ex tempore accommodem. *Ja*
la Michael, Wann Wir einen Todten begraben, So findt Wir Ge-
sellen, vnd gehen mit, vnd neben einander. Aber Wann ihr Leuten
trettet, vnd Kleibet, so bin ich ev ver Gesell nicht. Quo quidem le-
 pido responso, miris ille denuo conuiuis omnibus risus
 concitauit. Quj & ipsi ne non *stupidum* istum *Asinum* probe
 exagitantur probeq; , exhausturi poculum vini aliquod ali-
 quanto capacius dixerunt. *Ich vnd myn Gesell Mickel, wollen*
luck v v eigen ditte rohre mit W yns to suppen. Ego vero & socius
 meus *Michael* vobis duobus hunc vini scyphum propinabi-
 mus. Quod etiam pueri quidam scholastici ad mensam mi-
 nistrarent, hunc editus istius in civilem sermonem condi-
 scipulis suis in sinum effuderunt, qui quidem in crustatorem
 istum campanistamque ineptissimam postea cum publice,
 sum priuatim, mirum in modum diuexarunt, atque
 hoc quidem pacto cristas ipsi detra-
 xerunt.

LXXXIX. De Melchiore quodam Franco Vinitore.

QVo primum sunt tempore vineæ per *Hassiam* inferiorem patriam meam plantari cœptæ, utpote *Cassilia*, & *Vicenhufii*, & *Hallendorphii* & *Esehvvæ*, & *Rotenbergæ* denique, eo quidem *Nobiles a Boyneburg*, quos honoris causa nomino, faciendum sibi putarunt, ut sua quoque in diocesi, quam amplam sane habent, atque optimam, vineas hinc inde plantandas curarent. Ne vero hoc ipsum non recte rationeque confieret placitum ipsis fuit, ut ex *Franconia* hominem quendam idoneum, eiusque rei gnarum, atque peritum euocarent. Accititur igitur *Melchior* quidam insignis vinitor, qui & suam industriam diligentiamque plerisque omnibus cumulate probavit, ac cui propemodum vni omnes eas vineas, quæ hodie & *Istedæ*, & *Ricoſaxoniz*, & *dischhusii*, & *Rhortæ*, & *Furstensteinii*, & *Honzæ*, & *Eltmanshusii*, & *Nidevitzhusii* denique spectantur, acceptas referimus. Is porro *Melchior* interrogatus aliquando a *Ioachimæ Boyneburg*, an in illa spe esset futuræ alicuius vindemiæ, hanc in rationem respondit. Ego vero nobilissime Domine nihil certe polliceri habeo, quod communis ille omnium nostrum pater Deus, his in regionibus longe esse aliter affectus videatur, ac in patria mea. Etenim quæ isthic popularibus ostendit meis, ea quidem bona ipsis fide plenaque manu præstat atque largitur. At vero hic quidem contra quam præ se fert, nobiscum agere assolet. Tamen enim non parum quidem sæpe de futura aliqua vindemia spem nobis præclaram ac propemodum certam iniicit, hanc tamen ipsam ad extremum præter omnem opinionem omnium mox moxque præcidit, vites vel pruina aliqua affigendo, vel frigore certe geluque præmaturo intempestivoque penitus perdendo, ita quidem, ut vinum plane omne nobis præripiatur, ac pereat: *Ich weiß Warlich nicht Ehrnuechter lieber Luncker, Was ich sagen soll, Es ischt unser lieber*

Gott

Gott in diesem Landt gar viel anders gesinnet als in dem mainem. Was er uns daselbst zaigt und eraigt, das gait er uns ach redlich und retschlich. Aber Wann er in diesem Landt schon gut Wetter zu bluen, zu Kornen, und zu Wachsen gait, So lascht er doch zu letz den Schalck gaucken, und schickt ent wveder einen harten Raiff, oder ainen unzeitigen Froscht, vnnnd schaidet uns den Wain, denen man vascht baldt lesen und zu Fasse bringen solt, vorm Maul ab.

C. De duobus furibus & sacrilegis patre & filio, & Hesso iternaque Viatore.

Anni sunt circiter XXX. cum in Ducatu Brunsvicensi consceleratus quidam & impius pater, filio suo auctor fuit, vt sibi in furtis cuiusque modi faciendis adesset, ac suam operam sedulo nauaret. Filius, vt pore malicorum malum ouum, partes suas hic quidem desiderari minime patitur. Quam obrem coniunctis & animis, & manibus toti in furtum incumbunt, ita quidem vt obuia quaeque non solum noctu, sed & interdiu passim surriperent.

Quid quaeris? nihil erat neque ruti, neque domi, neque in priuatis, neque in publicis, neque in profanis, neq; in religiosis deniq; locis, cui nebulones isti picatas suas furaceque manus non impingerent. Et enim anseres, & gallinas, & columbas, & alueos, & oues, & capras, & vaccas, & equos, & porcos; & supellestilia, & frugum manipulos & pecunias, & nihil denique non furabantur.

Cum primis autem placitum ipsis fuit, vt hinc illincque templorum fores effringerent, perforatisque gazophylacis calices sacro comendatos cleperent furtoq; inuenterent. Quos quidem cum furatiam essent quatuordecim, in ipso furto sacrilegioq; deprehensi, coëiiciuntur in vincula datiq; in quaestionē, innumerabilia furta & sacrilegia cōstentur.

Itaq; filius quidem in crucem tollitur: patri vero tū brachia, tum crura contunduntur & franguntur, posteaq; viuis rotæ imponitur, collocatis & affixis circa rotam calici-

bus ligneis X I V. cuius ut praterenti perspicuum euaderet, quot & quantis sacrilegiis se nebulo iste astrinxisset.

Tertio porro post die, quam isthoc esset ille supplicio mactatus, *Hessus* quidam per Ducatum Brunsvicensem proficiscitur, *Hannovera*, equum vnum atque alterum emturus. Hic cum prope *Hildesiam* rota ipsum incumbere videt, propius mox accedit, calices istos tornatiles numeraturus. Quos quidem ipsos cum numerando iam percenseret, ecce tibi sacrilegus erecto paulum capite, ipsum his verbis alloquitur. *Watt testu vel hir Sien verthein*. Quæ (malum) curiositas est scyphos hosce numerare, annon perspicis esse X I I I I? Quod vero *Hessus* ignoraret, sacrilegum rotæ esse viuum impositum, atque adeo etiamnum spirare, audita voce humana, eam a Spiritu ipsius, vel Diabolo potius editus, in pedes se mox coniecit, subinde respectans, num aut rotæ supplicio affectus, aut in crucem sublatu, aut vterque deniq; ipsum persequeretur. Quid multa? currere mehercule non destitit, usq; dum *Hildesiam* peruenit. Hic quidem toto corpore æstuans, ac sudore multo manans, apud hospitem conqueritur, quid sibi calices istos numeraturo vsuuenisset. Quæ ridens hospes, inquit, cur tu tantopere perterere, ac fugâ capefferes *Hesse* causâ mehercule fuit nulla. Quam tu enim isthic audiisti vocem, ea quidem non spectri cuiuspiam, aut cacodæmonis sed ipsi⁹ sacrilegi, vox fuit, quem tertio abhinc die viuum rotæ atq; spirantem imponendum curauimus. Quo audito *Hessus* pudore suffusus, eiusce se rei nullam ad hospitem fecisse mentionem optabat. Hanc veram historiam *Gotinga* mihi retulit *Iustus Mundemannus* hospes meus, vir plane bonus ac integer, cum isthic quidem optimarum artium studiis operam darem, præceptore vsus *D. D. Henrico Petreio*, Philosopho summo, & nobilissimo poeta, & oratore magno, si non maximo, & iureconsulto deniq; præstantissimo, quem honoris causâ nomine

ac tibi me ego multum debere cum agnosco, tum ingenue etiam fateor.

C 1. De Ioanne Feidelio Tinctore Eschvicensi.

ES. hvegia olim etatem egit Ioannes quidam Feidelius, qui Wormatia eo profectus, pannos quibusque modi coloribus pulcre & artificiose imbuebat. Hic cultorus vineam, ex natali suo solo propagines afferendas curabat, hisque telluri mandatis, atque ordine positus, in spe habebat, futurum utique; ut vinum nostrati meliore melius & præstantius hoc est (ut explicatius loquar) Rhenanum potius acciperet. Verum quid fit?

Quarto a vineæ cultura anno, vinum accipit, quod quidem cum venum veniret, ingens mox hominum concursus ad Feidelium est factus, vnoquoque nimirum generosum illud & Rhenanum, vinum degustare discipiente. Itaque & Ioannes Amicus, Reipublicæ Eschvicensis consul, ad Ioannem Schimmelpfengium avum meum maternum adibat, eumque rogabat, ut tecum ad Feidelium profectus, vinum ipsius degustaret. Ne multa. Anus meus haud repugnanter morem illi gerit. Ceterum ut primum Amicus consul, vinum potissimum, conuersus mox ad Feidelium exclamat. *Ist das nicht ein grosses Wunder, daß ihr Rheinische Fessel gelegt habt, und nichts desto weniger Landtvein krieget? La mein Landtvein, und meines Schwagers, des Herrn Magistri ist besser, als dieser evver Rheinischer Weinst.* Equidè admiratione haud patua afficior Feideli, quid sit, cuius vinum tu Eschvicense accipias, atque nostrate cum tam en viuiradices Rhenanas posueris? Disperere am e quidem, ni & meum. & affinis itemque mei Schimmelpfengii vinum, tuo isti salerno in omnes partes prætet atque anteat. Hunc subsecutus Schimmelpfengius, inquit, vinum vero præteristi & oblitus es Feideli, id quod minime omnium fieri abs te oportuit, quod nimirum vitium propagines Rhenano deportandas curans, non simul & solam, & solū Rhenanum

deduxeris. Verum cum hoc quidem præstare tua in manu non sit atque potestate, frustratu ex hac Vineâ tuâ Rhenanum expectabis. *Meister Hans, da ihr Rheinsch Pessel legtet, soltet ihr auch die Rheinsche Sonn und den Rheinschen Aker mit hernacher gebracht haben, Weil ihr aber daselbzig vergessen, vnd nimmermehr zu Wegen bringen konnet, dorfft ihr nicht gedennen, daß ihr auß euvvern Berge Rhaisischen Wein kriegen werdet.*

C II. De Ioanne Amico consule Esclv.

Quodam tempore (annus mihi excidit) vix die omnium Sanctorum *Eschvvegia* legebantur. Id cum post hominum memoriam, hoc quidem loco factum esse nunquam, *Amicus consul* minime obliuione obruendum, sed literis memorizque mandandum esse statuit. Proinde torculo suo hæc verba inscripsit creta. *Im N. N. Jahr hat man erst auff aller Heyligen Tag gelesen, vnd ist der Wein gleich wol nicht gut worden. Tamen si anno N. N. de demum omnibus sanctis sacro vvas legimus, vinum tamen nullius fere pretii, hoc est, admodum acidum, & austeram accepimus.*

M. Varro libr. 1. de re rustica.

Vineam sunt, qui putent sumtu fructus deuorare. Hoc si vsquam est verum, his quidem nostris est verissimum.

C III. De quodam Hispano.

Philippus Landgravius Hæstiz, heros ille omni laude superior, ac benedictæ memoriz princeps, quom fidei

fidei se olim ac potestati Caroli Quinti Imperatoris permisisset, *Cæsar* non ita multo post quosdam sue gentis homines in *Hastiam* legavit, ut partim *Gießa*, partim *Rußshem*, partim vero *Cassila*, vallum diruendum, soloque æquandum curarent. Qui igitur *Cassilam* venit, cum comitatu non paruo, *Hispanus*, is quidem *Hastie* situ circumcirca diligenterque explorato, & perspecta gentis huius virtute atque fortitudine, & visis denique propugnaculis munitissimis, cum machinis bellicis prope innumeralibus hanc vocem misit: *Næ princeps hic suo hic in territorio, si permansisset, (vtor ipsius verbis) futurus videtur fuisse inuincibilis.* Idem pro re nata, satis se facilem & benignum ciuibus *Cassellanis* impertit, quorum etiam filios aliquot, suam in familiam adscriptos, in *Hispaniam* secum abduxit, in quibus & hospitis sui *Diethmari Antonii* filius natu maximus fuit. Ministro insuper cuidam suo auctor fuit, ut cuius cuiuspiam *Cassellani* filiam, matrimonio sibi iungeret. Ceterum vallo *Cassellano* iam complanato, cum in *Hispanias* se recepisset, interrogatus a *Carolo Cæsare* omnia minima, maxima de *Hastie* & situ, & fertilitate agrorum, & gentis denique istius moribus, respondisse fertur: iurato mihi credas velim, *potentissime Imperator*, nunquam te potuisse principem istum bello subigere, in tuatque potestatem redigere, si quidem intra suam istam regionem sese continuisset. Ut enim nunc mittam quatuor ista ipsius propugnacula munitissima, vtote *Rußshemium*, & *Gießam*, & *Zigenhemum*, & *Cassellum*, ut silentio præteream incredibilem istam machinarum bellicarum vim atque numerum: ut taceam denique alias quaedam illius arces cum natura, tum loco munitissimas, vtote *Spangebergam*, & *Homburgam*, & *Marburgum*, &

ceteras. poterant mehercule altissimi isti *Hæstia* montes, & densissima sylvar, ipsi propugnaculo esse vt tibi parua militum manu resisteret, ne tu ad se accederes. Quantum porro pertinet ad gentem *Hæstacam*, est illa quidem certe, tum bellicossissima, tum fortissima, tum vero *Principis* sui (quod caput est) longe omnium amantissima, ita quidem, vt pro salute ipsius nullum non capitis periculum neglectura videatur. Quid quæris? *Principi* sui desiderium nullo potest pacto ferre. Nulli filii parentum suorum obitum, nulla vxor mariti sui ex hac vita excessum tantopere desistere potest, quantopere *Catti* isti patri patrie casum deplorant, atq; miserantur. Idem interrogatus de agrorum bonitate, respondit, satis illis ferax & fecundum est solum, quod cuiusque modi frumenta cumulate producit. Sylvar item incredibilem glandium vim, partim quernarum, partim fagarum ipsi suppeditant, suis pascendis idoneam. Non desunt ipsis apri, non cerui, non capreæ, non lepores, non vaccæ, non boues, non capræ, non oues, non porci, non apes denique, sed hæc omnia vberrim illis suppetunt. Sunt ipsis etiam salinæ sax, & arariæ secturæ. Neq; vero piscium, aut cancorum, aut turdorum, aut coturnicum, aut perdicum, deniq; penuria laborant sed his plane circumstant. Lanarum præterea, & lini, & ferri, & cupri, & orichalcici, & salis deniq; numerum bene magnum ex *Hæstia*, partim in *Belgium* tuum, partim vero alias in regiones deportant. Idem interrogatus cuiusmodi vinum isthic proueniret, respondit, de ceteris *Hæstia* locis nihil hæbeo dicere. Iccirco de vno *Cassellano* vino verba nuac dumtaxat faciam. Ex quidem vineæ, quæ circa *Cassilium* sunt Vinum haud proferunt, sed merum profecto acetum, atq; illud quidem ipsorum lingua *Kratzenberger* hoc est, mons fricans appellatur. Ast ego illud fontem fricantem appellare solebam, quippe quod bibentibus intestina & radere, & rodere & perficere, & perterebrare consueuerit.

CIV. De eodem vino.

Eodem de vino *Dionysium Melandrum* suum nostrum pronuntiare solitum accepimus, si quando pruina vitem *Cassellanam* afflisset. Nostrae mehercule vinum, hoc nos anno minime fricabit, præcisi sunt enim illi vngues. Effundamus igitur ad illam mundi præsidem & rectorem vniuersi Deum preces nostras, vt viti benedicat *Rhenanz.* custodiatq; ipsam ab omni malo. *Der Kratzenberger Wirdt herver nit Kratzen, die Negel sindt ihm beschnitten.*

Lasset vns vor den Rheinschen bitten,

Dem Kratzenberger sindt die Negel beschnitten.

CV. De *Bertholdo Scheffero, Cuius Eschviceris & Rustici quodam Eichsfeldiano pontificia religiois hominis.*

Bertholdus Schefferus, cum *Eschviegæ* olim in balneis publicis in hominem quendam ignotam, & sibi antehac non visum incideret, faciendum sibi putauit vt illius in familiaritatem quoquo se modo insinuaret. Quamobrem dicta salute, sibi est ipsum allocutus. Cu' ascendo quæso vir bone es? Eo respondente, *Eichsfeldianus* equidem sum, pergit percontari, tunc igitur pontificiæ religionis es? Quod ipsum cum *rusticus* minime dissimularet, sed hanc se religionem amplecti aperte & ingenue non solum fateretur, sed etiam confiteretur, progreditur *Bertholdus* quærere, eccunde tu ergo confidis saluum te fore? eccunde respõdet *rusticus* eccunde: ex recte mehercule factis, pulcerrimisq; facinoribus meis.

Ego vero ne nescias per merita bonaq; opera mea saluus euadam? Tibine de eo in dubium venit? Hunc ita sermocinantem cum ipse *Schefferus* exsiliat, tum ceteri etiam quotquot aderant explodebant totum. Ac *Schefferus* quidem voce ad extremum quanta potest maxima exclamat, tunc igitur *Miserorum* vltimo perstuppiam tibi bonam tuam polli-

ceris & despondes salutem? heute miserum. Mihi vero de-
mi est mea linum nobilissimum, idq; scite admodum, atq;
affabre depexam, atque adeo omne in partes stuppa ista
tua praestantius, per quod tamen ipse minime omnium
salutis aeternae participem fieri me posse st. tuo, & tu terra
filii, mancipiumque Papae, seras salutem tibi obuenturam per
stuppam tuam bonam? Enimvero Christus, Christus in-
quam Iesus, fide a nobis firma accerta apprehensus est v-
nica & solida salus nostra, Ach du armer Teuffel, du Schlimmer
Vocatiuus, Wiltu durch dein gut Werk, selig Werden? Ich hab
daheime herrlichẽ guten gehebelten Flaschen, und trau uve nicht hier-
dure selig zu Werden, und du arme dius, der du Woldest Papstes
Dreck darffst vor eine Bratvurst fressen, Wilt du mit deinem
guten Werk den Himmel ersteigen?

Christus der Herr ist nur der Mann,

Durch den ich selig Werden kan.

Soich ihn mit dem Glauben ergreiff,

Und behalt ihn in mein Herz en steiff.

Is quidem sic inquit Ioann. 14. Ego sum via, veritas & vi-
ta, nemo venit ad patrem nisi per me. Pedibus huius in sen-
tentiam discessionem facit Petrus *Apostolus*, inquiring. Non
aliud nomen est sub caelo datum inter homines, in quo o-
pporteat nos saluos fieri, praeter nomen Iesu Christi. Neque
vero ab hoc dissentit *Apostolus Paulus*, cuius haec sunt verba.
Fundamentum aliud nemo potest ponere, praeter hoc
quod positum est, quod est Iesus Christus. Quae ergo (ma-
lum) vacordia est velle te caudicem tua per opera, quae vel
cassa nuce haud emerim, salutem expectare? His quidem
& id genus aliis sacrae scripturae pronuntiatis non parum
multis, *Bertholdus* stipiti isti linguam sic intercludebat, vt
quod contra mutiret, haberet plane nihil. Sed & ille non
ita multo post balneas purgauit, illoto capite excedens, fu-
gamq; arripiens. Itaq; ambubaia quadã ipsum iam iam dis-
cessu-

cessurū admonet, vt maneat vsq; dum caput ipsi lauerit. At vero ceterei vno ore clamabant, facessat. *Asinus*, facessat, probe. n. iam illi Bertholdus probeq; caput istud a sinu suū lauit, ita quidē vt tua hac opera ipsi nil sit opus. Quod porro *Bertholdus* opera iustitiaq; nostras, stuppā vocauit, recte fecit atq; ratione. Nā & *Isaia* Propheta, panno ea menstruat (o venustum spectaculum) comparat: & *Paulus* ea σθελα vocat: & *Christus* denique inquit. Quū feceritis omnia, quæ præcepta sunt vobis, dicite *Serui inutilis sumus*, quod debuimus facere fecimus.

D. Ambrosius.

Hoc constitutum est a Deo, vt qui credit in *Christum* saluus sit, sine opere, sola fide, gratis accipiens remissionem peccatorum.

D. Augustinus.

Quotquot iustificatur, nullo suo merito iustificatur. Et bona opera sequuntur *iustificatum*, non præcedunt *iustificandum*.

D. Basilius.

Hæc est vera & integra gloriatio in Deo, quando neque propter iustitiam suam quisquam effertur, sed statuit se ceteræ vera iustitia, fide autem sola in *Christum* iustificari.

Dominus Iustus Vulteuus Theologus Hessus doctissimus.

Omne malum *Christi* morte potiatur opus.

αδηλα.

Si nisi qui meritis regnum mereatur *Olympi*

Nemo beatus erit? Nemo beatus erit.

Lucas Lossius.

Nullus homo propria virtute meretur ad astra

Scandere, sed saluos nos facit vna fides.

CVI. De eodem Bertholdo, Scheffero.

IS in nuptiis quas quidem *Ioannes Schimmelpfengius* auus benedictæ memoriæ maternus meus, ad XV. Octobris

diem, Anno Epochæ Christianæ 1577. ducta vxore tertia *Elisabetha Richia* capellis celebrauit, idè a sponso auo meo petiit, vt sibi bona ipsius cum venia verbi diuini præconibus assidere liceret, partim quidem vt cum illis de religionis negotio (non enim nullam scæra scripturæ habebat cognitionem) conferret, partim vero vt faceret ipsos suis reficeret atque recrearet. Quid multa? placitum est sponso, vt voti ipsam sui compotem faceret. Quum igitur inter prandium variis de rebus vltro citroque sermones contrulissent, euenit, vt pastores plerique omnes de vberè pomorum prouentu autumnii istius prædicarent. Id audiens vnus ipsorum ceteris simplicior, in hæc mox verba erupit: Deus bonè quid ego audio? Vosne igitur tantum pomorum numerum accepistis? ego vtique nulla, neque cerasa, neque pruna, neque pira neque mala, neque nuces, denique seu auelanas, seu inglandes, hoc accepi autumno, quum tamen horti sint mihi due spatiosissimi. Tunc igitur nescis, inquit, *Bertholdus* quodnam huic sit malo remedium adhibendum? Equidem artem insignem calleo, vt arboribus minus feracibus sterilitas sit sua abstergenda, & quemadmodum illæ efficiantur fertiles atque frugiferæ.

Hanc vero artem discere atque tenere equidem perciperem, respondet *Pastor*. Disces igitur hanc ipsam a nobis respondet *Bertholdus*. Domū reuerfus, si me quidem audies, singulas ex ordine arbores concendes, easque vi quanta poteris maxima mouebis, non secus sane, ac soles, cum pira decutere aues. Arbores in super hunc ad modum abs te concussas, hisce identidem verbis non sine stomacho alloquere: Quod si fructus proferre recusatis, agite fures atque nebulones baiulate: *wolt ihr keine Appffel vnd Biern tragen, so traget Schelmen vnd Diebe*. Hac quidem tu ratione arbores ætutum tuas feraces reddes. *Pastor* locum minime olfaciens, (obelæ quippe natis homo) *Bertholdo* mox dexteram porrigit,

porrigit, & de hac quidem arte tua, inquit, quam docere me non dubitasti, multum te equidem mi *Bertholde* amo.

Quid quæris? dispeream utique ni maledictis istis arboribus meis hanc sibi facturus medicinam, ut primum domum rediero. Qui quidē illius sermo, ut maxime omnium risu exciperetur, ipse est tamen dolum minime omnium odoratus, tantisper dum proxime affidens, ipsum de eo in aurem admoneret. Itaque pudore suffusus, non ita multo post se subdixit, totusque in fermento iacuit, quod ludibrio se habitum esse, neutiquam intellexisset.

C VII. *De eodem.*

Explicatum eidem erat, hominem quendam consularem esse anatum palustrium mirum in modum capi, atque delectari, ita quidem eas, ut in delitiis habens, quibuscunque aliis, vel lautissimis cibus anteponeret. Quum igitur illi in conuiuio aliquando natalitio quodam affideret, ac bibisset iam aliquando prolixius, nescius equidem haud sum inquit *Domine*, anates aquaticas palato esse tuo longe omnium gratissimas, sic prorsus, ut cibum quemlibet alium etiam suauissimum, postponere iis minime dubites. Idcirco teneri non possum, quin artem te doceam aliquam, qua quidem ipsarum numerum bene magna intercipias. Hanc tu vero artem me si docueris *Bertholde*, inquit, exconsul, nam magnam a nobis gratiam inieris. Arrigens igitur aures, respondet *Schefferus*. Recipe tu bruchum, cumque filo oblongo annecte ac alligatum in paludem, seu stagnum, seu fluuium abiice, ubi quidem volatilia istiusmodi versari exploratum iam habes atque perspectum. Quid quæris? simul atque anates bruchum istum conspexerint, catefatuim mox moxque adnatabunt, atque tum quidem vno, earum aliqua bruchum deglutiet, absorptumque quam primū per posteriora egeret, atque hoc quidem ipsa faciat & relique anates, quotquot ederunt omnes

Anatibus porro ceteris ad vnam omnibus bruchum istum sic & deglutientibus, & egestu mox reddentibus (id quod futurum certe est) filo isto tuo earum vim numerosam extrahes, quibus quidem multo post tempore ad satietatem usque vescare. *Als dann so kont ihr an der Schnur ein ganzes Pater noster oder Rosenkranz? Wildt Enten herausser ziehen, darvon ihr eine gute lange Zeit zu essen habt.* Homo senatorius eo audito, gaudio exultans, inquit, nã præclara est ars isthæc tua Bertholde, quæ & successu minime suo caritura videtur: sed eccunde cedo quæso appetentibus iam Martinalibus suppetet mihi bruchus? *Das ist beym Leyden Gottes ein feine Kunst, das dorffte Wol angehen: Aber Wie krieg ich iet zunder vmb Martini einen Kæser? De eo tu quidem videris atque laborantis respõdet Bertholdus.* Etenim si animantibus fluuiatilibus vesci aues, fac vt ne bruchus te deficiat, quo quidem capi cupidix illæ tuz assolent, *Da laß ich euch sur sorgen, Wolt ihr Wilde Enten fressen, so sehet zu, daß ihr einen Meyenkefer bekompt, und zu Wegen bringet.*

CIIIX. De Henrico Loriso Glareano,

Glareanus non multo ante mortem interrogatus a quodam, quomodo viueret, Bene viuo, inquit, more principum. Alter dicebat quid hoc est? ego non satis intelligo. Respondit Glareanus. Habeo cibum & potum, & multa debeo. Si studerent Principes parsimonix & iustitix minus esset ex pilationum, vt dicitur, Bonus Seruatus, facit bonum Bonificium, id est, princeps & paterfamilias frugalis potest benefacere, *Wann einer im Vorrath ist, so kan er der Leut verschonen.*

D Pezelius Possil. Phil. Mel. pag. 342.

CIX. De stultorum commoditatibus,

ME quidam dixit commoto pectore Stultum,
O si praterea nil ego pecco bene est.

*A me si procul est Sapiencia, vivere tandem
Lam libet, & multas necesse posse moras.*

*Non gerit inuisis obnoxia pectora curis,
Quis ratione animi iudicioque caret.*

*Qui sapit, innumeris cruciatur hic undique rebus,
Sentit & inuisas sortis in orbe vices.*

*Adde quod hoc magnis peruerso tempore stultis
Præcipuus datur, non sine honore, locus.*

*Nunc stulti gestant saturatas murice vestes,
Laspides in digitis Sardonichosque ferunt.*

*Etia sciantur, nec publica munera curant,
Pro libito audaces omnia semper agunt.*

Christophorus Aulzus.

CIX. De Henrico a Lycha & Suderwaldio
quodam Mago Hesso.

HAbebat Philippus Landgravius Hassiæ, eius nominis primus, Princeps nulla illustri laude non & cumulatissimus, & celebratissimus, quem honoris causa nomino, *Vieenhuffs Henricam* quendam a *Lycha* corycæum. Huius hæ erant partes, vt Hassiam omnem peragrans, & fures, & latrones, & fericidas, & adulteros, & blasphemos, & sceneratores, & ebriosos, & magos, & sagas, & id genus denique alios maleficos & scelerosos homines perquireret, inuestigatosque in custodiam traderet, hæ vt humani generi pestes pœnas meritas debitasque, aut multa aliqua depensa, persoluerent, aut communi hac luce, pro re nata, priuarentur, tollerenturque e medio. Quod autem Suderwaldius quidam rusticus, artibus esset magicis imbutus, inspectoque erykhallo varia ariolaretur, hunc miro quodam astu suo, ad se prolectatum, in vincula coniicit, & cæue postea carceris columbario suo clam vxorem collocata atq; acopolita, Cassiliam proficiscitur.

Sub vesperam sperat Suderwaldius cœnulam sibi ali-

G 2

quam datum iri: verum hæc est ipsum spes frustrata. Postridie itidem in spe habet, futurum utique, vt aut prandeat, aut certe cœnet, sed ne hic quidem affertur quicquam quod manducet. Tertio porro die, cum ne nunc quidem aliquid daretur, quo latrantem stomachum compeſceret, cœpit perquam miserabiliter eiulare & vociferari, *Bring mir zu fressen, bringt mir zu fressen*, afferte quod comedam, date quod manducem. Qui igitur carcerem præteribant, ii quidem Henrici admonebant vxorem, vt homini cibum præberet, ne aut fame contabesceret, aut manus sibi ipse afferret violentas. His illa respondet, eram equidem id ipsum mea sponte factura ac animo lubenti, si quidem carceris clauis haberem ad manum, eas cum per omnes domus meæ angulos diu multumque quæſitas, haud inuenirim, in ea sum ego opinione, vt putem, maritum meum eas in curia quadam supina atque obliuione Castellæ secum asportasse. Itaque certum quendam hominem eo miſi, qui aut virum meum reducat, aut clauis certe ab ipso repositat.

Istius ergo reditus erit misero isti exspectandus. Ne multa, sexto demum die redit Henricus, quo cum grauitè vxor expostulat, quod assumtis simul clauibus custodiz, peregre abiisset. Cui ille respondet, clauis ego me hercule istas penes me nõ habeo, eas tu in columbario nostro inuenies.

Cur Sudervaldius aruspex cryſtallo suo inspecto id ipsum tibi non significauit? Nec mora, allatis mox clauibus carcerem recludit, & miserum istum his verbis alloquitur.

Heus Sudervalde vates, vt vales? refrixitne tibi iste tuus diuinandi calor? Vah respondet ille, vix equidem ossibus hæreo, ac spiritum per ægre duco. Quid quæris? sextus iam nunc agitur dies, cum cibum ceperim plane nullum. Tibi ne fixum est, atque statutum, inedia me ac fame enecare? Tui vnus profecto culpa accidit, inquit *Henricus*, quod tam diu

sibi

tibi esuriendum fuit, cur non inspecta crystallo ista tua coniugi meæ significasti, clauces nostras in columbario deliterescere, inibique quærendas esse: hisque dictis hominem liberat. Qui fame ita erat exhaustus, vt vix aut ne vix quidem incedere, aut gressum aliquem figere posset. E carcere porro emerfus, conceptis mox verbis, sua sponte, & nemine postulante, iurat, omni se posthac magiæ punitum remissurum esse: & vt huius rei fidem *Henrico* faciat, crystallo ipsi simul suu tradit, & ad pistorem proximum quæque genibus repens, actutum se confert, incredibilem que panem similagineorū numerum denorat, quo latrantem stomachum placet & expleat. Quoties autem panem iam vnaum tuburcinatus esset aliquem, toties suspiria imo de pectore ducēs exclamabat, *O der Hūger ist ein scharpff Schwert*, heu quam acutus est gladius inedia ac fames, hæc est medijsidius malam, quo non atrocius vllum. Enimvero famenihil est miserius.

Carceris custodiaque fructus.

Iobis cap. 36. vers. 3. & seq.

Si iuncti in compedibus, si capti fuerint in funibus humilitatis.

Etiā annuntiabit eis opus eorum, & quod transgressiones ipsorum præualuerint.

Et reuelat aures ipsorum ad correptionem, & dicit, vt redeant ab iniquitate.

Si audierint, & seruerint, interueterascet dies eorum in bonis, & anni eorum in voluptatibus.

Si autem non audierint, gladio perforabuntur, & expirabunt absque scientia.

*CX. De N. N. Nobili Eichsfeldiano Episcopique
Maguntini vasallo.*

N. N. Nobilis opilionem quendam suum ob paruum assiquod delictum in cœcum dirumque carcerem conde-

bat. Etsi vero nemo non magistratus moderatus isthac poterat poena illi irrogata acquiescere, ipse tamen minime ea contentus aut satiatus gravior sibi insuper vindicandum in eum esse statuit. Nam & omnem illi cibam, & potum detrahebat, extra panem atrum fursuracumque ad aquam turbidam pusillamque, quae tamen ne ipsa quidem prolixè ipsi præbebat, sed perquam parce ac sordide. Itaque misero illi non modo cum fame, verum cum siti etiam fuit miserandum in modum consistendum. Quid quod & canem Tyranus villaticum aliquem molossimum occidendum curaverit, occisumque ac putentem in carcerem abiecerit, ne cadaveris huius foetore vehementissimo miserum istum non probe excrucietur probeque. Ogdoadibus porro aliquot exactis, cum & loceri sui, & coniugis, & fratrum, & cognatorum, & affinium denique deprecatione ex vinculis emefferet, se ambiguum habere incertumque esse siebat, verum ex carceris squalore ac sordibus, an fame sitique, an vero cadaveris istius foetore pessimo maiorem traxisset molestiam. Quid quærisset missus e carcere, totus pallebat, & vix ossibus hærens, mortuo alicui erat similior, atque vivo & spiranti. Ceterum quum & hoc pulcherrimum istius facinus, & alia complura eo multo pulchriora quotidie ad *Electorem Moguntinum Danielem Brendelsum*, quem honoris causa nomine, deferrentur, accersit hominem, iubetque ut iudicio se sistat. Quod vero ille neque imperata faceret, & *Principi sui* tabellarios despiciatui duceret, omnibusque vexaret contumeliis, *Episcopus* ad extremum Mogantia descendens, Hieropolin, Duderstadiumque proficiscitur.

Vbi quum aliquam diu substitisset, exercitum suis ex subditis cogit, *dominæ* istius arcem, ad motis aliquot tormentis bellicis, cum obsidione cingit, tum occupat, tum vero ipsum illum nobilem in catenas coniicit. Id resciscens oppido, ad captivum vinculisque constrictum mox adit, atque

que his quidem verbis compellat. Tu me *Tyranne*, præter ius
 fasque omne, & in carcerem compegi in squalidissimum, &
 inedia inibi sitique immisericorditer afflixisti, & intolerabi-
 bili denique cadaueris canini foetore (ne non animum
 tuum probe expleres) excruciaſti miserabiliter. Quod si
 mea tu nunc in potestate esses, vt quidem clementissimi
 principis mei, dispeream equidem, ni par sim pari: relatu-
 rus, ac rarum in te commemorabileque editurus exem-
 plum. Nam ego, vt ne tu sis nescius, & corollam aliquam
 ex mortuis putidisque cancris nesterem, & hanc ipsam tor-
 quis aurei loco, collo tuo applicarem, tuis vt tu ex virtuti-
 bus ornatus esses. Eo viso & audito, nobilis plane & obstu-
 puit, & obmutuit, demissoque vultu, terram est intuitus.
 Quem quidem *Electus Moguntinus* secum abductum mensi-
 bus aliquot post capitis supplicio, inspectante opilioque, &
 oculos suos pascente, afficiendum curauit.

Cicero.

Cauendum est ne maior poena quam culpa sit.

Seneca.

Culpa & poena æquis passibus ambulare debent.

De Captiuorum miserijs atque arumnis,

Medici numerant sex res conseruantes valetudinem.

1. Videlicet aerem lucidum, non obscurum, & quidem li-
 berum ac ventilatum, non conclusum, nec foetere aliquo
 corruptum.

2. Conuenientem rationem cibi & potus.

3. Vices exercitii & quietis.

4. Stata tempora somni & vigiliarum.

5. Affectus animi tranquilliores.

6. Denique euacuationem κακῶν χυμῶν.

Hæc omnia deesse Capius manserum est.

1. Etenim Captiuus caret vsura lucis diurna, nec libero coc-

Io fruuntur, sed viuunt in tenebris, atque in maximis fœdibus propriis & alienis.

II. Deinde pascuntur, pane atro & iure hesternio, nec quicquam cibi lautioris eis affertur, quo vires squalore carceris afflitas recreare possint,

III. Tertio noctes & dies compedibus vincti sunt, nec possunt mouere corpus pro arbitrio.

IV. Quarto cura non concedit fessis quietem, sed vel miseri contabescunt perpetuis vigiliis, vel spectris somniorum terrentur.

V. Postremo, vt alia omittam, affectus Captiuorum non sunt placidi, sed turbulenti. Quia non tantum cruciantur sensu presentium malorum, sed multo magis impendendum periculis torquentur. Itaque *Phogoris* est eis *ἡ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ* secundum Hippocratem. Et si autem gradus captiuitatis sunt dissimiles, vt quod alii sine compedibus cœdiuntur, tamen omnis captiuitas sine exceptione maiorum plena dolorum est, præsertim cum ad cetera mala hoc *ἐπιπέσει* accedit, de quo *Psalmus*, inquit, *Non fuit qui inuaret*. Sed medicatio horum dolorum efficacissima est, fiducia presentis & auxilii diuini acquiescere, & a Deo petere & expectare, vel liberationem, vel mitigationem iuxta dictum in hoc *Psalmo* toties repetitum, *Clamauerunt, ad Dominum cum tribularentur, & de necessitatibus eorum liberauit eos*. Quamquam autem non omnes scelere aliquo sibi miserrimas captiuitatis accersunt, tamen nec scelerati propter malam conscientiam desperent, nec bene sibi conscii in se potius, quam in Domino glorientur, sed vtrique nocentes & innocentes coram mundo afferant ad Deum humilem confessionem peccati & vias suas coram Domino arguant, simul petentes & expectantes liberationem, aut mitigationem, iuxta cõsiliu Dei. Hæc facilius intelliguntur ab iis, qui ca-
rendo

tendo didicerunt, quam *caras res sit libertas*, sicut bona valetudo gravior est iis, qui ex morbo conualuerunt, quam aliis, qui nunquam ægro corpore fuerunt. *Victorinus Strigelius in Psalm. 107. mihi pag. 281.*

CX I. De Nobili quodam Hefſo, & ceruicoſo eius reſtaltario- que Ruſtico, quibus remediis uſus hunc condoceſcerit & edomuerit.

N N. Nobilis quidam Heſſus, vir & conſilii magni, & virtutis, ruſticum quendam habebat, omnium non modo bipedum, ſed & quadrupedum nequiſſimum, quo de quotidianas fere, eaſque minime vulgares audire querelas cogebatur. Quam obrem proſus ſibi faciendum iudicabat, eum vt vel in cuſtodias includeret, vel argento probe emungeret, vel alio denique quocunq; modo coereret atque compeſceret. Etſi vero illum non parum quidem ſape, cum per famulos ſuos, tum per literas etiam, graui poena, ni compareret, denuntiata, citarat, tum vero maxime paſtori ipſius conceptis verbis mandarar, vt illi neque ſacram coenam præberet, neque copiam poteſtatemque faceret, pro cuiuſpiam filio ad ſacrum fontem fideiubendi, tantisper dum ſibi eſſet ſatis ab illo factum, ipſe tamen hæc omnia ſuſque deque faciens, nobili ſeſe haudquaquam ſiſtebat. Quod enim vicum incoleret ſtadia XXX. eoque amplius ab arce domicilioque nobilis ſui diſtantiem, ita ſe procul a Ioue eſſe ſomniabat, ſibi vt haudquaquam ſalmen ipſius extimeſcendum eſſe opinaretur. Nobilis igitur tentatis fruſtra omnib; quæ quidem ad indomitum iſtum rauum comprehendendum, in ordinemque redigendum pertinere videbantur, duro ad extremum nodo durum adhibendū cuneū ratus, ipſe die paſchatos concione audita, ſacra prandioq; ſumto cū omni famulatio ſuo beluz iſtius conſtringendæ domandæq; cauſa in viam ſe dat. *Ruſticus*

intèrim securus in vtramuis aurè stertit, nil minus suspicans & metuens, atque futurum, vt Nobilis festo hoc die aut veniat ipse, aut quos certe mittat, qui se comprehendant, in viaculaque coniciant.

Proinde ceteris vicaniis suis concionem sacram audientibus, ac cœnam percipientibus Domini, ipse cum coniuge (*o Crobyli iugum*) in cauponam se abdit, inibique cum ipsa totam istam diem peregræcatur, ac partim vino sublimato, partim vero cereuisia ad ambas vsque aures sese ingurgitat, nocteque concubia domum reuertitur. Non ita multo post venit & Nobilis, ad cauponemque diuertens, ex ipso cognoscit, vt nebulo iste totum istum diem, se etiam inuito, heluatus sit, nulla prorsus audita concione sacra, & quemadmodum non ita pridem bene potus domum sese reuertit. Quocirca Nobilis nullam sibi moram interponendam arbitratus, Rusticos mox ades, partim famulis suis, partim verò vicaniis ei circumsedet, impetuque postea in eas facto, nebulonem zytho somnoque sepultum in lecto opprimit, ac virga equina (*Mu der Spießbruthen*) largiter cæsum, hanc infententiam alloquitur. Tandem ne tu nebulo, omnium qui sunt, qui fuerant, qui que futuri sunt consceleratissime nostras in casses incidis? Quoties te ego accersim farcifer, nec tu tamen comparuisti: Hodie pol, si viuam, ostendam tibi, quid periculi sit, magistratui dicto non esse audientem, eique medium digitum ostendere.

Efficiam profecto, vt huius tui loci, meique dieique perpetuo sis memor. Nec mora, nebuloni mox custodes ponit, prohibetque vt ne vestem ipsam vllam præter tunicam interiorem assumere atque induere patiantur: Posteaque ad pastorem profectus, somno se tradit atque quieti.

Prima luce cum euigilasset, œconomum suum de equo omnium strigosissimo displicere iubet, eoq; inuento & adducto omnes mox campanas impellendas curat, edicirque,

vt omnis & etatis, & sexus homines ad *refractarii istius Rustici* ades extemplo constant.

Quibus quidem cateruatim aduolantibus, producitur nebulo, vna interula subuculaue tectus, cetera nudus, ac strigoso isti equo imponitur constrictisque fune sub equi alio pedibus illius, omnium ludibrio diuexationique exponitur, posteaque captiuus abducitur, pueris ipsum non solum conuitiis insectantibus, sed & luto impetentibus, & non parum quidem multum conspurcantibus.

Etiam illud caculæ suæ, qui equum captiuum regebat, in mandatis dederat nobilis, vt caballo minus progrediente, *Rusticum* scutica flagelloque cæderet, simulans se flagellaturum equum. Qua quidem in re ita obsequentem ipsum habuit, vt nulla vnquam in alia, neque antea, neque postea obediëntiorem promptioremque fuerit expertus. Quid quæris quod & flagello subinde quateretur *Rusticus*, & macilenti equi dorsum nates ipsius multum tum vreret, tum excoriaret, cruore equi tergum vsquequaque imbuebat.

Quacunq; etiam monstrum hoc hominis ducebatur *Nobilis* cum famulatio suo bombardos laxabat.

Vnde factum est, vt homines magno vndique numero ex ædibus suis spectatum istam beluam procurrerent, caussa que quamobrem sic tractaretur, intellecta, pronuntiarent, dignum esse *refractarium* nebulonem, qui quidem ad eum modum acciperetur, & domaretur. Vbi porro ad arcem *Nobilis* deuentum iam fuit, ibi & matrona ipsa, & huius liberi & famulæ pedissequa que, & culinarius, & bubequa denique, miris verborum contumeliis ipsum insequebantur, & lacerabant. Ne longum faciam, iussus de equo descendere, pedibus inniti vix aut ne vix quidem potuit, sed turpiter præcubuit. Ita nimirum equus iste strigosus, nates illius rasset, ac cutem prope omnem demiserat, vt ybices iam

mittam eas, quas quidem non parum multas per omne corpus cacula ipsi flagello suo effecerat. Subiturus porro iam carcerem, abs cacula, cui vni ipsius cura demandata fuerat, (vt similes nimirum haberent labra lactucas, ac dignis digna euenirent) lummis precibus petit atq; contendit, vt sibi seu cremone, seu adipe anserina, seu alio denique aliquo vnguento podicem misere excoriatum vngeret. Et si vero hoc ipsum facturum sese cacula recipiebat, cremone tamen & quibusuis aliis vnguentis posthabiris, nates illi sale etiam atq; etiam fricat, posteaque in carcerem compactum, pane lymphaque reficit. Vbi quidem cum menses sex inter serpentes & bufones confecisset, & emendationem vitæ pollicitus esset, liberatus fuit, missusq; factus. Incredibile autem est, quam frugi & honestus ab ista cogitatione euaserit. Quid quæris? cum nobili suo omnem post obedientiam præstabat, tum sacros cœtus frequentabat, quam diligentissime, tum vero omni nequitia posita totus ad sanctitatem reuertebatur, ita quidem, vt omnes non sine admiratione dicerent, *quantum mutatus ab illo?* Sic sic accipienti sunt nebulones illi, quibus quidem religio nō est, quoduis flagitium admittere. Qui tamen postea citati a magistratu, vt persoluant pœnas, minime omnium comparent, sed subducunt sese atq; proripiunt. Scilicet impune peccare volunt, & scelus quotidie cumulare scelere. Pedibus equidē in *Solomonis* sententiam discessionem facio, aientis, Liouores & vulnus sunt absterfio mali, & plagæ penetralium ventris. Quæ verba *Lutherus Theologus Opt. Max.* sic vertit: *Man muss dem Bosen vñ ehren mit harter Straffe, vñd mit ernsten Schlegeln, die man fuhlet,* Et popularibus meis in prouerbio est, *zu einem bosen Grinde, gehort eine gute scharpffe Laugen.*

CXII. De *Petro Pagano* & *amasia* quadam ipsius.

Petrus Paganus, Historiarum olim Poëscosque in inclita Marpurgensi Professor celeberrimus, idemque poëta ingenio-

genioſiſſimus, filiam hominis cuiuſdam conſularis Marpur-
gi ad amare cœpit, virginem cum forma, tum dote etiam
egregie præſtantem. Eſt vero nihil tam habebat in votis,
quam vt ipſam in matrimonium primo quoque die duce-
ret, minime tamen ſibi committendum putabat, ante vt ip-
ſam ambiret aut nuptum ſibi dari a parentibus postula-
ret, quam ipſius erga ſe puellæ animum etiam atque etiam
explorauiffet. Quando ergo iis eam nuptiis intereſſe iam
accepiffet, in quibus quidem & ipſe intererat, Vino nonni-
hil incaleſcens, ſua de menſa furgit, eoque ſe confert, vbi a-
damata Nympha, cum aliis quibuſdam ingenioſis puellis cœ-
ſederat. Vt primum autem illis aſſedit, vinum mox Creti-
cum, & ſaccharum, & vuas paſſas, & amygdala, & ficus, &
placentas denique mellitas aſſerendas curat, puellæque ſibi
in medullis atque viſceribus hærenti, cum identidem præ-
bibit, tum vero de bellariis ſubinde proponit. Ipſa contra
illi non ſolum reſpondet, ſed & inuicem frequenter præbi-
bit. Idem & ceteræ factitabant nymphæ ſedulo, in id vnum
ſententæ, vt vino ipſam ad ambas vſque aures ingurgita-
tum, ad collegas ſuos, quibus aſſederat, remitterent. Ipſe
porro probe nunc vino confectus, ita virginis erga ſe ani-
mum explorandum ſibi eſſe ſtatuebat, vt diceret. Leſtiſſima
virgo mihi vtique ſententia ſtat, hoc adhuc anno (decurre-
rat iam ille fere ad finem) fortuna ſuffragante matrimo-
nii iugum ſubire: tu vero mel merum, ac cœrculum meum
quid cedo quaſo facies? noſtrumne exemplum imitabere?
*Si ſi vero Paganum non ſpes tenebat nulla, futurum vtique, vt
ipſa diceret, ſe quoque facturam idem, contra tamen illa
reſpondit, ac Poeta opinatus fuerat. Etenim hæc illi reſpon-
ſam, ſatis agreſte & illiberales (quod tamen pace exconſulia
Aliz dixerim) dedit: Mein Herr Puit, ihr moget freyen Wann ihr
Welt: Wann es mir Wird eben gelegen ſeyn, ſo Will ich auch
freyen.* *Mi Domine Poeta*, per me quidem licet vxorem

tibi ducere quocunq; voles tempore. Ego contra cum mihi id integrum commodumque fuerit, nubam. Vnde *Paganus* satis cognoscebat superque, se illi in amoribus haud esse. Itaq; non ita multo post de mensa surgebat, & ad suos sese collegas referens, ex animo ipsam suo debebat funditus: neque postea de vxore aliqua ducenda cogitationem suscipiebat vllam, sed celebs per omnem vitam permanebat.

CXIII. Angelus Politianus in amicam.

A Llich, expellis sequeris, fugis, es pia, & es trux:
Me vis, me non vis, me crucias, & amas.
 Promittis, omnia negas, spem mi eripu, & das
Iam iam ego vel sortem Tantale malo tuam.
Durum ferro sitim circum salientibus undis,
Durius in medio nectare ferro sitim.

Tom. 3. pag. 319.

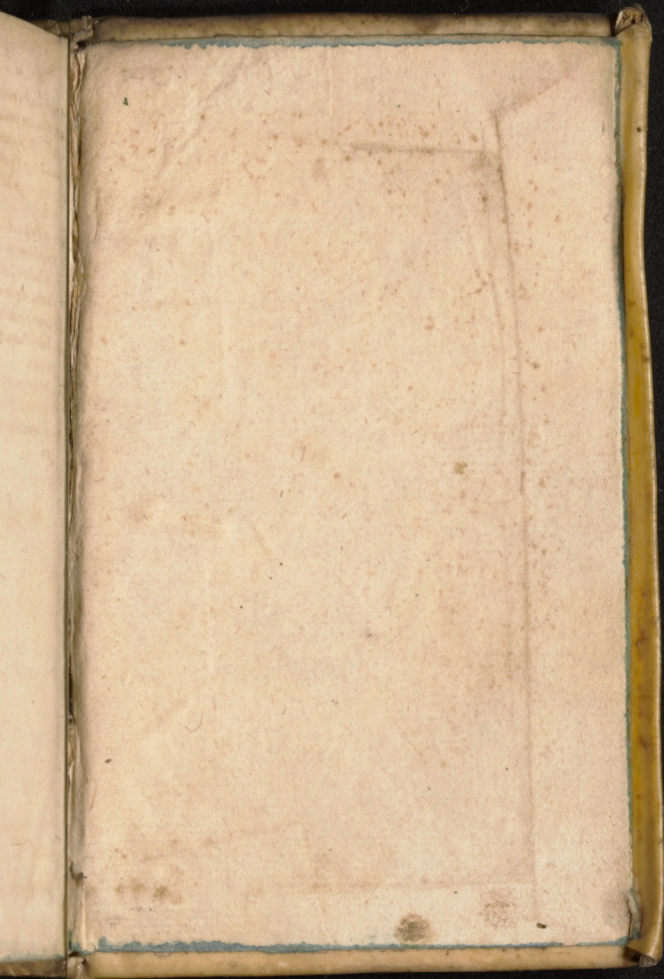
F I N I S,

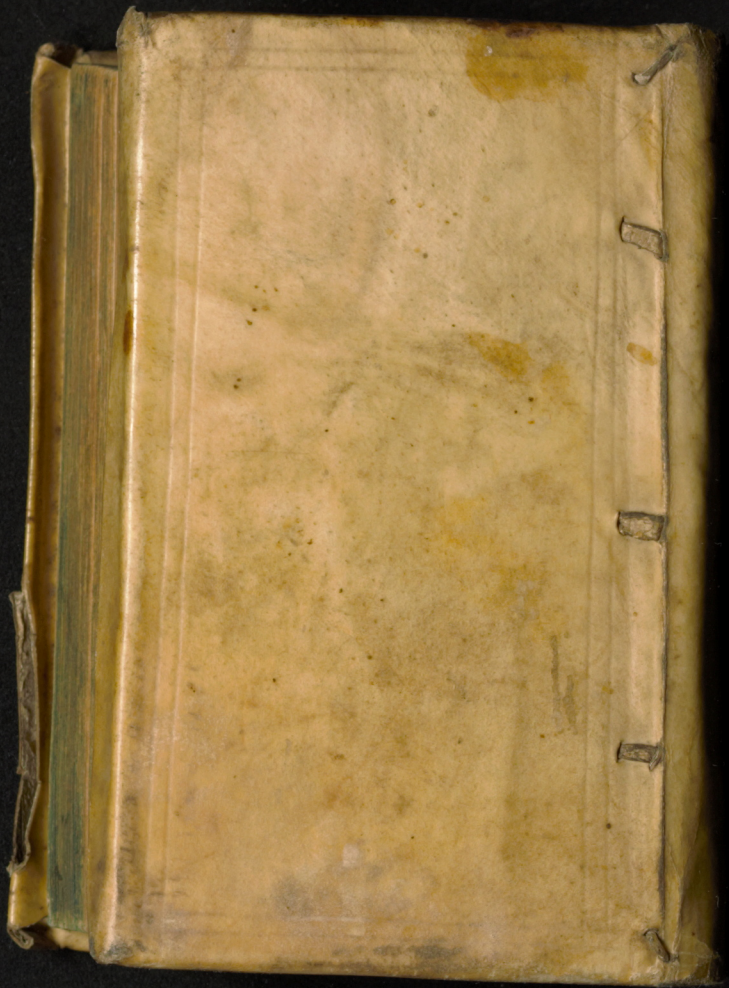
rum mi-
Vnde P-
dunt hanc
ad fine
er fradi-
dorem
perma-

10-19

84.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

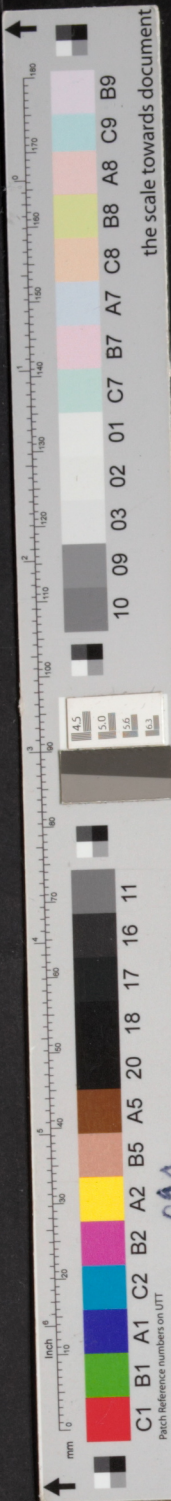

Universitäts
Bibliothek
Rostock

http://purl.uni-rostock.de/rostdok/ppn777766531/phys_0172

DFG

the scale towards document

Image Engineering Scan Reference Chart TE263 Serial No. 09A
Patch Reference numbers on UTT

ofectum,
que ex iis
nominis
ere velis.
manitatis
n perpe-
e deuin-
tatissime:
itibus ac
ERNE-
RO LV-
NI VL-
rg, Kœ-
Epstein,
neis cle-
a. paren-
uo, Ge-
D. Dn.
LVDO-
ibus in
hefort,
Demin's
in